

Václav Řezáč

**KLUCI,
HURÁ ZA NÍM!**

Knižka, kterou za chvilinku otevřete, je knižka docela zvláštní, v mnohém pozoruhodná. Především v tom, co postřehnete na první pohled: je to knižka dobrodružná, je to dokonce něco jako detektivka, i když v ní vůbec nevystupuje ani jeden detektiv a i když se všechna ta dobrodružství, o nichž se v ní dočtete, neodehrávají v nijak tajemných krajinách, dokonce ani v dalekých krajinách – ale, řekněme si to rovnou, přímo za humny, ba i na vsi (s tou vsí to nemusíte brát tak doslova, je to vlastně něco mezi vsí a okrajem velkého města, ale žije se tam docela po vesnicku), na Bakalářce, kde je tajemný zámeček s tajemnou zahradou a tajemným starým hlídačem, který se však pro naše tři kluky – hrdiny a detektivy Sirku, Valnohu a Zrzka promění záhy v děda Zachariáše, důvěrníka a rádce v klukovských záležitostech. Další pozoruhodnost je křišťálová koule, dárek od indického fakira a majetek děda Zachariáše, která pomůže našim detektivům najít zločince – vlastně . . . to je zase pozoruhodnost, kterou tentokrát možná na první pohled nepostřehnete, že totiž ten, kterého křišťálová koule pomohla dopadnout, byl i nebyl zločinec. Jak to s ním bylo doopravdy, to vám bohužel nemůžeme prozradit, protože potom byste už nemuseli vůbec knížku číst, všechno byste věděli předem – a to vám nemůžeme udělat, to bychom vás opravdu moc ošídili! Nijak vám však nezkažíme překvapení, když vás seznámíme alespoň letmo – nikdo ho vlastně taky nijak jinak než letmo neznal, takže se nemusíte cítit ošizeni – s majitelem zámečku sřeženého dědem Zachariášem, panem Dobešem, učencem, který jezdil po světě sem a tam, sbíral archeologické památky a do svého zámečku, proměněného v muzeum, zaskočil vždycky jen na skok a jednou si tím způsobil dost nepřijemnou chvilku . . . Stejně beze škody vám můžeme prozradit pozoruhodně shodné vlastnosti rodičů všech tří chlapců, kteří se všichni starali o jejich školní úlohy v nejnepříhodnější chvíli. Namítnete ovšem možná, že to není vlastnost pozoruhodná, nýbrž společná všem rodičům – nezbyvá nám tedy než se vzdát a vyzvat vás, abyste rozevřeli knihu a seznámili se s dalšími pozoruhodnostmi, jimiž se příběh hemží, na vlastní oči.

Vázaný výtisk 9 Kčs 14/3

V KOD DOSUD VYŠLO:

B. Polevoj, Příběh opravdového člověka – E. Bass, Klapzubova jedenáctka – J. Verne, Matyáš Sandorf – F. Pilař, Dýmka strýce Bonifáce – R. L. Stevenson, Poklad na ostrově – D. Medveděv, V týlu nepříteli – J. London, Bílý tesák – S. Marryat, Kormidelník Vlnovský – A. Assolant, Hrdinný kapitán Korkorán – N. Čukovskij, Poslední plavba kapitána Laperousse – J. Verne, Hvězda jihu – M. Twain, Dobrodružství Toma Sawyera – M. Twain, Dobrodružství Huckleberryho Finna – L. M. Pařízek, Kraj dvojí oblohy – H. Sienkiewicz, Pouští a pralesem – J. Conrad, Gaspar Ruiz – E. Kästner, Emil a detektivové – K. May, Syň lovec medvědů – F. Molnár, Chlapci z Pavelské ulice – F. J. Cooper, Poslední Mohykán – E. Kästner, Kulička a Toník – B. Žitkov, Na moři – A. Dumas, Tři mušketýři – A. Ransome, Zamrzlá loď kapitána Flinta – F. Bret Harte, Ztraceni v pustině – T. Mayne-Reid, Bezhlavý jezdec – F. Velkoborský, Jablonoňová stezka – D. Defoe – J. V. Pleva, Robinson Crusoe – R. Kipling, Mauglí – V. Řezáč, Kluci, hurá za ním.

PŘIPRAVUJEME:

J. Fabricius, Plavčí kapitána Bontekoca
E. Kästner, Emil a tři dvojčata
V. Kocourek, Vzpouora na Bounty
K. May, Duch Llano estacada
A. Grin, Cesta nikam
A. Ransome, Boj o ostrov
W. Makowiecki, Příhody Řeka Meliklea
R. L. Stevenson, Černý šíp
V. Ananjan, Zajatci Pardálí soutěsky
J. Berzuk, Za řekou ryb
M. Pašek, Ebenová karavana
V. Pelikán, Rebel
N. Čukovskij, Čtyři kapitáni
F. J. Cooper, Lovce jelenů

VÁCLAV ŘEZÁČ

**KLUCI,
HURÁ ZA NÍM!**

*Ilustroval
Josef Čapek*

STÁTNÍ
NAKLADATELSTVÍ DĚTSKÉ KNIHY
Praha 1958

První kapitola

VALNOHA, ZRZEK A SIRKA SE PŘEDSTAVUJÍ

Viděli jste lézt Zrzka na strom? Rád bych věděl, zdali byste to po něm dokázali. Zrzkovi bylo jedno, leze-li na břízu, na smrk nebo na borovici, nebál se ani trnů akátu a taková hrušeň, jabloň nebo švestka mu byly jenom k smíchu. Zrzek lezl na vše, nač se dalo, a ze všech tvorů záviděl nejvíce veverkám a ze všech lidí nejvíc elektrotechnikům, kteří v jejich čtvrti opravovali vedení. Měli na botách zubaté srpy a lezli po dřevěných sloupech tak lehce, jako jiní chodí po zemi. To víte, Zrzek také někdy spadl a byl jedna boule. Ale ukažte mi kluka, který neměl nikdy boule na čele, odřená kolena a roztržené kalhoty. Kdybyste se zeptali jeho kamarádů, kteří tu sedí na příkopě a vážně se o něčem radí, kde je Zrzek, řekli by: „Teď tady byl,“ a hned by zvedli hlavy a podívali by se nad sebe na divokou třešeň. A vzápětí by zašumělo listí, zapraskaly větve a ozval by se Zrzkův pronikavý hlas:

– Kluci, já vidím až k řece. A teď si to sem žene nějaký auťák. To bude jistě tatra.

– I kdepak, ozve se Sirka. Podle motoru je to pragovka.

– Pragovka, řekne pohrdavě Valnoha, ta takhle nestřílí. Bude to škodovka.

– Tak abyste věděli, je to waltrovka. Už ji vidím docela dobře.

– Já jsem si to hned myslel, zavolá honem Valnoha. Ale spletl mě ten klakson. Je asi po generálce, protože waltrovky nemají takovéhle houkačky.

– Ty vždycky všechno víš, odpoví Zrzek. Je nová. A vůbec to není ani waltrovka, ale mercedeska.

– Tropí si z nás bláznů, vykřiknou Valnoha a Sirka. Sestřelme ho!

A Sirka hned začne hledat a zvedne borovou šišku, ještě pěkně zelenou a tvrdou. Šiška ve vzduchu sykne, Zrzek na stromě jekne.

Dostal zrovna do napjatého lýtku. Se Sirkou nejsou v házení žerty. Každý pořádný kluk musí v něčem vynikat, co by to bylo jinak za kluka. Sirka vyniká v házení. Na dálku, do výšky, jak chcete. To byste se nautíkali, než byste doběhli kámen, který on hodí. Ale hlavně dovede strefovat. Trefil by jistě vrabce v letu, po těch však nikdy nehází. Takhle pivní láhev nebo starý plecháč zasáhnout na dvacet kroků ze třiceti hodů pětadvacetkrát nebo osmadvacetkrát. Možná, že třicetkrát a víckrát, ale kdo by to počítal. Protože se Sirkou se už mnohý přepočítal. Jako zrovna teď já a potom jeden tercián. Sirka totiž nejenom dobře hází, nýbrž i běhá. Když závodila prima se sekundou v běhu na šedesát metrů, vyhrál to Sirka. A přece Sirka chodí do primy a Valnoha a Zrzek do sekundy. Byl tam tehdy jeden tercián, který se hrozně nafukoval! Ale kdepak se ještě batolil, když Sirka už prorhl cílovou pásku. Z toho kluka něco bude, ve všem chce být první. V běhání, v házení, ve třídě. Dostat z něčeho jedničku je mu jako vyhrát závod.

Slyšíte, jak to šelestí a praská? Ten Zrzek jistě spadne. To víte, už kvůli vám! Sype se dolů z větve na větev a z poslední rovnýma nohama hop na zem. A hned:

– Kdo to hodil? Sirka, ne? Počkej, co ti jich naložím!

– Až naprší!

A už se za sebou ženou. Sirka skáče od stromu ke stromu a Zrzek za ním. Jenomže Zrzek chytí vždycky strom. Sirka je zatím tamhle za tou borovicí, za břízou nebo za akátem, za modřínem, zase za borovicí, za jedlí, a tam se na Zrzka šklebí, strouhá mrkvičku, vyplazuje jazyk, dělá na něho dlouhý nos nebo oslí uši, ohýbá se a dívá se na něho mezi nohama, štěká jako pes, mňouká jako kočka, kvičí a chrochtá, škrábe se jako opice. „To je kus kluka, ten by mohl jít od hodiny k divadlu,“ říká jeho maminka, která se v něm vidí. „Prodávat pečené kaštany,“ dodává jeho tatínek, který se mu posmívá.

Zrzek hurá! Ouha, to je smrk. Hurá! Ach já, tady je zase jiný strom. Kdyby se alespoň Valnoha tak hloupě nesmál. Zrzek dostává opravdovský vztek. Tím jsou vinny ty jeho nazrzlé vlasy. Jsou, jako by mu do nich šafránu nasypal. Ale zkuste vykřiknout na něho: Ta zrzavá palice uškrtila zajíce, a uvidíte, co se vám stane. Honba pokračuje. Už jsou na kraji lesíka, už jsou na cestě. Tady se ukáže, kdo s koho. Ale kampak Zrzek na Sirku. Ten si může vždycky trochu odpočinout, a když je Zrzek moc blízko, udělá mu na zlost kličku a utíká dál.

Valnoha se za nimi vleče z lesíka. Jde mu to pomalu, protože má kolo. Kolo v lese? Tomu se nedivte, Valnoha je dostal před prázdninami za vysvědčení, ještě se ho nenabažil a tahá je s sebou i do lesa. Valnoha je na běh teprve těžký, ale počkejte, až ho uvidíte na kole. Jeho pomalé, těžké nohy dovedou vyšlápnout z pedálů pěknou rychlost. Valnoha sní o tom, že vyhraje mistrovství na sto kilometrů nebo jiný takový závod. Už se vidí v obrázkovém časopise udýchaný, zablácený na kole, ale s vavřínovým věncem na krku a v hloučku lidí křičících sláva. Rozhodně z něho bude vytrvalec, na sprinty není. Valnoha je vůbec tvrdohlavý a nepovolí, dokud nesvede, co si umínil. Už se naučil jezdit bez řídítek a někdy si na ně dá i nohy. Dává jen pozor, aby ho neviděla maminka, protože by snad, chudák, strachy omdlela. Tatínek říká, že nešikovné maso se musí omlátit. Valnohův tatínek má elektrotechnický závod a chlapec

má sklony po něm. Stále by se v něčem vrtal a něco konstruoval, sestrojil si už sám dvoulampovku. Kluci na ni poslouchají ve své lesní skrýši. Valnoha to nad kluky vyhrává svou rozvahou a tím, že má stále něco potřebného v kapsách. Elektrickou lampičku, kleštičky, dláto nebo svitek drátu. A takové věci se vždycky dobře hodí.

Jakmile je na cestě, Valnoha rozběhne kolo a naskočí zezadu, aniž se dotkne šlapátka. Takový mistrovský kousek! Ale těch pádů, než se mu naučil. Daleko před ním běží Zrzek a ještě dále Sirka. Nepřestal se dosud opičit, šklebit a posmívat. Valnoha si párkrát přišlápne a už je dohání.

– Hip, hip, kluci, křičí na ně. To je prima maratón. Já vám stopnu čas.

– Já ti budu dělat vodiče, povídá Zrzkovi, když jede vedle něho. Líp se ti poběží.

– Jdi pryč, supí udýchaný Zrzek, nebo ti do toho kopnu a hned budeš dole.

Jen to zkus, zasměje se Valnoha a trochu přišlápne. Zrzek kopne v běhu po jeho zadním kole, zakopne o svou vlastní nohu a už se válí po zemi. To jsou ty zrzavé vlasy, to je ta vzteklost, pokaždé mu vynese nějakou nepříjemnost. Vstává, oprašuje se a kousek dál stojí Valnoha se Sirkou a smějí se, až se krotí. Zrzek si sedne uraženě na příkop. Co s ním? To by si měl odvyknout, věřte mi. To se mi u kluka nelíbí. Valnoha je však dobrák a rozvážný hoch. Vsedne na kolo a vrací se k němu.

– Tak co, Zrzku, bude mír?

Zrzek se dívá do země jako zarytec, hrabe podpatkem hlínu, trhá kolem sebe trávu a dává najevo, že se hněvá.

– Tak my jdeme sami, povídá Valnoha, protože ví, co na Zrzka platí.

– Nemusel na mne házet, řekne Zrzek vyčítavě. Co kdybych byl sletěl?

– Ty a spadnout? diví se Valnoha. Copak jsi někdy odněkud spadl?

– No ne, lže Zrzek váhavě. Pýcha ho nadýmá, je napolo usmířen.

Ale mohlo by se mi to taky stát.

– Tak si naskoč za mne a pojedem, končí Valnoha tu hloupou rozprávku.

Zrzek ještě něco bručí, ale vstává. Kdopak by vzdoroval, když se může svézt. Dojedou Sirku.

– Teď ukaž, co umíš, křikne na něho Zrzek a Valnoha přišlápne. Tak už se nehněvají? ptáte se. I co vás nemá. To by se museli hněvat celý rok, protože kluci pořád mezi sebou něco mají.

Ale Sirka také přidá rychlosti. Stačí jim krásně. Jak by ne, když na kole sedí takoví dva řimbabové. Ostatně tamhle už je les a cesta se mění v pěšinu. Tam budou beztak muset z kola dolů. Dorazili tam zároveň.

Kam jdou? Ke skrýši. Sešli se pod divokou třešňí, na které seděl Zrzek. A teď jdou ke skrýši.

Druhá kapitola

LESNÍ SKRÝŠE

Ať si jdou sami kousek po pěšině. Než začne jejich cesta být zajímavá, povíme si, kde vlastně jsme.

Ten lesík, kam jdou a který se div nepodobá malé divočině, patří k městské čtvrti, kde bydlí všichni tři. Jmenuje se Bakalářka a stojí na kopci nad ostatním městem. Nebudeme ji vychvalovat do nebe. Žijí v ní lidé jako všude: dobří i zlí, bohatí i chudí, zajímaví i nijací, a domy jsou tu jako všude: mnoho ošklivých a několik hezkých. Ale každý dům tu má svou zahrádku a kolem dokola jsou pole a lesíky, protože ta čtvrť není ještě dostavěna. Na volných staveništích mohou děti řídit po svém, hrát kopanou, házenou a vůbec všechno, co je napadne, a křičet, až si roztrhají ústa, až jim prasknou plíce. Vítr fouká dolů přes kopec, kouř z města sem nemůže, a proto je tu zdrávo. Je to náramně dobré místo pro všechny děti a pro kluky opravdový ráj.

Ale věřte mi, ti kluci ani nevědí, po čem tu běhají, dětem je jedno, nad čím si výskají, a lidem, po čem šlapou, automobily lítají ztřeštěně, frkají, houkají a práší, jako by na světě nebylo nic jiného krom nich. To je mi století! Samý chvat a rámus. Copak je dnes komu po minulosti? Ale ten kopec, na němž stojí Bakalářka, to není jen tak obyčejný kopec, to je vlastně takový začarovaný hrad. Ťukni tady nebo tamhle, vždycky probudíš hrozné strašidlo: minulost. Ono není tak hrozné, jak je děláme, nanejvýš zuby zacvaká a zahuhlá: Mulisi, bulisi, co jste to dnes za lidi. Podívejte se, tehdy a tehdy bylo na světě líp. To jsou řeči, řečičky. Tahle země už je moc stará a vždycky se na ní dělo dobré i zlé. Jenomže jedno pro druhé zapomínáme. Řekněte sami, co je nám dnes do starého Říma, anebo už hnedle i do Přemyslovců, když nemůžeme dospát pro výsledek zítřejšího zápasu Sparta-Slavia. A tahle Bakalářka jako by tu stála

proto, aby nám připomínala zapomenuté, je jako kniha, v níž je zaznamenáno mnohé, co minulo. Takhle: dělníci kopou základy a náhle jednomu něco zachrastí pod krumpáčem. I safra, řekne, a hned se k němu seběhnou jeho kamarádi a všichni začnou opatrně hrabat. Vyhrabou hlíněný baňatý hrnec. Trochu jej nakopli, jinak je celý. Popelnice. A tak to jde napořád. Jednou popelnice, podruhé skrčená kostička a kolem ní hromada hrnečků a třeba i náušnice, hřeben a vlásenky nebo meč a kopí. Podle toho, byla-li tu pohřbena žena nebo dítě nebo válečník. Tenkrát v těch pradávných časech takhle

pochovali, ve skrčené poloze, a do hrobu dali nebožtíkovi všecko, co měl zaživa na světě rád. To bylo od nich hezké, nemyslíte? A tak si tady na té Bakalářce podávají pod zemí ve věčném míru a bez záští ruce všechny možné národy a věky. Germánští bojovníci s prvními Slovany a pravěkými lovci, kteří neznali ještě kovů a lovili vyhynulé medvědy a jeleny, a nedej bože, snad i mamuty, kamennými mlaty a šípy. Vida, vida.

Tak tamhle na silnici frkají automobily a pár kroků od nich tahají zrovna ze země kamenný mlat nebo náušnice ze železných drátků nebo parohy předpotopního jelena. Jednou dokonce vykopali

zkamenělý krokodýlí hřbet. Byla z toho tenkrát hádka mezi učenými pány, jak se sem dostal. Až jeden, co byl toho názoru, že krokodýl sem byl přinesen, vyhrál spor moudrou průpovídkou, že jeden krokodýl neudělá Nil. Nyní víte, co je to za čtvrt' ta Bakalářka se svými novými domky a tak starými základy. Jistě by vás těšilo tam bydlet. Ale zapovídali jsme se a já vím, že kluci jsou zatím bůhví kde, možná, že už jsou ve skryši a hrají si na rádio nebo se radí o nějakém podniku, třeba o tom, jak přimět ostatní kluky z Bakalářky k pravidelnému tréninku v kopané, aby to příští sobotu mohli nařezat klukům z Hejšovky.

Ale kde! Už je vidím tamhle u křoví. Daleko nám neutekli. Zavínil to Valnoha svým kolem. Kampak s takovým motovidlem neohrabaným do takového houští, na takový svah, mezi takové balvany. Řídítka to má jako jelen parohy, šlapadla do stran, kola samé dráty, a jak je vedou po kamenech, jedno kolo skáče hot a druhé čehý. Pěšina zmizela a je z ní cestička tak pro králíky nebo kamzíky anebo takovéhle kluky – všudylezy. Kameny, pařezy, spadlé větve a křoviska. Valnoha uklouzl, kolo se smeklo, už tu leží jeden na druhém a pod nimi ještě Sirka. To je mela!

Valnoha vstává a drží se za bok, kam se mu zarylo šlapadlo kola, a když se vyhrabe Sirka, svírá si oběma rukama levé koleno. Nejraději by tančil na jedné, ale mlčí, nenaříká, nevyčítá. Na toho se podívejte, není to silák, zato však kluk, jak má být. Jenomže Zrzek by nebyl Zrzkem, kdyby si neomočil.

– To máš z toho, že s sebou to kolo všude taháš, povídá Valnohovi. Ještě se kvůli tobě všichni pomlátíme a do skryše se dostaneme někdy v noci. Pojď, Sirko, nech ho, ať se s tím moří. Půjdeme sami.

– Když ses vezl, tak ti bylo dobré, vid'?' řekne Valnoha a Sirka odpoví:

– Ba ne, to nejde. Ať si jde Zrzek sám, když má tak naspěch. Šup, Valy, dáme se do toho.

Zrzek má červenější tváře než vlasy. Ten vždycky míří, až když vystřelil. Teď ho to mrzí. Dobře mu tak.

Kolo je na tom zle. Jedno šlapadlo není vidět, zarylo se do země,

řetěz spadl, mezi dráty čouhají větvičky, ale nejhůř je s řídítky. Roste tu takový buk, z jednoho kořene vyhnal tři kmeny a každý ten kmen je silný jako chlapecká ruka. A v nich jsou zaklesnuta řídítka. Valnoha se tváří jakoby nic, to už je takový kluk, ten brečet nebude, ale já vím, že u srdce mu valně není.

Sírka a Valnoha se namáhají, jen hekají, už vypletli zadní kolo z větví, uvolnili šlapadlo, jen ta řídítka pořád vzdorují. Tam se dostala jako nic, ale jak s nimi ven? Pohneš levým, pravé se zaklesne ještě pevněji, zacloumáš pravým a je to naopak. Přední kolo se vzpříčilo a trčí jako klín. Tady by bylo třeba ještě třetího páru paží. Po páru ke každému kolu a třetí k řídítkům. Nadzdvihnout pěkně celý ten nešťastný dopravní prostředek až tam, kde se kmeny rozšiřují, natočit řídítka a je to. No tak. Zrzku, to jsi kamarád? Vidíte, už je tady, už se přestal mračit a hněvat. Zvedají kolo. Výš, ještě trochu, a teď zas nalevo, kousek výš a hotovo. Valnoha prohlíží své milované kolečko jako maminka kluka, který spadl z plotu. Dráty jsou v pořádku, šlapadla také, ani řídítkům se nic nestalo. Jen páčka u zvonku se trošku ohnula, ale to spraví jedno ťuknutí kladívkem.

– Děkuji ti, Sirko, děkuji ti, Zrzku, povídá Valnoha radostně. Dávno už zapomněl Zrzkovy řeči. Zrzek jen bručí:

– No dobře. Tak už pojďme.

Slézají dál a vedou si kolo jako batole, Valnoha se Sirkou u řídítek, Zrzek u sedla. Ke skryši mají jen pár kroků, tamhle je ten úval a v něm to je. Pane, takovou skryši nemá hned tak někdo. Stáli byste vedle ní a ještě byste ji neviděli. Křoví ji zarůstá kolem dokola, museli byste se jí prodrat, poodhrnout větve, ještě se trochu protlačit a teprve jste tam. A je to jeskyně, abyste věděli. Kde se tu vzala? Možná, že tu je odjaktěživa, že ji vyhloubila voda nebo co, ale nejspíš, a to bude asi pravda, si ji před mnoha lety udělali lamači kamene, aby si měli kam schovávat nářadí. Pár kroků odtud je totiž starý lom, dnes už zarostlý jako ty stráně kolem. Skryši objevil vloni Sírka, když se jako Rychlý Šíp skrýval na útěku před bílými lovci, Valnouhou a Zrzkem. Rychlý Šíp zavolal své pronásledovatele, nepřátelství bylo přerušeno a celá trojice se ihned ujala nově objeveného území a slavnostně se zapřísáhla, že nikdy nikomu o něm

nepoví. Povídám vám, je to skryše, jaká se hned tak nevyvede. Dospělý člověk by se v ní mohl postavit a čtyři nebo pět pořádných chlapů by v ní mohlo pohodlně spát. Kluci si do ní nanosili spadlé listí a nalámali smrkové větve, ale to na ně nikomu nepovídejte, protože to se nemá, a nosívali s sebou starý pléd (však jste si mohli všimnout, že jej má Valnoha přivázaný za sedlem u kola), aby to sezení bylo ještě měkčí, zkrátka zařídili si ji jako opravdový vigvam. Panečku, tady se to sedí, řekněme když takhle prší a jiní kluci musí vžet doma a mačkat nos na okna uplakaná deštěm. V takový den si mohou i trochu ohně rozdělát, protože les je pustý a hajný sedí doma. Časem si kluci snesli do skryše všechno, co pořádní dobrodruzi potřebují, hotovou zbrojnicí, také plechový hrnek, čaj a cukr, protože pár kroků odtud vyslídili studánku a taková věc se musí zužitkovat. Nakonec přibyla i Valnohova dvoulampovka. Uložili všechno náramně opatrně do cínových krabic, které Valnoha vyloudil na tatínkovi, zahrabali do země a obložili asfaltovou lepenkou. Tu si doma vyprosil Zrzek, když u nich na zahradě stavěli besídku.

A tak sem ti tři chodili, když zrovna nepodnikali nic jiného, celé jaro, v létě i na podzim, téměř den co den a věřte tomu nebo ne, za celý ten rok se nestalo, aby je tu někdo vyslídil. To se ví, že mnohým klukům z Bakalářky vrtalo hlavou, kam vlastně Valnoha, Zrzek a Sirka vždycky zmizí, že nejsou k vypátrání. A pokoušeli se přijít tomu na kloub. Nemusím vám ani povídat, že marně.

Třetí kapitola

KDO JE TAM?

Nad úvalem se kluci zastavili a rozhlédli se naposled, zdali je nikdo nesleduje. Ve zmatku nad příhodou s kolem zapomněli na svou obvyklou opatrnost. Naslouchají nyní ostražitě, neozývá-li se kolem nic podezřelého. Něco zašelestilo v listí. Ohlédnou se všichni tři tím směrem, ale je to jen kos, který si dobývá svou potravu. Někde tu ještě vyzpěvuje pěnkava, sýkorka cvrliká a v dálce houká automobil. Chlapci jsou uklidněni těmi známými zvuky. Chystají se zvednout kolo, spustit je dolů a skočit za ním. Tu se Sirka znenadání přikrčí a sykne tiše jako had.

– Pst!

Přisedne k zemi a ukazuje ostatním, aby ho následovali. Valnoha a Zrzek jsou dost chytří, aby napřed poslechli, a pak se šepem vyptávají.

– Co je, Sirko?

– Poslouchejte. Někdo je v naší skrýši.

Přikrčení jeden za kamenem, druhý za křoviskem, třetí za stromem, naslouchají, div jim uši nevyrostou. Pane, tam se něco děje. Rachá to tam a šustí, praská a šelestí, a teď dokonce hřmotí jako plech. Někdo vnikl do jejich jeskyně a vyhrabává jejich poklady. Podívají se jeden na druhého. Jsou bledí vzrušením a vztekem. Valnoha kývne prstem a Sirka se Zrzkem lezou opatrně k němu, aby se poradili.

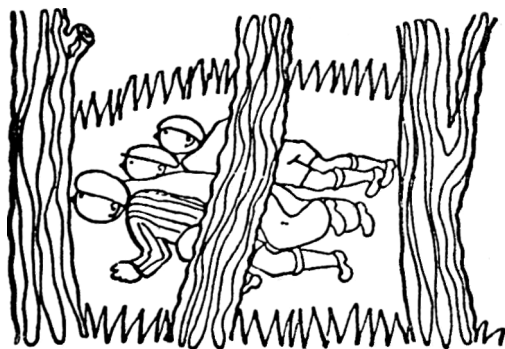
– To budou Hejšováci, povídá Zrzek a mohl by mít pravdu, protože Hejšovka je takové předměstí jako Bakalářka, sousedí s ní, je odtud vzdálena jen pár kroků a kluci z Hejšovky, k nemalému rozhořčení kluků z Bakalářky, někdy zabrousí až do těchto lesíků a slídí v nich.

– Nebo je to Koška s Buřounem, míní Sirka a mohl by mít také

pravdu, protože Koška a Buřtoun jsou jejich úhlavní nepřátelé, jsou to takoví kluci protivní, kteří se pořád něčím vychloubají a které je nutno krotit. A ti si už dávno přísahali, že musí vypátrat, kam se Valnoha, Zrzek a Sirka vždycky ztratí.

– Ať je to, kdo chce, rozhodne Valnoha, dostane jich ode mne, co se do něho vejde. Já je naučím hrabat se v naší skrýši. Copak kdyby mi tam rozbili rádio? Napřed ale musíme zjistit, kolik jich je, a pak sestavíme válečný plán.

– Kluci, vyhrkne najednou Sirka a celý zešpičatí, jak se lekne té

myšlenky, co kdyby to byl opravdovský zloděj?

– Ty máš nápady, řekne Valnoha pohrdavě. Kam na ně chodíš? Opravdovský zloděj ti půjde krást do lesa! Vybírat strakám hnízda, ne? Takhle kde je nedobytná pokladna nebo stříbrné náčiní, nebo alespoň šaty a peřiny.

– Nebo by to mohl být tulák, který tam chce přespat, nevzdává se Sirka svého nápadu.

Valnoha se zarazí a chvíli přemýšlí.

– To by se mohlo stát, připustí. Proto se musíme nejdřív přesvědčit, na čem vlastně jsme. Slyšíte?

Opravdu, teď je vám to hrozné. Ten, kdo je ve skrýši, řádí v ní jako medvěd. Jen poslouchejte, jak to tam řinčí a rachotí. Není pochyby, že vypátral plechové krabice a přehrabuje se v nich, vysypává všechno a rozhazuje kolem sebe.

– Já už to nevydržím, cuká sebou Zrzek. Vtrhneme tam na ně rovnou a seřežeme je, ať je to, kdo chce.

- To víš, nebo oni nás. Ty bys svou zbrklostí všechno zkazil.
- Kdo se tam doplízí? povídá Sirka. Snad já. Jsem nejlehčí, nadělám nejmíň hluku.
- Ba ne, já půjdu, domlouvá se Zrzek. Dovedu nejlíp lézt a plížit se.
- Abyste věděli, tak půjdu já, rozhodne Valnoha. Protože kdyby mě zahlédli a napadli, ubráním se aspoň tak dlouho, dokud mi nepřijdete na pomoc.

Ano, jen ať jde Valnoha, protože je tělesně nejzdatnější. Ve své třídě i na Bakalářce je mezi chlapci svého věku rohovnickým mistrem všech kategorií, dostal už k minulým vánocům boxovací rukavice a učí se rohovat. Ať jde, ten se hned tak někoho nelekne.

Valnoha si popotáhne svetr, neboť krok, k němuž se chystá, je velmi důležitý. Sedne si na zem a začne se pomalu spouštět do úvalu. Pak bude muset ještě kousek vzhůru po jeho druhém úbočí, kde je skryše. Přidrhuje se opatrně křovin, vyhledává si místo, kam by položil nohu, snaží se vůbec, aby nezpůsobil hluk. Sirka a Zrzek, příkrčení každý za jiným stromem, sledují napjatě jeho postup. Nemyslete si, že Valnohovi je nějak dobře. Možná, že se i trochu bojí. Sirka mohl mít pravdu s tím zlodějem. A se zloději nejsou žerty. Co kdyby ho něčím praštil nebo po něm střelil? Každý den jsou toho plné noviny. Takoví chlapíci se nebojí ani četníka a ten má přece pušku, pistoli a šavli. A co má Valnoha? Takové myšlenky ještě nikomu nepřidaly odvahy. Možná, že v tu chvíli by se nejraději vrátil. To víte, že nemůže, kampak by to vedlo, Sirka se Zrzkem by mu jistě vypověděli přátelství a kdejaký kluk na Bakalářce by za ním pokřikoval. Vidíte, hrdinství se nedělá jenom z odvahy, nýbrž i ze strachu před smíchem a výtkou zbabělosti.

Valnoha už je dole a pomalounku leze ke křoví, které zakrývá vchod do jeskyně. Sirkovi a Zrzkovi to trvá moc dlouho. Zrzek jen nadskakuje netrpělivostí.

- To je hrabal! Já už bych tam byl desetkrát, šeptá a div na Valnohu nevykřikne, aby si pospíšil.

Jen ať dá pokoj, povídám vám, a drží jazyk za zuby, opatrnost a rozvaha se vždycky každému dobře vyplatily. Píd za pídí, palec za

palcem, loket za loktem, krok za krokem blíží se Valnoha ke křoviskům. A jeho srdce je stále těžší strachem.

V jeskyni je úplné ticho. Bylo tam vlastně krom toho šumotu i dřív ticho, nikdo tam nekřičel a nepovykoval, jak by si jistě byli vedli kluci.

Na jednom místě je křoví při zemi trochu rozděleno a tou skulinou je vidět vchod do jeskyně. Valnoha o něm ví a zamíří k němu. Sotva však nadzdvihne hlavu a pohlédne ke skrýši, srdce se mu sevře leknutím. Sirkovo tušení bylo správné. Na kraji jeskyně stojí člověk, má na sobě světlý gumový plášť a shýbá se nad něčím, co vypadá jako kufr. Do tváře mu chlapec nevidí, protože neznámý je k němu otočen zády. Valnoha se chce obrátit a utéci. Ale jeho zvědavost je mocnější a zdržuje ho na místě.

Popoleze tedy ještě kousek výš a napíná se, aby viděl, co to neznámý kutí ve svém zavazadle. Kufr v jeskyni! To patří k sobě tak jako Valnohovo kolo do lesa. A Valnohovi se zdá, že slyší cinkot, jako by zavazadlo bylo plné lžic, vidliček a nožů. To víte, že stříbrných. Jiné by takto nezvonily, jiné by nikdo nenosil v kufru do lesa, neploužil by se křovím, netrmácel po kamení. Ten je jistě někde ukradl, je to zloděj, poberta, chmaták a hrdlořez. Hledal tady skrýši pro svůj lup a vyslídil jejich jeskyni, hrabal v ní a padl na jejich skladiště. Valnoha má úzkostí takovéhle hrdýlko, stéblo bys jím neprotáhl, dech mu v něm trčí, nechce dovnitř ani ven. Už vidí, jak jeho dvoulampovka i jeho malý tlampač mizí v zlodějově kufru. Popadne ho hněv. A hněv, to je silácký chlapík, foukne, a všechen strach je pryč. Má se Valnoha dívat, jak je okrádán, a nehnout ani prstem, má poulít oči, sípat strachy a neudělat vůbec nic pro záchranu svého majetku? Ale to by nebyl on, aby si dříve nerozmyslil, jak a kudy na to. Kudy na to chlapisko, které je třeba živou zbrojnicí, má v každé kapse po pistoli a za pasem dýky a kdovíco ještě. Nejde jenom o Valnohu a jeho dvoulampovku s tlampačem, jde také o kamarády.

Co tak přemýšlí, jak by zachránil svůj poklad, poberta ovšem nelení, urovnává kufřík a už jej zavírá. Teď, teď, říká si Valnoha, nebo bude pozdě. Najednou však se za jeho zády ozve takový rachot,

jako když se řítí celá stráň. Sirka křičí, Zrzek ječí, kamení rachotí, je to jako malé zemětřesení nebo konec světa v kapesním vydání. Valnoha se lekne, otočí se a div nepadne sám, protože pod tím křovím také jen tak visí na jedné noze. A teď by měl vidět svého zloděje, ten vypadá, jen ho sebrat, svázat do kozelce a odkutálet na silnici. Zloděj je nakonec taky jenom člověk a leká se jako každý jiný. Protože se zabývá špatnostmi a má zlé svědomí, poleká se dokonce víc nežli člověk obyčejný nebo dokonce spravedlivý.

Tenhle zloděj toho asi měl na svědomí jako deset jiných zlodějů dohromady a podle toho se taky lekl. Jak se lekl, tak se prudce vzpřímil, vlastně docela vyskočil, a jak vyskočil, tak se bacil hlavou o strop jeskyně tak pořádně, že se hned posadil na zem. Proto povídám, teď kdyby Valnoha nebyl zaujat něčím jiným, měl by se na něho podívat. Sedí tam milý zlodějíček, oči vyvalené strachem, vidí žlutá a fialová kola a mezi nimi létají ohnivé hvězdy . . . Já myslím, že v tu chvíli se mu to docela líbí, protože mu ještě zvoní v uších, a

zdá se mu třeba, že je zase malým chlapcem, že vyzvánějí na ranní mši a on že běží mamince pro mléko k snídani. Tomu se nedivte. Ten zloděj býval také školákem a míval rád svou maminku. Zlodějem ho možná udělala bída nebo špatní lidé nebo všecko dohromady. Ze se neměl dát? To si myslím také.

Teď se ještě ptáte, co se vlastně stalo. Odkud ten rachot a křik. Ještě jste neuhodli? No, Zrzek, Zrzek přece. Zase ta jeho netrpělivost. Valnohovo vyhlížení mu trvalo moc dlouho, vylezl ze svého úkrytu, přiblížil se k okraji srázu, a jak se tam napíнал, aby něco zahlédl, stoupl si tam na jeden balvan, ten se utrhл a šups po svahu dolů. Zrzek za balvanem a za Zrzkem celá spousta drobného kamení. Dobře, že se ten balvan valil rychleji než Zrzek, mohlo z toho vzejít neštěstí, takhle mu jen pár kamenů nějakou přišilo. To víte, Zrzek při tom ječel a Sirka křičel, zkrátka boží dopuštění.

Zrzek je na padání zvyklý, tomu se hned tak něco nestane. Sotva se přestal kutálet, už vyskočil, sáhl si semhle a semhle, aby se přesvědčil, že si nic nezlomil a že na něm nepraskly kalhoty, a rozběhl se k Valnohovi. Valnoha jen tak, že si stačil dát prst na ústa, aby zarazil Zrzkův křik. Protože zloděj v jeskyni také neusnul na věky. Takový chlapík mívá hlavu jako dubový špalek nebo kopací míč. A jak se vzpomátuje, hned ho napadá, že je tam venku nejmíň regiment strážníků a četníků, hajného nepočítaje. Popadne svůj kufr, vyběhne z jeskyně a rozhlíží se jako vyjevený, odkud se valí ta zkáza. Dobře, že nevidí kluky, těm by se asi zle vedlo. Nevidí je proto, že jsou za křovím přimáčknuti k zemi jako koroptve. Valnoha drží Zrzkovi ruku na ústech. Nemusel by to ani dělat, protože Zrzek sice zloděje nevidí, ale tuší veliké nebezpečí. A Sirka? To je čipera. Jak viděl vyběhnout z jeskyně dospělého člověka, hned pochopil, oč jde, a skočil za strom.

Zloděj se rozhlíží a nevidí nikoho. Začíná se uklidňovat a myslí si:

– Jsem to blázen. Rozbil bych si hlavu pro nějaký hloupý podemletý kámen.

Vtom si také vzpomene, že tu slyšel křik, a rozhodne se, že se raději trochu rozhlédne kolem. Hned také vykročí směrem ke křoví, za nímž leží Valnoha se Zrzkem. Pámbu s námi a zlé pryč, teď to

dopadne. Jenomže jsme zapomněli na Sirku. Ten klučík nám musí pomoci. Hej, Sirko, pro pána krále, Sirko, hej! Na Sirku je spolehnoutí, ten nemá nikdy nouzi o nápad. Slyšíte ho? Už křičí:

– Haló, pane strážníku, tamhle je. Tamhle za tím křovím, pane strážníku. Já vám říkal, že tu někde bude. Tamhle před vámi, pane strážníku, ten v tom gumáku.

Do zloděje jako když švihne, jako by šlápl bosou nohou do kopřiv, jako byste ho lískli šípkovým prutem přes kalhoty, jako byste mu pustili do nohavice ještěrku. Řekněte zajíci o psu a zloději o strážníkovi. Pane, ten uhání. Ani se moc neohlíží, kde ten strážník je. Jak to mete, jak to nabírá do stráně, přes kameny a malé smrčky a borovice, prodírá se, skáče, padá, vstává a zase peláší dál, ale svůj kufr nepouští. To je jeho kořist, jeho lup, pro který raději srazí vaz a zpřeráží ruce i nohy. Sirka, když to vidí, tak mu to nedá a šup za ním kamenem a druhým a třetím, jen se zloději u pat blýská. A Valnoha vstane a křičí hlubokým hlasem jako sám pan strážník:

– Stát, ve jménu zákona, nebo střelím! A Zrzek ječí:

– Jen za ním, pane strážníku, jen za ním! My vám ho nadeženeme.

Už jim zmizel nahoře za křovím, slyší ho dupat po pěšině. Pane, ti mu nahnali, ten měl strachu, div duši nepustil. Dobrá, kluci, tak jste to vyhráli: zahnali jste zloděje a opanovali bojiště. Ale kde je vaše rádio? Povídám, kde je Valnohova slavná dvoulampovka s tím krásným tlapačem?

Čtvrtá kapitola

KLUCI, HURÁ ZA NÍM!

Kluci na chvíli zmlknou. Nejde jim do hlavy, že tak snadno zvítězili nad nebezpečným nepřítelem. Zrzek a Sirka nevědí dosud o tom, co postihlo jejich kamaráda, a proto se radují docela upřímně.

– Ten jel, jako když namaže, začne vykřikovat Zrzek. Vsaďte se, že se sem nikdy nevrátí. Já myslím, že to byl opravdu zloděj.

– To bych řek', vypne se Sirka. Nač myslíš, že měl s sebou kufr? Přišel si sem zakopat kořist. Ale pěkných pár jsem mu jich zasolil. Ten bude na mne do smrti pamatovat.

– Navrhují, křičí Zrzek nadšeně, abychom zapálili oheň a zatančili vítězný tanec.

– Rád bych věděl, proč, řekne Valnoha sklesle. Ukradl mi rádio i s ampliónem.

– Není možná, vykřiknou Zrzek a Sirka současně a rozběhnou se k jeskyni. Vypadá, jako by v ní vybuchl granát. Tady se válí jedna krabice, tamhle druhá, tam třetí, a mezi nimi všechno, co v nich bylo: Sirkův skládací luk s šípy, Valnohův samostříl, Zrzkova špuntovka, hrnec na čaj, protržený sáček s cukrem a co všechno zde ti kluci měli. Jen Valnohova dvoulampovka a tlapač scházejí. Zloděj je vzal s sebou. Valnoha se přišourá k jeskyni za svými kamarády.

– Je opravdu pryč, křičí Sirka. A ty tady, člověče, stojíš jako pytel neštěstí. Proč se za ním nerozběhneš? Na kole bys ho možná ještě dohonil.

– A co když ho dohoním? namítne Valnoha ochable. Já přece na takového raubíře nestačím.

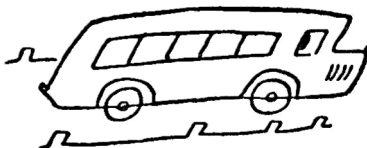
Jinudy nemohl než tímhle směrem, vykládá Sirka. Jistě si myslel, že odtud se za ním ženeme se strážníkem. A tudyhle se mohl dostat jenom na silnici. Tam jistě najdeš strážníka nebo někoho, kdo ti pomůže. Valnoha zazáří novou nadějí.

– Tak mi, kluci, honem pomozte s tím kolem, povídá.

Popadnou kolo a vlečou je do stráně. Sotva jsou na pěšině, Valnoha rozběhne kolo, naskočí na ně mistrně přes sedlo a už si to žene k silnici. Sirka a Zrzek, pokud mu stačí, běží kus cesty s ním.

Teď ukaž, kolečko, co dovedeš. A Valnoha jede slavně, před ním je ničema, který ukradl jeho dvoulampovku s tlampačem, Valnoha jede jako čert, jede, jako by závodil o mistrovství.

Už je na silnici. Já vím, že se divíte. Snad jste si myslili, že jste někde v kanadských pralesích u pramenů Amazonky nebo pod Popocatepetlem, pod Kilimandžárem, nebo dokonce v Himálaji pod Gaurisankarem. Ba ne, miláčkové, byl to jen lesík u velkoměstské čtvrti.

Na silnici je Valnoha v koncích. Zloděje nedojel a silnice přece nezačíná u Valnohových nohou a neběží jedním směrem, nýbrž vpravo od Valnohy dolů a vlevo nahoru. A oběma směry zakrátko zahýbá, takže po ní ani tam, ani tam daleko nedohlédneš.

Valnoha se rozhlíží a zloděj nikde. Teď je dobrá rada drahá.

Marně jsme však nechválili Valnohovu rozvahu. Hned si pomyslí: „Kdopak, když má pronásledovatele v patách a kufr v ruce, by utíkal do kopce, může-li běžet s kopce.“ A Valnoha vyšlápne po silnici dolů. Dohoní ho autobus. Chlapec se s ním snaží udržet tempo. Marně. Ta hlomozivá obluda se řítí s kopce rychle a nezadržitelně.

Autobus mizí v zatáčce, Valnoha za ním, jak nejrychleji dovede. Kousek za zatáčkou je autobusová stanice a Valnoha zahne právě včas, aby viděl muže v gumáku a s kufrem mizet ve dvířkách vozu, který se vzápětí rozjíždí jako d'as. Valnoha zatne zuby a šlape. Kluci, kdyby takhle jel, až jednou bude závodit o mistrovství, kde by za ním

zůstali všichni šampióni. Myslím, že je to alespoň šedesátka. Silnice běží nyní kousek v rovině a Valnoha metr za metrem nabývá půdy. Lidé se zastavují a ohlížejí za tím klukem, který se jistě zbláznil, když si myslí, že může předhonit autobus. Průvodčí vozu vyleze na stupínek ve dvířkách a pokřikuje povzbudivě na Valnohu:

– Hip, hip! Tempo, tempo, mládenče! Ty nám to jistě nařízneš.

A obrátí se do vozu a volá na řidiče:

– Tondo, šlápni na plyn! Tady tě bere dítě na divoké koze. V tu chvíli právě silnice začíná stoupat. Autobus zvolní chod a Valnoha už je tak blízko, jen natáhnout ruku a mohl by se chopit tyče u dvířek. Vtom řidič přehodí rychlosti a nemotorné, hromotlucuté vozidlo vyrazí prudce, jako by dostalo kopanec nohou neviditelného obra. Vzdaluje se. Valnoho, už je nedohoníš, ten kopec je na tebe příliš strmý, tvé nohy, a pane, jsou to chlapácké nohy, se nemohou měřit s motorem o čtyřech válcích a čtyřiceti koních. Šlape ještě, podívejte se na něho, ten kluk má srdce a odvalu bojovníka, rve se do posledního dechu, nechce uznat, že je poražen. Jsme s tebou, Valnoho, a voláme ti svá povzbuzení. Vidíme však, že je to marné. Průvodčí stojí ještě na stupátku, pomlaskává na Valnohu jako na psíka a křičí na něho:

– Tak pojď, maličký. Kdepaks nám zůstal? Pojď, tu máš cukříček, na!

Hanba mu, chlapíkovi, povídám vám, třikrát hanba mu. Kéž by vypadl a vyválel se v prachu silnice. Nesluší se posmívati se poraženému, neboť zápasil právě tak poctivě jako vítěz. A ke všemu ještě tady byla hrubá přesila. Valnoha přestane šlapat a sesune se z kola. Už nemůže. Vzdal se. Plíce mu div neprasknou, polyká divoce, protože srdce mu chce vypadnout z úst. Chtěl by vykřiknout za autobusem: „Vezete zloděje!“, ale sotva zasípe.

Vrací se. Vede kolo. Nedívejte se teď na něho. Zdá se mi, že má mokré oči. Padla na něho lítost z vyčerpání a z hněvu nad porážkou. To však potrvá jen chvíli, Valnoha přece není uříukaná panenka. Pořádně se vysmrká a utře si oči, aby nebylo znát, že plakal. A je to třeba, věřte mi, protože jako bych už slyšel Zrzka, jak spustí, sotva ho uvidí: – Ty máš nějaké červené oči, Valy. Snad jsi nenatahoval

moldánky?

A Valnoha se nafoukne a řekne:

– To víš, takhle dlouhé a nad tvou chytrostí. Jel jsem za autobusem a oči mám červené od prachu.

Zrzek se Sirkou zůstali sedět u pěšiny na kraji silnice. Sotva ho uvidí přicházet, vstanou a rozběhnou se k němu.

– Tak co, vyhrknou oba najednou.

– Ujel mi autobusem.

– Vždyť jsi měl kolo, člověče, řekne Zrzek.

– Tak to zkus, vykřikne Valnoha vztekle, zkus to stačit autobusu do toho vršku na Holance.

– Nehádejte se, vloží se mezi ně Sirka. Tím se nic nespraví. Musíme se poradit, jestli se dá ještě něco dělat. Ale nejdříve abychom se vrátili do jeskyně a odnesli si své věci. Myslím, že už je tam nemůžeme nechat.

– Ani za nic, prohlásí Zrzek. Aby nám ještě někdo ukradl ten zbytek.

– Tak tam půjdeme my dva, řekne Sirka, a Valnoha tu na nás počká.

Zrzek se Sirkou odejdou a Valnoha zůstane sedět na příkopě. Dumá nad neštěstím, které se sneslo na jeho hlavu. Přišel o dvoulampovku, která ho stála měsíc práce, a byl poražen nemotorným autobusem. A ke všemu brečel jako malý kluk. To není málo bědy ani na takového siláka, jakým je Valnoha. Stydí se sám před sebou a má vztek. Přisahá pomstu ničemovi, který to vše zavinil. Tady si slavnostně slibuje, že ho musí dostat. Sirka a Zrzek mu jistě pomohou, a kdyby ne, najde si ho sám. Je to otázka jeho cti.

Zrzek a Sirka se vracejí.

– Pane, ten tam řádil, hlásí Zrzek. Odrazil nám z hrnku polevu, Sirkovi zlomil jeden šíp, rozbil nám plechovku a mně zašlápl do země špuntovku. Ta už bude sotva střílet.

– Přivážeme to k tobě pod sedlo, řekne Sirka, a zahájíme poradou.

Kluci si sednou hezky blízko k sobě a sestříčí hlavy dohromady. Všichni tři jsou toho mínění, že pohana jejich skrýše musí být pomstěna a Valnohovi vrácena jeho dvoulampovka i s tlampačem.

– Všichni za jednoho a jeden za všechny, jako vždycky a ve všem, prohlásí Sirka. To víš, že tě neopustíme. Ale jak se do toho máme dát?

– Měli bychom to oznámit strážníkovi, míní Zrzek.

– A on se nám vysměje a řekne, že takové věci jako rádio do lesa nepatří. Třeba si bude ještě ke všemu myslet, že jsme je sami ukradli.

– Může se přece zeptat tvého tatínka.

– Nechci, aby tatínek o tom věděl. Vysmál by se mi.

– Tak co tedy uděláme? ptá se Zrzek nakvašeně. Praha není Kolomazná Lhota. Jak ho chcete najít, když už jednou utekl?

– Já myslím, že ho v celé Praze nemusíme hledat. Podle toho, jak se tu vyznal, je odněkud z blízka. Možná, že z Kopaniny. Tatínek říká, že je to tam samý zloděj.

Sirkův tatínek je košíkář, ve své dílně vyrábí všechno, co se dělá z proutí a rákosí: košíky, nůše, židle, stolky, křesla, kočárky, kolébky, květinové stojánky, košíčky na šití, na kočky a na psy, ošatky pro trhovce i pro pekaře, krosny na ovoce i na zeleninu a košťata z neloupaného proutí, dokonce i pantofle z rákosí a já nevím co všechno ještě. A Kopanina je vesnice na svahu u řeky. Bydlí v ní všelijací lidé, ale většina jich má pozemky dole u řeky a pěstuje na

nich vrby na košíkářské proutí. Sirkův tatínek je od nich kupuje. Jak vidíte, Sirkův tatínek zná lidi z Kopaniny a má asi pravdu.

– A to je možné, připouští Valnoha. Jel tím směrem a od konečné stanice autobusu to má do Kopaniny pár kroků.

– Měl jsi jet dále, ať ti ujel nebo ne, povídá Sirka. Na konečné stanici ses mohl poptat. Třeba by ti byl někdo mohl povědět, kterým směrem se potom dal.

– To mě nenapadlo, připouští Valnoha zaraženě. A ví vůbec někdo z vás, jak vypadá? Věčně třeba nebude chodit v gumovém plášti a klopeném klobouku. Jak ho potom poznáme? Já mu viděl jenom záda. I v jeskyni, i když utíkal, i když nastupoval do autobusu.

Ozval se Zrzek, jáčku ten Zrzek, který celou tu dobu, jak se pamatujete, ležel na zádech, a když vstal, tak viděl zlodějovi už jen paty.

– Já myslím, že měl pod noselem černý knírek, víte, jako mívají zloději v biografu, a že se mu od pravého spánku až k bradě táhla velká rudá jizva po ráně nožem. Tu si jistě utřil v nějaké rvačce o

kořist, protože takoví zloději se pořád perou.

– A že mu chyběly čtyři přední zuby a dvě stoličky, že kulhal na levou nohu, protože má na ní sedm prstů a na pravé jen tři, že měl místo levé lopatky hrb a pod tím hrbem bradavici jako husí vejce, tos neviděl? ptá se Sirka.

– To ne, řekne Zrzek.

– Protože jsi neviděl vůbec nic, ale jen když povídáš. Já jsem ho zahlédl, jak vyběhl z jeskyně. Neměl ani knírek, ani jizvu. Byl to takový hubenáč bez vousů a nos měl jako křivák.

– Když mu Sirka viděl do obličeje, tak je tu snad přece naděje, že ho dostaneme, utěšuje se Valnoha.

– Ale jak? I když, dejme tomu, utekl do Kopaniny, nemůžeme tam přece chodit od domu k domu a ptát se: Prosim vás, nebydlí tady ten pan zloděj, co nám ukradl v naší jeskyni dvoulampovku?

Tak to věru nešlo, to měl Sirka pravdu, a kdoví, zdali zloděj vůbec utekl do Kopaniny, vždyť se taky mohl pustit přes řeku anebo jinak, a co pak. A co by dělali, kdyby ho tam i našli? Lámali si hlavy a radili se, ale přece jen na tohle měli rozum krátký. Už se div nepohádali, div si do vlasů nevjeli. Až povídá Valnoha:

– A co, kluci, děd Zachariáš? Ten nám jistě poradí. Ti druzí dva vyskočí:

– To nás mělo napadnout hned a mohli jsme mít plno času v kapse. To bude něco pro děda Zachariáše!

Popadnou kolo a už si to sypou k dědu Zachariášovi. A Zrzek cestou vykládá:

– Pane, kluci, já vidím, jak ho máme, pobertíka jednoho. Ted' nám neutěče.

Patá kapitola

STRÁŽCE POKLADŮ

Pořád se tu vykřikuje: děd Zachariáš. Děd Zachariáš sem, děd Zachariáš tam. Honem k dědu Zachariášovi, děd Zachariáš pomůže a to bude něco pro děda Zachariáše. Kdo je to ten děd Zachariáš, ptáme se, že se tu s ním tropí takový povyk, že se mu div neprovolává sláva? Nejsme tu proto, aby nás někdo vodil za nos. Chceme vědět, kdo je děd Zachariáš! Tak, abyste věděli: děd Zachariáš je strážce pokladů.

Bác! To to bouchlo. Strážce pokladů! Dnes, ve dvacátém století a tady, v srdci Evropy, mezi automobily, telegrafy, telefony, rádiem, aeroplány a já nevím čím ještě. Jděte, jděte. Vy si o nás myslíte, že jsme příliš malé děti. A přece je to pravda pravdoucí. Nechtějte na mně, abych se dušoval, raději vám to vysvětlím.

Tady na Bakalářce je jedna veliká a stará zahrada. Jak veliká? Podívejte se, když vám řeknu nějaké číslo, tak si je stejně nebudete umět představit. Ta zahrada je tedy hodně veliká, taková, jaké bývaly kolem šlechtických domů. Na jejím okraji, kousek od silnice, opravdu stojí zámeček. Stará je ta zahrada jako ten dům, asi dvě stě padesát nebo tři sta let. Jsou v ní vysokokmenné mohutné stromy, větve mají jako obří paže a jejich koruny se podobají klenbám chrámů. Jsou to ponejvíce vzácné stromy, svezené ze všech koutů světa. Opatrovali je tu a s péčí vypěstovali někdejší majitelé zámečku. Ale jen nejásejte nadšením. Je to sice krása a bylo by škoda, kdyby jí dnes nebylo, má však také svůj stín. Aby tu dnes ty převzácné a překrásné stromy mohly být, aby se mohly tyčit k našemu nebi, hřát v našem slunci, zachvívat se a prskat v nárazech větru a choulit se pod tíží sněhu, musela se kolem dokola této zahrady dřít na panských polích a vinicích v úpalu slunce, v dešti i mrazivém větru celá pokolení chudáků od starců po děti, jako jste vy,

a z výtěžků jejich práce si panstvo stavělo svá sídla a obklopovalo se nádherou. Ti chudáci pracovali na této zahradě, a když ji vysázeli, obehnali ji vysokou zdí a zůstali venku. Zatímco panstvo se prochází v příjemném stínu, šeleští hedvábím svých šatů a vdechuje vůni květin, ty, chudáku, vzdychej za plotem a v slunečním žáru zajdi. Čas přešel, páni i chudáci odešli touž cestou a zahrada se změnila: fontány, besídky a okrasná zákoutí se rozpadla, pěšiny zarostly trávou, křoví se rozbujelo do všech stran, jen ty stromy jsou rok po roce krásnější a mohutnější.

Tahle zahrada dlouho nedala spát našim třem kamarádům.

Ti se kolem ní něco naslídili a naměřili očima výšku její zdi. Po celé Bakalářce nebylo koutu, kterým by nebyli prolezli, jen tato zahrada jim zůstávala tajemstvím. Museli napřed najít místo, kde by zdivo bylo vydroleno tak, aby se po něm dalo vylézt, a vyčíhat dobu, kdy nikdo není v dohledu. Konečně je našli. Silná větev se tu skláněla hluboko přes zeď, a slibovala jim oporu při lezení. Když se naskytla vhodná příležitost, to víte, že první byl na zdi Zrzek, a sedě na ní rozkročmo, zvěstoval nadšeně kamarádům, jaké to tam je. Pak přišel na řadu Sirka. Valnoha ho povysadil a Zrzek mu podal ruku, ten byl nahoře, než byste řekli pět. Valnoha byl nejtěžší kus. Zrzek a

Sirka se s ním mořili spojenými silami. Trvalo to hodnou chvíli, než ho vytáhli. Seskočit dolů do zahrady šlo už mnohem lépe a houby se starali o to, jak se dostanou zpátky.

Plížili se vysokou trávou, pronikali spleť křovin, objevovali pobořené bazény, loubí a fontány a kamenná těla andělíčků a bohyň, jež čas a povětrí shodily s jejich podstavců. Pane, tady by kvetla indiánština: plížení, skrývání, táboření a případy. Kluci byli u vytržení. Odvažovali se stále hlouběji, pokřikovali na sebe stále hlasitěji.

Bylo to na jaře asi k páté hodině odpolední, a zatímco venku byl zářící, jasný den, tady se už ploužily dlouhé stíny a šero vylézalo zpod listnatých příkrovů. Klukům začínalo být úzko. Ach, to bylo dobrodružství, jaké se hned tak nevydáří. Ale bylo tu přece jen jaksi smutně a tajemně. Odvaha se jim vytrácela a Zrzek prohlásil první:

– Kluci, já myslím, že bychom se měli vrátit. Zítra sem můžeme přijít zase, ale vypravíme se trochu dřív.

Než mu mohl někdo z nich odpovědět, ozval se před nimi chraplavý psí štěkot a hlas, no zrovna takový, jako kdyby se rozkřikl Krakonoš:

– I prachsec kluci miliónský. Ono to vzele všude. Počkejte, až vás chytnu, já vám dám. Vem si je, Bingo, vem si je!

Dovedete si představit, že to bylo, jako když do vrabců stělí. Kluci se rozprchli, každý v jinou stranu. A za nimi zněl dupot, praskání větví, štěkot a – poslouchejte – smích. Ale najednou ten, kdo kluky vystrašil, bolestně vykřikl, zadunělo to, jako by byl upadl, a pes úzkostně zavyl. Sirka se Zrzkem běželi dál, protože jejich strach byl mocnější než zvědavost. Valnoha však, jemuž se beztak špatně utíkalo, se zastavil a ohlédl, co se vlastně stalo. A viděl že ve vysoké trávě se pokouší vstát, ale nemůže, stařec ohromné postavy, s vlasy a vousy jako mléko bílými. Valnoha skočil za kmen jednoho z těch mohutných stromů a pozoroval odtud starcovo počínání. Panečku, to by mohla být lest, aby nás k sobě přilákal a chytil, bylo první, co Valnohu napadlo.

Pak si ale uvědomil, že ho stařec ani nevidí, a jeho kamarádi že už jsou bůhví kde.

Stařec se namáhal povstat. Nemohl. Posadil se a opřel o strom za svými zády a začal si ohmatávat nohu. Veliký, huňatý černý pes, upoutaný na řemeni kolem jeho ruky, pobíhal zděšeně a pošťekával. Valnoha sledoval starcovo počínání. Něco se mu stalo s nohou, to bylo jisté. Chlapec ho litoval, stále však se ho ještě bál. Stařec byl ohromný v černém kabátě upnutém až ke krku a bílé vousy mu věncily snědou, opálenou tvář, nechávaly mu však volnou bradu a místo pod nosem. Čepice, kterou měl předtím na hlavě, mu spadla, takže i jeho husté bílé vlasy byly nyní obnaženy.

Když Valnoha viděl, že se stařec marně pokouší rozšněrovat botu na zraněné noze, dodal si odvahy a vylezl ze svého úkrytu.

– Pane! zavolal. Pane, stalo se vám něco? Rád bych vám pomohl, ale nesmíte mi nic udělat.

Pes skočil po Valnohovi s chraptavým zaštekáním, ale stařec ho strhl zpátky.

– Lehni, Bingo, fuj! Tak vida, jeden tu zůstal. Stalo se mi, to víš, že se mi stalo, darebo. A kvůli vám. Mám asi zlomenou nohu. Pojď a pomoz mi rozšněrovat botu. Pojď a neboj se. Nic se ti nestane.

Takhle se tedy seznámili Valnoha, Zrzek a Sirka s dědem Zachariášem.

Šestá kapitola

KDO BYL DĚD ZACHARIÁŠ

Dědova noha nebyla zlomená, jen vymknutá v kotníku. Valnoha svolal své kamarády, kteří se beztak začínali vracet, protože jak by mohli ostatní utéci, když jeden zůstal v nebezpečí. Všichni společně pomohli starci dobelhat se zpátky do domu. Byl to perný kousek cesty, a zpotili se při něm všichni: stařec i chlapi.

Valnoha, Zrzek i Sirka se omlouvali, jak nejlépe dovedli. Stařec se jim posmíval. Pane, byl to stařec, široký a statný jako dub, když se vzpřímil, stál mezi kluky jako Guliver mezi Liliputány. Hoši chtěli běžet pro lékaře, ale stařec jim poručil, aby mu podali svazek širokých pruhů lýka, jimiž ovíjel roubované stromy. Namočil několik pruhů ve vodě, kterou mu donesli, a pak jim poručil, aby mu kroutili nohou tak dlouho, až v ní rupne. Když si vydychnul z bolesti, kterou mu to působilo, ovázal si nohu zvlhlým lýkem a vyložil chlapcům, že je to způsob, jakého užívají jihoameričtí Indiáni při takových zraněních.

– Tak, řekl stařec, noha je opatřena, ale kdo mi teď, vy malí darebové, poklidí domácnost a uvaří, když jsem tu sám a nějakých čtrnáct dní se sotva dověču, abych otevřel vrata a posadil se u nich?

Tohle bylo pro chlapce jako výzva. Kdopak jiný se měl starat o starce než oni, když zavinili svým vpádem do zahrady jeho nehodu? Přicházeli tedy každý den, poklízeli a pomáhali mu vařit a každý z nich se mu snažil přinést z domova něco dobrého na zub. Stařec přijímal jejich péči s laskavými posměšky a přátelství mezi ním a chlapci vzrůstalo.

Děd Zachariáš byl nyní jediným obyvatelem zámečku, patřícího k zahradě. Jeho majitel jej už dávno opustil a toulal se po světě. Ten majitel byl šlechtic, ale to mu bylo jedno, zakládal si spíše na tom, že byl učencem. Byl archeologem, a to je takový vědec, který se snaží

vypátrat z vykopávek, jak žila dávno vyhynulá lidská pokolení. Pátrá po jejich hrobech, po jejich dávných sídlištích a chrámech. Už otec nynějšího majitele se tím zabýval, ta záliba se držela u nich v rodě. Otec začal s vykopávkami na Bakalářce a proměňoval pomalu zámeček v muzeum. Synovi však byla Bakalářka malá, ponechal vykopávky na ní jiným a sám jezdil po světě. Co ten člověk toho zbroutil! Začal Egyptem a přes zříceniny Kartága se dostal do střední a jižní Afriky, potom kopal v Mesopotamii a středoasijských pouštích. Nakonec ho zlákala Jižní Amerika svou záhadnou a krásnou vzdělaností vyhubeného indiánského kmene Mayů.

Na všech cestách ho doprovázel Zachariáš, který mu sloužil jako lovec a ochránce. A za ta dlouhá léta se proměnil zámeček v opravdové muzeum a jeho majiteli i Zachariášovi v něm zbylo po jednom pokojíku. Zachariášův pán tu ostatně pobyl sotva jeden den v roce, když se vracel z nějakého sjezdu učenců v Londýně nebo jinde a zajel se podívat na Zachariáše a potěšit se sbírkami. Cestování už přestalo. Pán dostal v tropech takovou chorobu, která ho nutí zdržovat se stále v mírném pásmu, buď v některých lázních u Středozevního moře, nebo v Egyptě, a Zachariáš je již stár.

Tak tu nyní děd Zachariáš žil sám, hlídal pánovy sbírky, jež pokud byly uspořádány, byly veřejně přístupny, a vzpomínal na stará dobrodružství. Nekamarádil se s nikým, nikam nechodil a jeho jedinými společníky byli pes Bingo, kterému již táhlo na patnáctý rok, a papoušek Koko, stoletý stařec, kterého Zachariáš koupil už sedmdesátiletého a který uměl jen španělsky a některá záhadná slova černošská. Česky se již naučit nemohl.

Sirka, Zrzek a Valnoha oživilí starcovu samotou. Chodili k němu, i když se vymknutá noha, díky indiánskému obvazu, uzdravila. Stařec si zvykl na přítomnost chlapců a spřátelil se s nimi tak, jako by byl jedním z nich. Vodil je mezi vykopávkami a hoši se dovídali dějiny kopce Bakalářky, na němž bydlili.

Nejvíce ovšem hochy i děda Zachariáše lákaly vykopávky z dalekých krajin. Valnohu, Zrzka a Sirku k nim vábila vůně dobrodružství a cizích tajemných končin, stařec byl k nim připoután vzpomínkami. Vyprávěl jim o ohromných palácích, chrámech a

obětištích, o podivných bozích a jejich uctívání, o záhadných písmech, k jejichž rozluštění nestačila celoživotní usilovná práce mnoha moudrých mužů, o velikých městech, která mívala statisíce obyvatelů a zmizela pod přívalem písku, o nebetyčných velechrámech boha slunce, ztracených dnes v neprostupných a bažinatých pralesích, kde vzduch je prosycen zárodky zhoubných nemocí, kde jedovatí hadi a domorodci s otrávenými šípy vás mohou připravit o život na každém kroku.

Děd Zachariáš vzpomínal všech nebezpečí, kterým unikl, všech dobrodružství, jimiž prošel, a chlapci na něm mohli oči nechat. Pane, tohle všechno by se jim hodilo: ti Indiáni i s jejich otrávenými šípy, ti hadi, třebaš byli sebejedovatější, a cesty na řekách, pod klenbou nekonečných pralesů. A když se jim dost navyprávěl, pouštěl je děd Zachariáš za dům na zahradu, aby si pod jejími stromy a v houštinách hráli na všechno, co od něho právě slyšeli.

Takový byl děd Zachariáš a tak vzniklo a takové bylo jeho přátelství s Valnouhou, Sirkou a Zrzkem.

Sedmá kapitola

KDO NÁM PORADÍ?

Já vím, že si říkáte: to je řečí, to je povídání o dědu Zachariášovi. Copak je nám vlastně do něho? To jste se tu, pane, o něm rozpovídal a na zloděje jste zapomněl. Kdo ví, kam ten si zatím zašantročil svou kořist a kde se skrývá v bezpečí. Možná, že si vyhrává na Valnohovu dvoulampovku a má z nás ze všech pořádnou švandu. Dobrá, miláčkové, povídám vám, tak si běžte a chytejte si ho sami. Což jste neviděli, jak nám upláchl a že jsme se octli v koncích? Děd Zachariáš je naše poslední naděje.

Děd Zachariáš sedí na malé plošince nad schody, kterými se vchází do zámečku. Sedí si pěkně pohodlně v proutěném křesle, které pro něho na otci vyloudil Sirka v dobách, kdy ošetřovali dědovu zraněnou nohu. U křesla leží Bingo a spí. Kluci se sem vlečou po silnici, není na ně veselá podívaná, holečku, těm není do skoku. Děd Zachariáš je vidí a povídá Bingovi:

– Jdou k nám hosti, Bingo, jdi je uvítat.

Bingo vstane, popojde rozvážně chlapcům vstříc, zaštekne na ně a zavrtí ocasem, nechá se podrbat za ušima a poplácat po hřbetě a vede je k dědovi. Jen se na ně děd podívá, hned vidí, že něco není v pořádku.

– Vy mi vypadáte, povídá klukům na uvítanou, jako by vás někdo chytil na švestkách nebo jako byste ztratili kopací míč. Copak se vám stalo?

Kluci si sednou k starci na schody a Valnoha začne vyprávět.

– I podívejme se, diví se děd. To je historie jako z nějakého loupežnického románu. Stříbrné příbory že měl v tom kufru a ještě ti ukradl dvoulampovku. No, jestli mluvíte pravdu, tak jste se zachovali jako hrdinové. Ale nakonec vám přece jen vzal roha. Co chcete dělat?

– To právě nevíme, odpovídají chlapci sborem. Přišli jsme se s vámi poradit.

– Panečku, tady se dá těžko radit. Pročpak to nepovíte strážníkovi?

Tu se chlapci vzbouřili. Kdepak strážníkovi! Bylo by z toho řečí a vyšetřování, nakonec by se to dostalo i do školy a to všechno nechťejí. Proto přišli k dědovi Zachariášovi. Tolik toho prožil, jistě bude vědět rady.

Děd vytáhl z úst dýmku a poškrábal se s ní na holé bradě a ve věnci vousů pod bradou. Důvěra chlapců ho přemáhala, viděl, že jim musí pomoci. Zadíval se před sebe. Měl veliké černé oči, a když se tak někdy před sebe zahleděl, chlapci se ho až báli. Zdálo se jim, že děd vidí věci, jež nikdo jiný nevidí. A možná, že opravdu viděl, ale nikdy jim o tom nepovídal.

– To bude nějaký ferina, povídá děd Zachariáš po chvílce přemýšlení, který si k svému darebáctví vyhlédl Bakalářku. Nevšímám si příliš, co se děje kolem, nebo co kdo brebentí, ale tolik vím, že tu teď každý týden někde vykradou. Však už si obhlížejí i mne a mé poklady.

– Snad ne, děde Zachariáši, to snad není ani možné, volají chlapci.

– A vida, vida, povídá děd skoro uražen, pročpak by to nebylo možné? Je toho tady málo k ukradení? Každý kousek tu má pořádnou cenu a v cizině by jej draze zaplatili. Jsou zde věci, které zrovna do očí bijí a prsty cukají. Takové sošky a šperky ze zlata a slonoviny se musí zalíbit i obyčejnému zloději, který jim ani kloudně nerozumí. Povídám vám, že sem chodí trochu příliš často jeden človíček a na učence nevypadá. A nejděle stojí vždycky u těch zlatých věcí.

– Jak vypadá, děde Zachariáši, povězte nám, jak vypadá, vyhrkne Sirka.

Jak vypadá? No, takový hubený je, že by ho Bingo odnesl v zubech jako kus klacku. Chodí sem v takovém ošumělém gumáku a klobouk má naražený do očí, sotva je mu nos vidět.

– To by mohl být náš zloděj, vykřiknou kluci sborem. Sirka mu viděl do obličeje.

– Byl opravdu takový, jak ho líčíte, děde Zachariáši?

– Možná, možná, Sirko, pochybuje děd. Jenomže takhle vypadá mnoho lidí na světě. Když si vzpomínám, tak na pana Dobeše, mého pána, se náš popis také hodí. Nebýt jeho chování, nikoho by ani nenapadlo, že je to šlechtic a učenec.

– Ale to není žádná útěcha, děde Zachariáši, povídá zklamaně Valnoha. Kdybychom alespoň tušili, kde ho máme hledat. Copak nám neporadíte?

– Neporadím, neporadím. A útěcha, bručí děd. Valy si přeje, abych ho těšil, jako by byl malý chlapeček s rozbitým kolínkem a já byl jeho chůvou.

Valnoha zčervená rozpaky a studem, a možná, že i trochu hněvem nad tím pokáráním. Děd se opět zadívá před sebe dalekým utkvělým pohledem. Kluci ani nedutají. Najednou se stařec vzpřímí ve svém křesle, jako by se probudil, a řekne:

– A možná, že poradím.

Kluci chvíli ani nevěří svému sluchu. Pak se vrhnou všichni tři k dědovi a křičí jeden přes druhého:

– Děde Zachariáši! Zlatý děde Zachariáši! Drahý děde Zachariáši! To je náš děd Zachariáš!

– No, no, brání se stařec. Jen mě neshod'te z mého trůnu. Ještě nevíte, oč jde.

Bingo vstane, dívá se chvíli ostražitě na tu melu, a když vidí, že jeho pánovi nehrozí nebezpečí, jde si lehnout kousek dál, aby ho kluci nepošlapali.

– Tak povídejte, děde, prosí chlapci.

– To není tak jednoduché. Zavřeme náš palác a půjdeme do mého pokojíku. Beztoho sem už dnes nikdo nepřijde. Pojď, Bingo.

Jdou všichni dlouhou chodbou a cestou hubuje děd Zachariáš na dnešní svět. Kdopak dnes chodí do muzea? Takhle na kopanou nebo za jinými hloupostmi běhají všichni, a přijde-li sem přece někdo, musíš mu koukat po prstech, aby mu za nimi něco neuvízlo.

Dědův pokojík je dosti prostorný, jeho jediné vysoké okno, které vypadá jako kostelní, vede do zahrady. Děd tu má starodávné zařízení, jež patřovalo zdejším komorníkům: velkou malovanou skříň a truhlu na prádlo, postel, těžký stůl, vyřezávané židle a pohodlné

křeslo, v němž klímávali sloužící, když očekávali návrat svého panstva. Děd Zachariáš v něm dříme po obědě a pokuřuje a vzpomíná po večeři. Na zdi visí polička s nádobím a v koutě je železná plotýnka, na níž si děd sám vaří. A uprostřed pokoje na vysoké tyčce s bidýlkem spí nebo natřásá své zelené peří papoušek Koko.

Koko zaskřehotá, když děd s chlapci vstoupí do pokoje: Dobrý den.

– Nazdar, Koko, odpovídá kluci a jdou složit papouškovi povinnou poklonu. Zrzek vytáhne z kapsy kostku cukru, Koko si ji vezme do packy a skloní hlavu. Dovolí chlapcům, aby ho jeden po druhém na ní pošimrali.

– Hodný Koko, moc hodný Koko, vychvalují ho kluci a on jim odpovídá španělsky.

– Koko je krásný pták. Koko je nádherný pták.

Tyto výroky chlapci znají; slyšeli je už mnohokrát a děd Zachariáš jim je přeložil. Ale pak začne Koko ohryzávat cukr a žvatlat černošsky a stane se nesrozumitelným. Hoši se dnes o něho příliš nezajímají. Opouštějí ho rychle a honem zase k dědu Zachariášovi:

– Tak rad'te, děde, rad'te, prosím vás. Už se nemůžeme dočkat.

– Jen ne tak zhurta, mládenci, krotí je stařec. Nejdřív mi řekněte, dovedete-li pořádně mlčet.

– Dovedeme.

– Jako hrob?

– Jako hrob.

– Tak mi každý dejte své čestné slovo, že nic z toho, co tu nyní uvidíte, nikdy nikomu nepovíte.

A kluci jeden po druhém přistupují k dědu Zachariášovi, podávají mu pravici a pronášejí svůj slib hlubokými hrobovými hlasy. Děd Zachariáš na každého z nich upře své černé, pronikavé oči a jimi jako by jim až do srdcí nahlížel a tam se přesvědčoval, jsou-li jejich úmysly tak poctivé jako jejich slova. Chlapci se zachvívají a je jim úzko. Tady se bude dít něco neobyčejného, tajemného a velikého. Proč by se jinak děd Zachariáš choval tak slavnostně, proč by si je zavazoval slibem věčného mlčení?

Osmá kapitola

KŘIŠŤÁLOVÁ KOULE

Když je obřad u konce, děd Zachariáš zamíří k malované truhle. Kluci sledují pozorně každý jeho pohyb. Stařec se hrabe chvíli v truhlici, někde hluboko, až na jejím dně, a pak se vrací ke stolu u okna. V obou dlaních nese něco, co kluci nemohou rozeznat. Trnou tak, jako by, až děd Zachariáš rozevře dlaně, měl nastat výbuch a rozmetat celý svět.

Vidím, že už taky můžete prasknout zvědavostí. Děd Zachariáš to položil, tak se honem podívejte. Na stole leží koule. Vypadá jako skleněná a není větší než tenisový míč. Je dokonale průsvitná, světlo se v ní láme a hraje duhovými barvami. Jste zklamáni? Valnoha, Zrzek a Sirka také. Po tolikerých přípravách, po takovém tajnůstkářství, slibech a zaklínání se vytasí děd se skleněnou kuličkou. Co to má znamenat? Mají si hrát, místo aby se vážně radili a hledali východisko z nouze? Děd Zachariáš si z nás asi tropí šašky. Jen počkejte! Copak jste už tak zkaženi, že si nevážíte prostých věcí? Zvykli jste, si tolik na složité stroje, zázraky techniky a jiné vymoženosti, že je vám lhostejná kapka vody, třpytící se na listě stromu? A přece, kdybyste ji uviděli pod drobnohledem, užasli byste, co života je v ní skryto. Možná, že tato skleněná kulička, které se posmíváte, je právě takovou kapkou, nebo i celou túní ještě větších překvapení.

První se vzpomíná Valnoha. Přistoupí ke stolu, vezme do ruky kouli a řekne zklamaně: – Co je to, děde Zachariáši?

– Vždyť vidíš, chlapče. Křišťálová koule.

– Křišťálová koule, opakuje Valnoha a toto vysvětlení mu nic nepovídá. A co s ní?

– Hned uvidíte, řekne děd. Ale než se do toho dáme, povím vám, jak jsem k ní přišel. To už je dneska, počkejte, na mou věru, dvacet

let. Tak asi před dvaceti lety jsme kopali s panem Dobešem v jednom takovém zastrčeném koutě Indie, zrovna pod Himálajem. Že je to nejvyšší pohoří světa, to jste se asi učili. Ten kraj byl opravdu tak odlehlý a skoro bez lidí, jenom prales a džungle kolem dokola, že kdoví, přišel-li tam kdy nějaký anglický voják nebo úředník. Tygři nám tam dávali dobrou noc i dobré jitro, stáda divokých slonů nebyla žádnou vzácností a ráno jsme museli vytřepávat brejlovice z kalhot. Do nejbližší vesnice bylo den cesty a tam jsem chodil nakupovat, když nám došly nejpotřebnější věci. Jednoho dne vracel jsem se odtud s Balim, naším domorodým sluhou, který nesl nákup. Asi půldruhé hodiny cesty od našeho ležení jsme našli na lesní stezce starého, na kost vychrtlého hinda, který měl zlomenou nohu. Jak vidíte, příběh se podobá trochu tomu, jak my jsme se seznámili. Tak, tak. V životě není nic nového. Starý hind byl yoghin, svatý muž, něco takového jako u nás mnich. Byl na cestě do vesnice v horách, sklouzl po kořeni stromu a noha praskla. Ležel tu od včerejšího odpoledne a za tu dobu nikdo po stezce nešel. Hind měl již horečku a byl to vůbec zázrak, jak tu ten stařec přečkal noc, že nebyl roztrhán tygry. Poslal jsem Baliho napřed, aby se zbavil zavazadel a pak se vrátil ještě s jedním svým kamarádem a s nosítky. Než přišli, ošetřil jsem yoghinovu zlomenou nohu a dal jsem mu pít, protože byl žízní a horečkou vyschlý jako troud. Později v táboře jsme mu dali nohu do pořádných dlažek a ponechali ho u sebe tak dlouho, až mohl opět chodit. A ten člověk mi projevil větší vděčnost, než bych byl očekával, neboť lidem jeho druhu bývá smrt skoro lhostejná. Jsou to docela jiní lidé tam dole než my tady. Nadělají se smrtí méně hluku než my s roztrženými kalhotami nebo špatně táhnoucí dýmkou. Ale tento yoghin složil nějaký slib a tuto cestu konal právě proto, aby jej splnil. Věřil, že jsem byl seslán bohy, abych mu pomohl překonat nástrahy zlých mocností. Z vděčnosti mi pověděl mnohá tajemství svého řádu a daroval mi tuto kouli. Poznáte hned, co v ní vězí.

Po tomhle úvodu začínají být kluci znovu napjati a dívají se na kouli s úctou. Jen Valnoha se nedává zmýlit. Co je mu do všech podivností na světě, on chce chytit svého zloděje. Proto se hned ptá:

– A pomůže nám najít zloděje, děde Zachariáši?

– Uvidíme. Nezáleží to jenom na kouli, nýbrž i na vás, dovedete-li v ní vidět. Někteří lidé mají takovou schopnost, že v ní vidí, co chtějí, beze všech obtíží. Jiní se musí postit dlouhé měsíce a podrobit se rozjímání, aby se zbavili rušivých vlivů. Vy jste mladí, snad se to některému z vás podaří, pro mladé je to snazší úkol, než pro starce.

– A vy v ní vidíte, co chcete, děde Zachariáši? ptá se Zrzek.

– Vidím, chlapče, ale unavuje mne to. Jen to napřed zkuste sami. Ty, Valnoho, pojď první, protože tobě nejvíc záleží na výsledku.

Valnohovi se do toho zrovna moc nechce. Čert věř takové věci, ve které se vám může zjevit kdovíco. Ale hned se vzpamatuje; přece se nebude bát skleněné kuličky. Ostatně tomu všemu příliš nevěří. Děd Zachariáš si pro ně vymyslel pohádku, aby si pomohl z nouze.

– Natáhni ruku pěkně před sebe a otevři dlaň, nařizuje mu stařec. Položí mu kouli volně do dlaně. A nyní se do ní upřeně dívej a hodně, ze vší síly si přej vidět, co chceš.

Valnoha drží kouli na napjaté ruce a dívá se do ní, až mu oči přecházejí. Usilovně se snaží spatřit v ní zloděje z dnešního odpoledne, vidět jeho tvář, kterou nezahlédl, a místo, kde se nyní ukrývá. Koule však zůstává beze změny plná denního jasu, který sem proudí vysokým oknem, září jím tak čistě jako kapka rosy. Valnohu přechází trpělivost. Nejraději by tou ošemetnou koulí bacil o zem.

– Nevidím nic a už se nemohu dívat, prohlásí a vrátí kouli starci.

– Ty ses vzdal trochu brzy, Valy, praví děd a usmívá se. Myslil jsem, že jsi vytrvalejší.

A Valnoha kdyby mohl, tak by vykřikl, že je to všechno podvod a že nevěří starcově povídačce, ale úcta k dědu Zachariášovi mu v tom brání. Dříve však, než se může děd rozhodnout, koho zvolit napřed z těch dvou zbývajících, přihlásí se nedočkavý Zrzek:

– Teď já, děde, prosím vás. Já jistě něco uvidím.

– Svou zrzavou palici, bručí Valnoha, ale tak, aby to Zrzek neslyšel, a Sirka, ačkoliv se nemůže dočkat, kdy dojde na něho, protože věří dědovi na slovo, řekne pohrdavě:

– Tak si to vezmi a dělej.

Zrzek opakuje Valnohův pokus. Také se dívá, div mu oči nevylezou, a napíná se, až zčervená ve tvářích. Zrak ho přechází a

trochu jako by mu zašumělo v uších. A koule dosud průzračná a plná světla se najednou začíná plnit šedavou mlhou, jako by v ní něco začínalo dýmat.

– Děde, děde Zachariáši, já vidím, vykřikne ztřeštěný Zrzek a trhne sebou tak, že mu koule sklouzne s dlaně a děd Zachariáš jen tak tak, že ji zachytí.

– Dej pokoj, chlapče, řekne stařec podrážděně, jak se lekl. Jsi ty ale přetrhádl. Teď máš po všem a podruhé ti ji do ruky nedám.

– Děde Zachariáši, prosím vás, žadoní Zrzek zahanbeně. Dám lepší pozor.

– I kdepak, odpírá děd a obrátí se k Sirkovi. Pojd' sem teď ty, Sirko, a hled, ať to vyhraješ nad těmi dvěma nešiky.

Zatrápená koule, ta nám vzdoruje. Vážně, kdoví, co je na tom dědově povídání pravdy. Věříte mu ještě?

Koule leží na Sirkově dlani. Chlapec se dívá právě tak upřeně jako předtím jeho kamarádi. Koule je jasná a lehoučká, jako by ji ani na dlani neměl. Sirka je všecek bledý úsilím. V hlavě mu trochu šumí, jako by voda odněkud zvysoka tekla, všechno ostatní, děd Zachariáš a kamarádi mu mizí z očí, celý svět, zdá se, zmizel a zůstává jen ta koule na dlani.

Již není tak jasná jako před chvílí, převaluje se v ní šedá mlha, kouří podobná, a koule jako by rostla a rostla. Sirka v tom napětí zapomněl, co by si vlastně měl přát vidět, a koule stále roste, mlha se ustálila, už se nepřevaluje, něco jiného se v ní děje, jako by odtud cosi rostlo a nabývalo tvaru a podoby. Sirky se zmocňuje strach, nemá však síly, aby odtrhl oči od podivné koule, ani aby si určil, co si vlastně přeje vidět.

Najednou to, co rostlo a utvářelo se, je zcela pevné a jasně viditelné, je to postava s nohama, rukama a hlavou, a je to Buřtoun, abyste věděli.

Ano, je to Buřtoun, úhlavní nepřítel Sirkův i obou jeho kamarádů, a to právě v onom nezapomenutelném a dosud nepomstěném okamžiku, kdy nic netušícího Sirku uhodil shnilou tulipánovou cibulí za krk a nyní se mu v bezpečí za plotem zahrádky posmívá. Zrzek, Valnoha i děd Zachariáš, kteří sledovali s napětím Sirkův pokus,

vidí, jak chlapcova tvář se stahuje zamračením a Sirka najednou zasupí vzteky tak, že Bingo vstane a rozhlíží se, co to kde vrčí, i Koko, vyrušen ze svého spánku, zamává křídly a vyrazí černošský skřek.

– Tak dost, chlapče, řekne důrazně děd Zachariáš. Jeho hlas pronikne sluchem Sirkovým a zažene vidinu Buřtouna. Sirkovi je, jako by byl předčasně probuzen z hlubokého spánku, cítí se sláb a nechápe, co se s ním dalo a děje. Kříšťálová koule spočívá na jeho dlani, je opět průzračná a místo všech vidin třpytí se v ní denní světlo.

– Cos to tam viděl, Sirko, že ses tak vztekal? ptá se děd Zachariáš.

– Viděls vůbec něco? ptají se chlapci.

– Buřtouna, vydechne Sirka. Ach, děde Zachariáši, proč jste mi ho zahnal? Já bych mu býval tak rád jednu vrazil, když jsem ho tu měl tak pěkně na dlani.

– To by se ti asi nepodařilo. Byl to jen obraz, vysvětluje děd a směje se. Nepřál sis dost silně vidět něco určitého, a tak se ti ukázalo to, co tě nejvíc mrzí. To se stává. A nyní si pěkně oddychni, napij se trochu vody a pak to zkusíš znova. Musíš si přát, abys viděl toho zloděje.

Zrzek a Valnoha mají tisíc chutí vyláskat se Sirky na podrobnosti. Děd Zachariáš je však okřikne a připamatuje jim, že Sirka potřebuje naprostý klid. Valnoha se postaví opodál a dívá se na Sirku jako na spadlého z měsíce. Stále ještě se mu nechce věřit, připadá mu to všechno příliš zázračné a nechce se mu to srovnat s ničím, co o světě dosud ví. Sirka však nevypadal, jako by se přetvařoval a sehrál jim divadlo. Musí mu to všechno vysvětlit a dát čestné slovo, že tomu opravdu tak bylo. Ostatně Sirka sám nevěří svým očím, když o tom teď přemýšlí. Bylo to jako ve snu. Ale ten Buřtoun tam opravdu byl, to mu žádný nevyvrátí. Kéž by ho byl mohl popadnout a pořádně jím zatřepat. Ted' však nesmí myslet na Buřtouna, nýbrž na zloděje a na to, kde se ted' asi skrývá. A jak tohle Sirku napadne, je opět čilý jako ryba a nemá stání.

Devátá kapitola

CO VIDĚL SIRKA

– Tak, děde Zachariáši. Už jsem si dost odpočinul a zase mohu.
– Zkus to tedy znovu. Ale myslí na to, co chceš vidět.
– Myslí na zloděje, Sirko. Chceme, abys viděl zloděje, prosí kamarádi.

– To víte, odpovídá Sirka a cítí, jak je rozrušen a jak se bojí, aby se všechno vydařilo. A hle, sotva se křišťálová koule octne na jeho dlani a jen se do ní zahledí, už se začíná kalit a začíná v ní vířit kouřová mlha.

– Zloděje, myslí Sirka úporně. Chci vidět, kde nyní je a co dělá.

A zase šumí a padá voda odněkud z vysoka, mlha se převaluje a koule roste. Sirka už nevnímá nic krom ní, neví, co se děje kolem něho. Mlha se ustaluje. Koule je teď jistě větší než pokojík děda Zachariáše, rozestoupila se v jakousi podivnou prostoru, je to pokoj, který Sirka nikdy v životě neviděl. Ano, je to pokoj, protože tam v pozadí je okno, kterým padá světlo na stůl, ačkoli okno je do polovice zastřeno nějakou hustou záclonou. A u stolu – Sirko, napínej zrak, co nejvíc můžeš! – sedí dva muži.

Sedí proti sobě a jeden z nich má na sobě starý promaštěný gumový plášť, a nyní – jak sem pootočil tvář – ano, je to on, ten zlodějíček hubeňoučký, už ho máme s tou jeho vyzáblou tváří, chmatáka jednoho, pobertu nevyčválaného, na dosah ruky ho máme. Škoda, že je to jenom obraz, to bychom mu skočili za krk a zatřepali jím, že by sotva dechu popadal. Škoda, ale také dobře, protože dobrodružství by bylo u konce a co bychom si povídali potom. Sirka se chvíli dívá jen na zloděje, je jím zrovna očarován. Ani svým očím pořádně nevěří, chtěl by vykřiknout a vyzvat své kamarády a děda Zachariáše, aby se také podívali, je však jako ve snu, ústa má zamčena, všechna jeho síla je vyčerpána tím pohledem do křišťálové

koule. Podívá se tedy na stůl, a hle, na něm leží zlodějův kufr, je otevřen, a jak do něho padá světlo, blýskají se v něm stříbrné vidličky, nože a lžíce, pořádná hromádka jich je. A vedle kufru stojí Valnohova dvoulampovka s tlampačem. Nemůžeme pochybovat, vidíte sami, že koule nelže. Sirkův očarovaný pohled se sune dál, až spočine na druhém muži u stolu. Pane, to je jiný chlapík než náš zloděj, veliký hnedle jako děd Zachariáš, vypasený, břichatý. Hlavu má rudou a velikou a na ní pleš, která se mu blyští víc než to stříbro v kufru. Ale ta tvář! Pane, smiluj se. Toho bych si neposlal ani za pětník pro pepř, a když, tak strážníka s ním. Něco našemu zloději vykládá a vzteká se při tom, tvář mu rudne jako krocanovi lalok. Zloděj se krčí v ramenou, zrovna se zmenšuje a vypadá, že by nejraději vlezl pod stůl. Sirka však neslyší z jejich hovoru ani slova, je to jen obraz a koule nepřenáší zvuky. A nyní se podívejte na toho čerta tlustého, jak se rozkatil, zdvíná ruku – a má on tu pacinku jako kovářský perlík – šermuje jí zloději zrovna u nosu, pak ji zvedne ještě výš a bums! jí do stolu. Jen to všechno poskočilo. Škoda, že

jsme neslyšeli, jak to zarachotilo a zadrnělo. V tu chvíli právě se obraz v kouli zachvěl, zakymácel, podivně svažtil a rozplynul se.

Sirka ještě drží kouli na dlani, v hlavě mu podivně hučí a je mu slabo v nohou, jako kdyby měl upadnout. Děd Zachariáš mu kouli vezme, obejmě chlapce pevně kolem ramenou a posadí ho do svého křesla. – Tak pojď, Sirčičko, pojď, hochu, povídá, a odpočiň si. Tentokrát jsi na to asi kápl, viděli jsme to na tobě. Teď nám nic nepovídej, dost času, až si vydechneš. Můžeš si třeba i chvílku zdřímnout, chceš-li.

A Sirka opravdu usne, sotva dosedne. Jeho kamarádi jsou jak na trní.

– Proč ho necháváte spát? pustí se oba do děda Zachariáše. Vždyť zatím praskneme netrpělivostí.

– Tak jen hezky počkejte, povídá děd. Sirka si musí řádně odpočinout, protože podívaná do křišťálové koule vyčerpá dospělého člověka, cožpak takového chlapce.

Sirka dlouho nespal, snad ani ne deset minut. Probouzel se zvolna, jako by z mdloby přicházel k vědomí. Slyší hlasy svých kamarádů, kteří si šeptají s dědou Zachariášem, neotvírá však oči, protože by rád ještě jednou uviděl výjev z koule. Poznal zloděje, to ano, ale ten druhý člověk mu připadal známý. Někde ho již viděl a zdálo se mu, že nejednou. Ale kde, kde jenom?

Sirka sedí s očima zavřenýma, ani se nehýbá a vzpomíná. A najednou – už to má. Vždyť je to pan Ferbus, hostinský Ferbus z Kopaniny. Sirka byl u něho několikrát, když nakupovali na Kopanině s tatínkem vrbové proutí. Hostinský Ferbus! Pěkný pán, když se smlouvá se zloději. Sirka přestane dělat, že spí, a vyskočí. To si dovedete představit, jak se na něho kamarádi vrhnou. To je vyptávání! Děd Zachariáš se namáhá, aby do toho uvedl pořádek. Sirka se ovšem nezdráhá a vypravuje všechno, co viděl v kouli. Trochu přehání, to se rozumí, to by ani nebyl kluk, ale celkem mluví pravdu. Valnoha se Zrzkem nechtějí ani věřit. Pak zajásají: – Tak už o něm víme. Teď jenom, jak ho dostat.

– Nějak se to zamotává, bručí děd Zachariáš. Ten hostinský, to bude povedený ptáček. Nemá dost na tom, že okrádá lidi svými

slivkami, ještě se spolčuje se zloději. Schovává je asi před policií a kupuje od nich kradené. Budeme muset vzít rozum pořádně do hrsti, abychom tady něco sami pořídili.

Tak tedy dali všichni hlavy dohromady a radili se. A z té porady vyšel vítězně návrh děda Zachariáše, aby se nejdříve přesvědčili na místě, co je pravdy na Sirkově vidění. Byl-li to opravdu hostinský Ferbus, zdali tam náhodou ten zloděj nebydlí a nedalo-li by se tam vypátrat něco, co by jim pomohlo dostat se těm darebům na kobytku. Nejlépe ovšem bude, když se tam vypraví jeden, protože je méně nápadný než tři. A bude to samozřejmě Sirka, neboť zná zloděje i hostinského. Tohle bude moci provést až zítra, protože zatím už se setmělo a kluci mají nejvyšší čas k večeři.

– Tak, a teď koukejte, ať jste doma, abyste něco neslízli, popohání je děd. Pořádně se na to vyspěte a zítra, až se vrátí Sirka, uvidíme, co bude dál.

Ono se to dědovi řekne, vyspěte se, když je plná hlava takových událostí. Nevím, jaké to bylo s tím spánkem a jaké, řekněme, takhle s pozorností ve škole. Kdo ví, zdali některý z nich nebo dva nebo všichni tři nedostali pro nepozornost kouli, pumu, eso, a jak se dnes všelijak jmenuje starodávná pětka. Ale do toho nám nic není, a přihodilo-li se to některému z nich, však on to zase napraví. Nás zajímá více, jak provede svůj úkol Sirka a co nám přinese nového.

Desátá kapitola

UŽ HO MÁME!

Ať kluci spali, nebo ne, ať dostali pětku, nebo vynikli pozorností a pílí, nic nám po tom není, protože to nepatří do našeho příběhu. Pro nás za nás by Valnoha mohl být třeba maharádžou z Rybyraky-parmyšlýsalamandrypulcežáby a Zrzek a Sirka jeho oblíbenými ministry, tady by jim to nebylo nic platné, protože si nadrobili pěknou patálii a chceme vidět, jak si ji vyzobou.

Bylo ujednáno, že Sirka půjde sám a Valnoha se Zrzkem že ho doprovodí ke Kopanině, jednak aby mu cesta veseleji uběhla, jednak aby mu byli nablízku, kdyby mu bylo třeba jejich pomoci. Tak to tedy bylo ujednáno. Nesměli by však být na světě profesori, tatínkové a jiné takové překážky, jež příroda staví do cesty spravedlivému naplnění klukovských plánů. Proti Valnohovi se spikli profesor matematiky a tatínek. Profesor matematiky napařil třídu cvičení na dvě stránky, a pane, mastné příklady, na ty aby byl nejméně Tycho de Brahe nebo Archimedes. Valnoha si řekl, že cvičení napíše až po večeři, nebo je od někoho obškrábne před vyučováním. Ale Valnohův tatínek měl zvědavou náladu, a když se Valnoha chtěl po obědě vytrazit z domova, byl zapleten do křížového výslechu, který skončil moudrou, ale nepříjemnou průpovědkou:

– Napřed povinnost a potom zábava.

Zábava! Jako by to, co měl Valnoha před sebou, byla zábava. Ale co naplat. Tatínek je tatínek a nám dětem patří poslouchat. Nyní tu Valnoha sedí a moří si hlavu trojčlenkou nebo něčím takovým, místo aby s kamarády stíhal zloděje. A komu, ptám se vás, na tom právě nejvíc záleželo? To už je takový osud. Achich, achich.

Zrzek byl postižen jinak. Mohl jít sice po obědě ven, ale musí se vrátit do čtyř hodin, protože maminka šla dolů do města a tatínkovi, který si zapomněl klíče, by neměl kdo otevřít, až se vrátí z kanceláře.

Zrzek tedy Sirku jen doprovodí a pak se musí vrátit domů. Sirkovi nevádí, že osaměl se svým posláním. Zná Kopaninu jako své boty a neví, čeho by se tam měl bát za bílého dne. Ostatně zařídil si to tak, aby jeho přítomnost ve vesnici byla co nejmíň nápadná. Zeptal se tatínka, nepotřebuje-li něco na Kopanině, že tam půjde.

– Co, prosím tě, budeš dělat na Kopanině? zabručel tatínek.

– Jdu se zeptat kluků, jestli by si s námi nezahráli fotbalový mač.

Nebyla to, jak víte, pravda, ale Sirka si řekl, že najde-li k tomu příležitost, opravdu kluky vyzve, aby tatínka neobelhával.

– Kluci z Kopaniny jsou, myslím, surovci, řekl tatínek. Ti vám to nařežou.

– I co tě nemá, tati. Postavíme proti nim Buřtouna s Koškou do beku a Valnohu do centru a ono jim surověni přejde.

Vida, Buřtouna a Košku! Když jde o čest Bakalářky, tak přestává domácí nepřátelství.

Tatínek nařídil Sirkovi, aby se zastavil asi u tří sousedů na Kopanině a upozornil je, že otec přijde příští týden nakupovat proutí. A mezi těmi sousedy (tomu Sirkovi ale přeje štěstí) byl i hostinský Ferbus. Teď už se Sirka nemusí ničeho bát, může jít rovnou až na místo a tam důkladně a bez nebezpečí pátrat.

Ve tři hodiny odpoledne zapískali Sirka se Zrzkem na Valnohu, a když na ně jeho tatínek zavolal, že Valy nepůjde ven dřív, dokud nenapíše úkol, politovali kamaráda a vyrazili sami. Zrzek také nemohl jít daleko. Jen na hranice Kopaniny a tam se kamarádi rozloučili.

A nyní se Zrzek dívá, jak Sirka odchází a vyšlapuje si sebevědomě a jistě, jako by se nebál ničeho na světě. Zrzek mu závidí a přál by si být na jeho místě. Zatím musí jít domů a čekat na tatínka. Má smůlu. Kdykoliv se chce zablýsknout svou odvahou, bystrostí nebo čímkoliv, co dovede líp než všichni ostatní, vždycky mu do toho něco vlezte. Co tak mudruje nad svým nepodařeným osudem, octne se opět na hlavní bakalářské silnici a pár kroků od něho zastaví červenobílý autobus, který se přivilil s ohlušujícím hřmotem. Zrzek jen tak z praobyčejné klukovské zvědavosti se dívá, kdo vystupuje.

Nejprve nějaká stará paní a průvodčí jí pomáhá se schůdků, pak jiná paní s plnou nákupní brašnou a potom se ve dvířkách objeví Koška, společník známé firmy Koška a Buřtoun, dvojice nepřátel našich kamarádů. Koška skočí přes oba schůdky rovnýma nohama na zem. Sotva dopadne, zvedne pěst k bradě, zabrousí jí a vykřikne na Zrzka: „Zrzi, Zrzi, co tě mrzí,“ a už si to žene dál. Zrzek zrudne hněvem a chce se za ním pustit, ale místo toho zůstane stát jako očarovaný a poulí oči do dvířek autobusu. Poslední vystupuje pán menší postavy, v pomačkaném a umouněném gumovém plášti. Opršalý klobouk má naražen do očí tak, že je mu vidět jen bradu a ústa.

Zrzek tu stojí, nohy mu zkameněly, marně Koška opodál vykřikuje svou zneuctívající říkanku. Pán sestoupil a průvodčí mu podává kufřík. Ať Zrzek zkamení, ať se do země propadne, není-li to on. Není-li to ten zloděj. Všechno na něm odpovídá tomu, co o něm Zrzek ví: postava, kabát, klobouk i ten kufřík. Má jej sice dnes polepený nějakými nálepkami, ale to možná měl včera také.

Muž se dal po silnici vzhůru a Zrzek tu stojí. Zapomněl, že má být ve čtyři hodiny doma, aby otevřel tatínkovi. Pane na nebi, co si má počít, je-li to opravdu zloděj?

A kdo by pochyboval o tom, že je to on? I ten kufříček má. Je to on, je to on! Zrzek by jásal radostí. Jen ať si běhá Sirka po Kopanině, slídí a pátrá. Zloděj se zatím prochází po Bakalářce a nebýt Zrzka, unikl by jim třeba navždy. A protože ani Valnoha tu není, bude to Zrzek sám, kdo vypátrá zlodějovo hnízdo a možná ho i chytí. Nedovede si ještě představit jak, ale třeba se něco naskytne a umožní mu, aby to vyhrál nade všemi. Zloděj se asi krade zrovna někam na lup, Zrzek mu půjde v patách, ukryje se, vyčká vhodné chvíle a pak na něho zavolá policii a chytanou ptáčka pěkně při práci. Bude muset vydat všechno, co dosud nakradl, a Valnoha dostane svoji dvoulampovku i s tlampačem.

Takhle si to Zrzek pěkně pořádá v hlavě, když se plíží za mužem v gumáku. Zloděj nejde nijak pomalu, uhání jako člověk, který má pořádně naspěch. Zrzek musí nechat hry na plíženou a má co dělat, aby mu stačil. A vida, kam to jde? Zrzek div nevýskne radostí.

Človíčku, ty nám lezeš do pěkné pasti, ty, abychom tak řekli, se zrovna cpeš lvu do tlamy. Protože, jen se podívejte, kam jde ten pán: natírá to rovnou do muzea v zámečku. Copak tam asi chce? Jde jen tak na obhlídku, nebo je si tak jist svou dovedností a chce krást za bílého dne?

Prošel vraty a vystupuje po schodech v zámečku. Zrzek za ním. Kde je děd Zachariáš? Kam se poděl jeho věrný Bingo, že nesedí spolu na svém obvyklém místě u vrat? Jestliže tak někam odběhli a nechali muzeum na pospas zloději! Muž s kufříkem již zmizel uvnitř budovy a Zrzek tu ještě stojí a váhá.

Však je to také na pováženou octnout se sám a sám v opuštěném domě s chlapíkem, který chce krást. Vy byste taky stáli na prahu a počítali knoflíky: mám, nemám, mám, nemám. Možná, že by se vám i kolena třásla a nakonec byste třeba utekli. Zrzek má však dost odvahy, aby se do toho dobrodružství pustil. Odhodí všechny rozpaky a vklouzne do zámecké chodby. Chodba je dlouhá, běží napravo a nalevo ode dveří a ústí do ní po obou stranách množství dveří. Muž s kufříkem se dal chodbou vlevo. Zrzek, nakloněn opatrně za roh zdi, se za ním dívá. Po dědu Zachariášovi není vidu

ani slechu. Kam se poděl? Muž míří rovnou ke dveřím jeho pokoje. Otevře je, nakloní se dovnitř a zase zavře. Pak popojde asi o dvoje dveře zpátky a vejde do nich. Zrzek je zkoprnělý. Co tohle mělo znamenat? A pak se mu rozjasní. Aha, chtěl se přesvědčit, není-li děd Zachariáš ve svém pokoji a je-li opravdu všude tak čistý vzduch, jak to vypadalo u vchodu. Zrzek se poplaší. Lidičky, pomoc, kde jste kdo? Ten to tam vykrade, vybilí a vysmýčí! Co dělat, co si počít?

Zrzek vyběhne ze zámečku, rozhlíží se, ale děd Zachariáš nikde. Po silnici chodí lidé. Má Zrzek způsobit poplach a svolat je na zloděje? Ale co když ještě nekrade a jen si tak obhlíží místo, aby věděl, kudy sem vniknout, až se mu to hodí, a aby si zapamatoval, kde co leží? Zrzka napadlo, že děd by mohl být s Bingem na zahradě. A pustí se nalevo kolem domu. Po dědu Zachariášovi však nikde ani památky. Zahrada je příliš veliká, a než by ji Zrzek celou proběhl, stačil by zloděj vykrást půl zámku, a kdyby se Zrzek dal do křiku, vyplašil by ho a zloděj by utekl. Chlapec div nepláče nad svou bezradností. To je svízel! Poradte mu někdo! Tam za tím prvním, druhým, třetím, ano, za třetím oknem je zloděj u nejkrásnějších a nejdražších věcí z celé sbírky, krade a loupí si tam pěkně v klidu a Zrzek stojí tady a nemůže mu v tom zabránit.

Několik oken je otevřeno, protože je krásný den a ze zahrady nemůže do pokojů vniknout prach, a mezi nimi i to třetí. Právě proti němu stojí takový pěkný strom, větve se mu pravidelně a do široka rozvětvují. Jak to přijde, Zrzku, že sis ho dosud nevšiml? Ale Zrzek už je u stromu, už je na něm (jistě si vzpomínáte, že Zrzek leze po stromech skoro lépe, než chodí po zemi) a sune se po větvi, aby byl co nejbližší oknu, dál a dál ke kraji, až se pod ním větev ohýbá, div nepraskne. Zrzek napíná krk, nedbá nebezpečí, jen vidět, vidět chce, co se děje v pokoji. A vidí.

Muž v gumovém plášti a opršalém klobouku stojí právě u okna a drží v rukou jednoho z těch bůžků ze zlata a slonoviny, prohlíží si jej bedlivě, otáčí jej v prstech, vůbec si počíná, jako by měl bůhvíjak na čas. Tak vidíte! Ten bůžek, jako všechny ty drahé a křehké věci, byl uzavřen ve skleněné skříni. Tu si ten člověk musel otevřít, a protože od ní nemohl mít klíč, tak se do ní vloupal. Zrzek už nemešká, sjede

ze stromu jako veverka a uhání před zámeček, aby zburcoval kdekoho k honbě na zloděje. Uhání napravo a neví ani, že muž nahoře zaslechl praskání větví a dívá se za ním. Chvilku vrtí hlavou, kde se tu ten kluk vzal, ale pak mávne rukou a prohlíží si dál sošku.

Zrzek běží jako ztřeštěný, i v té rychlosti však zaslechne nad sebou hlas děda Zachariáše. Zastaví se a vzhlédne nahoru. Opravdu tam stojí děd zády k otevřenému oknu a vykládá něco skupince návštěvníků muzea. Zrzek chce vykřiknout: Děde Zachariáši, máme tu zloděje, ale ještě včas ho napadne, že by to zloděj mohl také zaslechnout. A tak si honem spočítá okna, aby věděl, v kterém pokoji má děda hledat, a běží dál. První, druhé, třetí, čtvrté, páté okno od pravého rohu.

Zrzek vpadne do pátého pokoje zprava jako divoch. Je v něm několik pánů vesměs mladších a děd Zachariáš. Při Zrzkově vpádu se všichni polekaně otočí a děd Zachariáš se rozdurdí:

– Á, to je Zrzek, řekne. Copak chceš?

– Děde, vyhrkne Zrzek, děde Zachariáši, pojd'te honem. Je tady.

– Kdo je tady? ptá se děd udiveně a páni se usmívají tomu vyjevenému klukovi.

– No zloděj přece. Je ve třetím pokoji zleva a už krade.

– I jdi mi, ty popleto jeden, řekne děd a páni se rozesmějí. Přece nebude krást za bílého dne. Kdo ví, cos viděl.

– Na mou duši, děde Zachariáši, zaklíná se Zrzek a je mu skoro do pláče, že stařec nechce věřit. Poznal jsem ho na ulici a šel jsem za ním až sem. Tady se napřed rozhlédl, a když viděl, že tu nejste, vešel zrovna do toho pokoje, co jsou ty zlaté věci. A krade tam, díval jsem se na něho ze stromu v zahradě. Pojd'te, děde, prosím vás, pojd'te honem, než nám uteče.

– Safra, safra, povídá děd Zachariáš. Opravdu jsi viděl, že něco bral?

– Opravdu. Viděl jsem ho, jak si otevřel jednu skříň a vzal odtud sošku.

– To se tam tedy musím podívat. Pánové prominou, vrátím se za chvíli.

– I kdepak, povídá jeden z těch mladých pánů. Půjdeme s vámi, a

je-li to opravdu zloděj, pomůžeme vám ho chytit. Co tomu říkáte, mládenci?

– Samo sebou se rozumí, že ano, nabízejí se všichni.

– A měli bychom si na něho vzít něco do ruky, navrhuje jiný z nich.

– To bychom měli, souhlasí ostatní.

– No nevím, váhá děd Zachariáš. Je-li to ten človíček, co už tady jednou byl, tak je to takový střízlík. Nerad bych chodil na mouchu s kanónem. Ale opatrnosti nezbyvá.

Děd Zachariáš podělil ve vedlejším pokoji každého z těch pánů jedním indiánským oštěpem a určil bitevní postup. Bylo jich dohromady s dědem Zachariášem a se Zrzkem sedm. Tak stařec měl vejít dveřmi z chodby a dva a dva páni obsadit dveře, vedoucí do sousedních pokojů, a s jedním z nich měl Zrzek odběhnout do zahrady a hlídat pod otevřeným oknem.

Hohoho, huhuhu, teď se na ně podívejte, jak se tu plíží zámeckou chodbou jako nějací Indiáni, Křováci, Zulukafři, Papuáni nebo Dajáci, napřed děd Zachariáš s Bingem u nohy a sukovicí v ruce, za

ním pět pánů-elegánů, v anglických šatech a v měkkých kloboučcích, každý s pořádným oštěpem v pravici, a poslední Zrzek, rozježený a rozčilený tím dobrodružstvím a svou vynikající úlohou v něm. Podívejte se na ně, jak našlapují na špičky, zadržují dech a vůbec se snaží, aby nebylo slyšet ani šustnutí, jak se zrovna vznášejí a plynou vzduchem jako duchové nebo bílé paní. Brrr. Povídám vám, jde z nich hrůza hrůzoucí.

Když dojdou k východu, děd Zachariáš dá znamení. Poslední z pánů a Zrzek se oddělí od řady ostatních a vyběhnou ven.

– Tak kudy? ptá se pán.

– Nalevo. Je to třetí okno od rohu, odpoví Zrzek a pán se rozběhne. A Zrzek asi běží za ním. To si myslíte vy a tak by tomu také mělo být. Mělo, ale není. Tak co se vlastně děje? Podívejte se sami. Zrzek nám zkameněl. Stojí tu jako sloup a dívá se s otevřenými ústy na silnici. Pak postaví svůj oštěp opatrně za zámecká vrata a šourá se zkroušeně ven.

Jedenáctá kapitola

PROČ JSTE HO PUSTILI?

Na silnici právě proti vchodu do zámečku stojí Zrzkův tatínek a mračí se. Jak by se nemračil! Zrzkova maminka mu telefonuje: Chlapec na tebe čeká doma a otevře ti. A tatínek se půl hodiny marně dobývá domů. Chlapče, tys to vypral. Teď bych nechtěl být na tvém místě.

– Kde lítáš? řekne tatínek na uvítanou.

– Já, tati, odpoví Zrzek a neví, jak dál.

– A kdes měl být?

– Doma, přiznává Zrzek kajícně.

– Ty myslíš pěkně na svého otce.

– Já, tatínku, na mou duši, bych byl přišel včas, ale byli tam nějací pánové ...

– A ty jsi zapomněl na čas, na domov a na tátu, jako vždycky, vyčítá tatínek.

Zrzek jde tiše vedle něho a je mu krušná. Neví, nač má myslit dřív. Zdalí na to, co provedl, nebo na to, co se teď asi děje v zámečku.

– Máš klíče? obnoví otec rozhovor.

– Mám. Tady jsou.

– To je dost, žes je neztratil, řekne tatínek a vezme mu je z rukou.

– A mohl bych se vrátit? pospíší si honem Zrzek, když mu to tak dobře dopadá.

– I toto, odpoví otec. Ty bys chtěl příliš lacino uklouznout. Co kdybych to řekl mamince? Máš nějaký úkol?

– Mám, ale mohu si to napsat po večeři.

– Kdepak. To budeš příliš unaven. Napřed povinnost a potom zábava, řekne Zrzkův tatínek právě tak, jako to řekl Valnohův. Jak vidíte, všichni tatínkové na světě mají stejná přísloví a užívají jich

vždycky v nepravou chvíli.

Zrzek se vleče za tatínkem. Kdyby se nebál, tak by se otočil a uháněl zpátky do zámečku. Kdoví, co se tam bez něho děje, jak to tam dopadá, zdali jim ten zloděj neuteče. To je trápení, to jsou muka, jak je ten život zlý na Zrzka, vždycky v nejlepším se mu všechno zkazí. Když došel Zrzek s tatínkem domů a začal psát úkol, nejraději by byl bacil perem z okna, roztrhal matematický sešit na kousky a hodil jej větrům napospas. Ale pak si moudře pomyslel, že vztek mu není nic platný, vzal hlavu do dlaní a začal počítat. Možná, že když si pospíší, podaří se mu vrátit se ještě včas do zámečku, aby viděl, jak

to dopadlo, a sklidil pochvalu. To bude Sirka koukat, až se vrátí s nepořízenou, a Valnoha mu bude děkovat pohnut k slzám. Zrzek se zakousl do úkolu jako hladový do kusu chleba. Byl dobrý počtář. Než uplynulo půl hodiny, byl hotov se všemi příklady. Ještě jednou je rychle přehlédl a už se s nimi sypal k tatínkovi.

– Tak už jsem hotov, tati, prohlásil pyšně.

– Ty sis nějak pospíšil, řekne otec, který právě dojedl a chystá se číst došlé noviny. Ukaž mi to.

Tatínek je také dobrý počtář, Zrzek má nadání po něm. Prohlédne úkol, nikde ani chybička. To si dovedete představit, jak mu to

polichotí, že má takového bystrého syna, a že má hned shovívavější náladu. Ale nemůže přece Zrzka vychvalovat do nebe, to by ho jen rozmazlil a pak by s ním teprve nebylo k vydržení. Vráti mu sešit a řekne:

– Dobré je to. Jen jestlis to odněkud neopsal. Byl jsi nějak příliš rychle hotov.

– Tati, řekne Zrzek vyčítavě. Vždyť jsme to teprve dnes dostali.

– No, dobrá, odpoví otec a schovává se za novinami a začne číst. Zrzek tu stojí dál, přešlapuje na místě a shledává odvahu poprosit tatínka, aby ho pustil ven.

– Tati, řekne, vlastně jen zašeptá, protože hlas mu selže strachy, aby nebyl odmítnut. Ale otec jako by ho neslyšel, čte dál.

– Tati, ozve se Zrzek podruhé a hlasitěji, tati, prosím tě.

– Co je, řekne otec za novinami. Tys tu ještě? Já myslil, že už jsi dávno u děda Zachariáše.

Dovedete si představit, že Zrzek na víc nečeká, vyrazí ze sebe jenom: „Děkuji, tatínku,“ a už je venku ze dveří a na silnici. V tu chvíli právě je také Valnoha po mnohém vzdychání hotov se svým úkolem. A jen položí pero, popadne čepici a žene se k dědu Zachariášovi. Na rohu se ti dva setkají.

– Kam se ženeš, Valy? vykřikne Zrzek.

– K dědu Zachariášovi. Já myslím, že Sirka by už mohl být zpátky.

– Ať je zpátky, nebo ne, přijde pozdě, nafoukne se Zrzek.

– Jak to?

– Protože už zloděje máme. Totiž jestli to tam beze mne nějak nezkopali.

A Zrzek vypoví Valnohovi svůj příběh. Valnoha žasne, nevěří svému sluchu, pochybuje. Ale Zrzek se zapřísahá, zaklíná se a dušuje a Valnoha uvěří.

– Tak proč tady stojíme, proč neběžíme? Honem, ať už jsme tam, volá Valnoha.

Tu však proti nim přichází pět pánů-elegánů v anglických šatech a měkkých kloboucích a jsou to zrovna ti, kteří se ozbrojili oštěpy a šli s dědem Zachariášem zdolat zloděje. Jdou v hloučku a o čemsi živě

rokují, rukama rozkládají a ve vzduchu šermují.

– To jsou oni, volá Zrzek, sotva je zhlédne. To jsou ti, co nám pomáhali. Hned uslyšíš, jestli jsem mluvil pravdu nebo ne.

Rozběhne se jim naproti. A hle, páni jako by je všechny najednou pod paží zalechtal, se dají do smíchu.

– Tady je, volají. Kam jsi nám zmizel, ó hrdino, ve chvíli nejnebezpečnější?

– Já jsem neutekl, hájí se Zrzek. Musel jsem domů, přišel pro mne tatínek.

– Jaká to pošetilst, rozhorlí se jeden z pánů, zatímco ostatní se nepřestávají smáti. Rodiče jsou nenapravitelní. Hle, otce, který zabránil svému synu stát se hrdinou dne a ověnciti se vavřínem slávy. Ale neboj se, dokončili jsme tvé dílo za tebe.

– Chytili jste ho? ptá se Zrzek dychtivě, nedbaje jejich smíchu.

– Byl lapen a přemožen, prohlásí mluvčí pěti pánů.

– A co jste s ním udělali?

– Tvůj přítel, strážce pokladů, ještě teď z něho tahá oštěpy, kterými jsme ho prokláli na mnoha místech. Odešli jsme, neboť nemilujeme takové podívané. Ale ty by sis měl pospíšet a pomoci tomu ctihodnému starci. Sháněl se po tobě, je radostí všecek bez sebe. Škoda, že tu teď není Zrzek, prohlásil. Kdybych ho měl po ruce, hned bych mu jednu vrazil.

– Jak to? ptá se Zrzek. Zdá se mu, že se ti páni zbláznili.

– Chce tě políbit z vděčnosti. Upaluj, co ti nohy stačí. Páni odcházejí a stále se smějí, jako by se opravdu pomátli na rozumu.

– To jsou divní chlapíci, povídá Valnoha. Nerozuměl jsem jim ani za mák. Proč se vlastně pořád smějí?

– Asi z radosti, že se jim ho podařilo chytit, rozsoudí Zrzek, ačkoliv mu také jde hlava kolem z té zmatenice, kterou vyslechl. Hlavní je, že zloděj byl chycen. Chycen Zrzkovou zásluhou! Valnoha mávne za pány rukou a popadne kamaráda:

– Nech je a pojď, ať víme, co se tam zběhlo.

Chlapci se rozběhnou, co jim nohy stačí. Nedoběhnou však ještě ani k mřížovým vratům, když Zrzek zastaví Valnohu a vykřikne zděšeně:

– Pro pána krále, Valy, co se to děje? Vždyť on jim utekl!

– Kde je?

– No tamhle, podívej se. Ten s tím kufříkem.

A opravdu, hodný kus před nimi kráčí muž ve zmačkaném gumovém plášti a opršalém klobouku. Kráčí pěkně zvolna a nese si opatrně svůj kufříček. A teď se ještě obrátil a mává rukou komusi v zámečku.

– Na mou věru, je to on, vykřikne Valnoha. Utekl a ještě si tropí bláznů z děda Zachariáše. Ale co dělá děd, proč za ním neběží a nevolá o pomoc?

– Možná, že se vyprostil z pout, sotva ti blázni odešli, a svázal děda, nebo, a Zrzek se schoulí hrůzou, ho zabil.

– Honem za ním, zvolá Valnoha. Musíme ho dostat, třeba se o tom dověděl celý svět.

Tak se tedy rozběhnou, ale pozdě. Protože zatímco se tak dlouho vzpamatovali ze svého překvapení a uvažovali, co dělat, pán došel na stanici a zrovna se přiharašil autobus. Ten nešťastný autobus nám tu byl čert dlužen, ten už se nás něco natrápil. Pán nastoupí, tútú, tútú, hrum, frrr, a je v prachu.

– Už je spánembohem, povídá za nimi něčí hlas. Kluci se ohlédnou. Děd Zachariáš. No tohle? Zbláznili se kluci nebo se zbláznil celý svět? Děd není ani mrtev, ani svázán do kozelce, nýbrž je zde a směje se jako ti páni před chvílí.

– Děde, co jste to udělal? Proč jste ho pustil? vrhnou se kluci na starce.

– Co jsem si měl počít, když mě tak pěkně prosil, směje se stařec.

– No, děde, dopálí se Valnoha, my vám tu přece nejsme pro smích. Napřed zloděje chytíte, pak ho zase pustíte a ještě se nám posmíváte. Co si o tom máme myslet?

Děd Zachariáš zvažní a povídá:

– Nezlob se, Valy, ale já nemohl jinak. Pojď, posad' se a vysvětlím ti to.

Zrzek s Valnouhou jdou za ním náramně neochotně. Děd něco pokazil a teď bude hledat výmluvy.

– To ti už snad Zrzek povídal, Valy, kdo na toho zloděje přišel a

jak jsme se na něho vypravili, vykládá děd, když se usadil do svého křesla u vchodu. A že sám utekl, to ti snad také pověděl?

– Neutekl jsem, vyrazí Zrzek vzpurně. Přišel pro mne tatínek.

– Však to je také tvé štěstí, řekne děd Zachariáš záhadně a pokračuje: Tak tedy jsme se k němu plížili jako divoši, každý s pořádným oštěpem, a obsadili jsme všechny dveře. Pak jsem slabě pískl a všichni najednou jsme otevřeli. A opravdu byl tam, jak ho Zrzek popsal, a zrovna dával tu sošku ze slonoviny a zlata do svého kufříku. Zařval jsem na něho něco, už sám nevím co, a jeden z těch mladíků vykřikl: Ruce vzhůru! a všichni zamávali výhružně svými oštěpy. Jak se lekl, to si dovedete představit. Ruce zvedl, to se rozumí, ale hned je zase pustil, dal se do smíchu, až se zajíkal, a povídá: Pro krista pána, Zachariáši, tys mi nahnal strachu. A v tu chvíli, kdybych tě býval měl po ruce, Zrzku, byl bych ti jednu přiřil, nebo ti utrlh uši. Jak povídám, tvé štěstí, žes byl doma.

– Ale proč? My vám nerozumíme, volají kluci.

– Protože to byl pan Dobeš, vy chytráci. Ano, pan Dobeš, který se tu zastavil na cestě do Anglie a tu sošku si bral, aby ji mohl ukázat nějakým učencům. A my jsme ho chytali jako zloděje. Vysmál se mi a já se styděl jako pětiletý kluk. A to všechno pro tvou potrhlost.

Kluci sedí jako zmoklé slepice. Pane, tohle je rozřešení záhady, to je zklamání. Teď ještě, co nám přinese Sirka. Kdyby měl přijít také s něčím takovým, ať raději nechodí.

– A proč se tu ten pan Dobeš nezdržel? povídá za chvíli Valnoha.

– Takhle to s ním dopadá vždycky, odpoví stařec. Sotva se objeví, hned zase zmizí. Nikdy se tu ani neohřeje. Jsem teď opravdu zvědav, jestli ten váš zloděj není jenom výmysl vašich ustrašených dušiček. Už se mi v něho nechce věřit.

– No, děde Zachariáši, brání se kluci. Vy nás urážíte.

– Uvidíme, uvidíme, povídá stařec, až s jakou se vrátí Sirka.

Dvanáctá kapitola

SIRKA SLÍDÍ

Vzdychá děd Zachariáš po Sirkovi a Sirka ťuká na dveře. Tu ho máme, kulíška... To je vítání, jako by se vrátil ztracený syn, jako by se trosečníkům hlady umírajícím objevila na obzoru záchranná loď. Jen nám ho, pro pána jána, neumačkejte, ať se dovíme, co a jak. Vždyť kdoví, co nám nese a zdali se všechna ta radost a slavné vítání nepromění v zklamání a žal. Myslíte si jistě, že ze všeho nejdřív pověděl děd Zachariáš Sirkovi tu popletenou příhodu o Zrzkovi a nepravém zloději. I kdepak. Děd se musel zapřísáhnout, že o tom ani nehlesne, nechce-li mít ze Zrzka nadosmrti nepřítele. A toho se děd Zachariáš zalekl a slíbil, že bude mlčet. Tak už honem, jaképak dlouhé průtahy, řečnění a všelijaké opičky, tadyhle ať se Sirka posadí a povídá. Anebo lépe, protože by nám Sirka třeba všechno nepověděl, klučík je takový skromný, povím to raději za něho sám.

Za chvíli po tom, co se Sirka rozloučil se Zrzkem, došel na náves v Kopanině. Kopanina! Prosím vás, opakujte si to ještě jednou: Kopanina. Nenapadlo vás hned, jak jste je slyšeli, co je to za zkopané jméno? Jak jenom mohlo vzniknout? O tom je, miláčkové, několik pověstí, které se velmi různí. První z nich, která je nejméně věrohodná, praví, že kdysi, dokud měla tato vesnice jen několik čísel a žádné jméno, jeden soused si chtěl na zahradě vykopati křen. Ale křen, potvůrka, narostl tak, jako by chtěl prorůst až na druhou stranu země, a soused ne a ne se dokopat jeho konce. Kopal a kopal, až se z něho lilo, už měl takový dopal, že chtěl zahodit motyku, když najednou o něco zazvonila. Kopal tedy ještě chvíli a vykopal ze země veliký hrnec, plný zlatáků. Asi ho tam kdysi, za požehnaných let silničních loupeží, zakopali nějakí loupežní rytíři, co přepadali a olupovali kupce. Tak se z toho souseda stal bohatý muž, ale konce toho křenu, třebaže se o to z vděčnosti pokoušel, se nikdy nedokopal.

Když se jeho sousedé dověděli, jak přišel k svému jmění, začali také kopat a rozkopali ves tak, že se ani jinak jmenovat nemohla. Ještě dnes, když tam přijdete, najdete všude plno jam, ale ty mohou také být od něčeho jiného, protože, jak povídám, tahle pověst se mi zdá nejméně věrohodná.

Druhá už je o něco lepší. Ta vypráví, že v dobách, kdy vesnice neměla ještě žádné jméno, jel jednou kolem dobrý král Václav IV., který, jak jistě ze školy víte, si potrpěl na styky s prostým lidem a dělal si z toho čest a reklamu. V tu chvíli právě před hospodou, na jejímž místě stojí dnes Ferbusův hostinec, hřebelcoval sedlák svého osla. Osla trápily mouchy, a jak se oháněl ocasem, švihl sedláka přes nos. To sedláka dopálilo, rozehnal se a – já vím, že to není hezké a že se to nemá, ale on to udělal – toho osla kopl. To zase dopálilo osla, vyhodil zadníma nohama a kopl sedláka. Sedlák jen žuchl, jak se svalil. Ale jak se zvedl, buch! a zase kopl osla. A osel kopl sedláka. Sedlák se svalil a vstal a zase do osla a osel do něho a tak se hodnou chvíli překopávali, až sedlák nemohl a zůstal ležet. A dobrý král Václav to viděl, zastavil, slezl s koně a smál se tak, až se za břicho popadal, a chtěl se smíchy svalit na silnici, kdyby mu v tom nezabránil jeho komoří. A tak se král smál a křičel při tom: To je kopanina, to je kopanina! Tak to jméno tomu místu zůstalo. Tohle je lepší povídačka, té bych spíš uvěřil, ale znám ještě jednu a ta stojí také za slovo.

Jako ty dvě předchozí začíná i ona tím pravěkem, kdy vesnice ještě neměla jméno. Přirozeně, že to mrzelo její obyvatele a hrozně se za to styděli. Proto dali hlavy dohromady a radili se, jaké jméno by své obci dali. Napřed se radili, pak se hádali, pak se poprali, ale to se také začaly prát jejich ženy, děti, psi, kohouti, kozy, krávy, ovce a vůbec kde co bylo živého, jméno však nenašli. Druhý den, když se umoudřili, dali opět hlavy dohromady, jenomže tentokrát je měli ovázané. Usnesli se, že když sami nemohou najít dosti krásné jméno, požádají slavný ouřad, aby jim je dal sám. Sedli a sepsali tento dopis:

Slavnému královskému ouřadu a třeba panu králi samotnému my počestní usedlíci naší obce která je nejkrásnější mezi obcemi celého pana krále království leží na pravém břehu řeky když se jde do města

a na levém když se jde z města má pět čísel a šesté se staví a vůbec chvála Pánu Bohu a králi samotnému roste a vzkvétá píšeme a žádáme že jsme se radili až jsme se poprali ale žádného jména jsme nenašli aby slavný ouřad anebo třeba sám pan král se také poradil ale nepopřál protože to bolí a nám to jméno dal nějaké nejkrásnější protože naše obec je krásná jako žádná jiná tak takové jméno bychom také chtěli.

Páni na ouřadě, když ten dopis dostali, mohli si hlavy ukroutit a smíchy popukat nad takovou slátaninou, ukazovali dopis jeden druhému a říkali: To je kopanina, to je kopanina, a také to jméno obci dali a zůstalo jí až podnes.

Tak teď již tu historii znáte a podíváme se, kde je Sirka.

Zůstal stát na návsi v té Kecanině, totiž Kopanině, a rozhlížel se, odkud by bylo nejlépe začít. Rozhodl se, že si napřed oběhne ostatní sousedy, k nimž ho tatínek poslal, a pak se teprve vydá k hostinskému Ferbusovi. Ferbusův hostinec stál uprostřed po pravé straně návsi a byl to největší dům z celé vesnice. Jediný mezi nízkými chalupami měl podkrovní světnice a vzadu za domem byla hospodářská stavení, protože hostinský nejenom pivo čepoval, nýbrž i sedlačil, a nejenom sedlačil, nýbrž i... Však my mu na jeho spády přijdeme, měla-li koule děda Zachariáše pravdu a bude-li Sirka dost obratný. Před hostincem byl ještě malý dvorek se dvěma kaštany a pod nimi stály dva stoly, u nichž teď v létě sedali hosté.

Když Sirka vyřídil tatínkův vzkaz, vrátil se na náves. Chtěl se napřed trochu rozhlédnout, než vejde dovnitř, protože kdoví, třeba mu pomůže nějaká náhoda. Z toho vidíte, jaký je ten Sirka uvážlivý hoch. Před hostinským dvorkem stál opuštěný vůz se senem. Sirka se za něj postavil, aby odtud chvíli pozoroval hlavní stan svého nepřítele. Byl napjat, jak by ne, vždyť zloděj v tu chvíli mohl být bůhvíkdě a Sirkova cesta sem by byla marná.

Náves byla prázdná, protože lidé sušili seno na kupách u řeky. Na dvorku také nikdo neseseděl a hostinec vypadal jako po vymření.

Sirka uvažoval o svém poslání. Najde-li tam jenom pana Ferbuse, co z toho bude mít? Nemůže se ho přece ptát, zdali u něho nebydlí nebo k němu nechodí ten zloděj. Nemohl však dělat nic jiného než

vyřídít tatínkův vzkaz. Jestliže při tom nic nevyptává, vypraví se za kopaninskými kluky, sjedná s nimi zápas a vyzví na nich obratnými otázkami, co nejvíc bude moci.

Na chodníčku, dlážděném velikými nepravidelnými kameny, zaklapaly něčí kroky. Sírka se přikrčil ještě víc za vůz, ale dělal to vlastně jen tak ze hry, aby neporušil svou úlohu zvěda. A podívejme se, před zahradními vrátky hostince se zastavil náš dobrý známý: ten zlodějíček hubený a nosatý. Neměl však na sobě ani gumový plášť, ani opršalý klobouk, byl jen tak v šatech, jako by si někam odběhl a teď se vracel domů. Tak tu přece jen bydlí, napadlo Sírku a srdce mu poskočilo radostí. Teď si možná myslíte, jen je-li to ten pravý, aby to zase nebyla nějaká zmýlená. Snad ne. Přece neběhá takových stejných figurek po světě tucet. Kdyby to měl i tentokrát být někdo jiný, tak bychom toho na mou věru raději nechali, oželeli dvoulampovku i s tlampačem a šli si raději zahrát kuličky nebo kopanou. Svěřme se však Sirkovi a důvěřujme mu.

Třináctá kapitola

PŘÍBĚH SE NÁM ZAMOTÁVÁ

Zloděj postál chvíli u zahradních vrátek a rozhlížel se po prázdné návsi. Najednou se otevřely dveře hostince, ozval se pronikavý pláč a vyběhlo děvčátko asi pětileté. Plakalo a utíkalo přes dvorek ke vrátkům. V otevřených dveřích hostince se objevil ohromný chlapík s rudou tváří a sumčím knírem pod nosem: hostinský Ferbus, oblečený tak, jak stával za svým výčepním stolem, bez kabátu, ve vestě a v košili s vykasanými rukávy.

– Ještě jednou tě tam chytím a zpřerážím ti ruce, křičel za vyděšeným děvčátkem.

Sirka, vida ho takového škaredého, ohromného a křičícího na malé děvčátko, ihned si ho znenáviděl. A bál se, co se té ubohé holčičce stane, až doběhne k zloději. Čekalo ho nové překvapení. Děvčátko popadlo zloděje kolem nohou a vzlykalo:

– Tati, tati, ať mě nechá!

Zloděj vzal holčičku do náručí, přitiskl ji k sobě a pohladil ji po vláscích:

– No, no, tiše, beruško, tiše. Copak se ti stalo? Co ti kdo udělal?

– Bil mě, odpověděla holčička a ukázala na hostinského.

– Párkrát jsem ji přetáhl, vykřikoval pan Ferbus, ale podruhé jí ruce urazím. Nemá dost místa na dvorku? Ještě se mi bude máchat ve vaničce na sklenice.

– Koupala jsem panenku, bránilo se děvčátko a zvedlo ručičku, v níž svíralo malou plovací panenku.

– Proto jste ji nemusel bít, bručel zloděj a Sirka měl vztek, že se spokojí opatrnými slovy, místo aby šel a namlátil hostinskému tak, jako on natloukl jeho děvčátko. Ovšem, musel Sirka uznat, kam by se hrabal takový střízlík na takového hromotluka.

– Tak už dost, vykřikl opět pan Ferbus. Pošlete to mrně, ať si jde

hrát někam na vršek, a pojd'te sem.

Zloděj poslechl jako chlapec, postavil děvčátko na zem, pohladil je ještě jednou po vlasech a řekl:

– Tak jdi, Lidunko, jdi si hrát a buď hodná. Za chvíli k tobě přijdu.

Přešel dvorek a dveře hostince se zavřely za ním a panem Ferbusem. Děvčátko zůstalo stát na chodníku, dívalo se za ním a povzlykávalo. Za fůrou sena se krčil Sirka pln rozpaků. Něco takového neočekával. Kdepak by ho napadlo, že zloděj může mít také děti, a ke všemu ještě takové malé hezké děvčátko. Bylo mu líto obou a nevěděl, co by si počal. Nejraději by se byl otočil a uháněl zpátky na Bakalářku a řekl dědu Zachariášovi a kamarádům, že se mu nepodařilo nic vypátrat a že se koule asi mylila nebo že v ní špatně viděl. Ale to víte, to by si byl dal, jistě by mu neuvěřili a nanejvýš by si pomyslili, že si vybralí pěkného nešiku. Ostatně musel k panu Ferbusovi chtít nechtě, aby vyřídil tatínkův vzkaz.

Opustil tedy svůj úkryt za vozem sena a vykročil k hostinci. Když vstoupil na chodník, zarazil ho pohled na zlodějovu dcerušku, která si sedla kousek od vchodu na podezdívku plotu a tam si stírala

slzičky. Rozmazávala si je po obličejí, až měla tváře celé umouněné. Sirka zaváhal, ale ujistiv se, že ho nikdo nevidí, přisedl si k maličké a zeptal se jí:

– Proč pláčeš?

– Nabil mi, odpovědělo děvčátko.

– A bije tě často?

– Pořád mě tluče.

– A proč tě tatínek nebrání?

– Tatínek mne brání, řeklo děvčátko horlivě. A tatínek mě nebije nikdy.

– A kde máš maminku?

– Maminka hájí tamhle, řeklo děvčátko a ukázalo na svah, kde se kolem vesnického kostelíku rozkládal hřbitov. Sirku přepadla taková divná lítost, až mu došla řeč. Pak se znovu rozhlédl kolem, a když viděl, že nikde nablízku není žádný kluk, který by se mu mohl vysmát, vytáhl z kapsy svůj kapesník a řekl holčičce:

– Ukaž, utřu ti pusy, jsi umazaná.

Holčička poslechla a Sirka, když skončil svou práci, prohledal kapsy a vytáhl zlomek čokolády, který mu zbyl ze zásoby, kterou si vzal na cestu.

– Chceš? ukázal jí děvčátku.

Holčičce zasvítily oči. Jakkpak by nechtěla. Kdoví, kdy něco takového dostala.

– A teď si jdi hrát a už neplač, řekl Sirka otcovsky vážně a opět se rozhlédl a pohladil ji po vlasech. Pak si vzdychl, popotáhl svetr a vykročil na dvorek a k hostinci.

Dveře byly pootevřeny a zevnitř bylo slyšet hlas hostinského Ferbuse, který už zas křičel. Sirka naslouchal, ale nerozuměl ani slovu. Strčil trochu do dveří a nahlédl dovnitř. Ve výčepu nikdo nebyl. A Sirka vstoupil, jak nejtíšeji dovedl. Ještě že ho napadlo, aby za sebou nezavřel, protože nade dveřmi visel zvonek, který oznamoval hostinskému, když nebyl ve výčepu, příchod nového hosta. Sirka sebou u dveří ani nepohnul, a přece se bál, že ho musí být slyšet, neboť srdce, jak se mu zdálo, mu bilo hlasitěji než největší zvon na světě.

Výčep byl prázdný, jenom čtyři stoly doširoka rozkročené a pokryté modrobílými ubrusy tu stály a každý z nich byl střežen šesti prázdnými židlemi. Zezadu však, ze dveří do velkého sálu, bylo slyšet silný hlas pana Ferbuse.

– Půjďte tam, když vám povídám, křičel na někoho a ten někdo byl docela jistě náš zlodějíček. Půjďte tam, nebo s vámi zatočím, to uvidíte. Vždyť tam ty věci leží zrovna na dlani, jen je vzít. A je to celé bohatství pro toho, kdo tomu rozumí a ví si s tím rady.

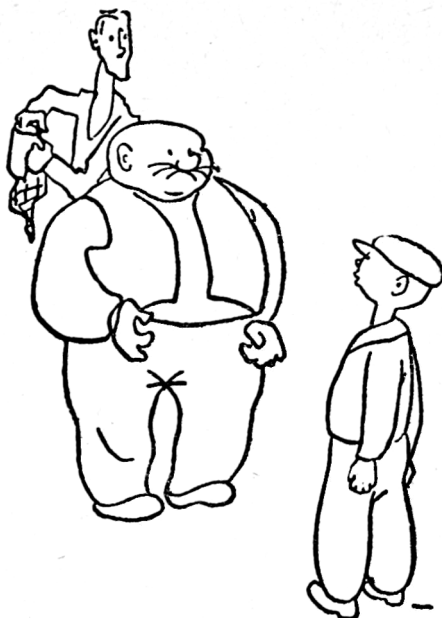
To myslí muzeum děda Zachariáše, napadlo ihned Sirku a nebyl asi dalek pravdy. Kdepak jinde leží věci jen tak na dlani, ne-li v muzeu.

– Copak jste se zbláznil, člověče? pokračoval hostinský. S tím dědkem zatočíme. To by tak bylo, aby se nám nepodařilo vyžrát na takového vysloužilce.

– Ale já nechci, křičel zase zloděj, jeho hlas však byl mnohem slabší než hostinského. Kolikrát vám mám povídat, že už toho všeho mám dost. Nedám se zničit, nedám se pro vaši lakotu zavřít. Co by si beze mne počalo mé dítě?

– A to se podívejme, povykoval hostinský. Teď by ještě chtěl všechno svést na mne. Vyjídá mě celá léta, já abych ho živil, to dovede. Ale když se má odvděčit, je najednou samá poctivost. A kdo vlastně kradl, já nebo vy? Panečku, mám ještě dosti moci, abych vás dal zavřít. A ten váš capart přijde na obec, a co z něho bude potom, domyslete si sám.

Chvíli bylo ticho a Sirkovi se zdálo, že slyší, jak někdo těžce a bolestně zavzlykal. A v tu chvíli pod ním nenadále zapraskalo prkno v podlaze. Sirka leknutím div neomdlel. Ticho, které se rozhostilo po tom nepředvídaném výstřelu starého prkna, bylo takové, že byste byli slyšeli mouchu, která si na okně třela hlavu. Muži ve druhé místnosti se ztišili. Sirka ani nedutal a jenom srdce mu mlátilo jako zvon při požáru. Teď bylo vše připraveno, aby to s ním moc a moc špatně dopadlo. Ani si nepřejte vědět, co by s ním takový zuřivec, jako byl hostinský Ferbus, udělal, kdyby jen tušil, že ho vyslechl. To by však nebyl Sirka, aby si nevěděl rady. Úlek ho přešel a již se vzpamatoval. Popadl kliku, dovřel dveře a zvoněk nad nimi se hlasitě rozezvučel.

Vypadalo to, jako že právě vstoupil. Pak udělal ještě několik rázných kroků, aby rozvrzaná prkna hodně skřípala. Hostinský Ferbus se objevil ve dveřích sálu. A Sirka řekl jakoby nic:

– Dobré odpoledne, pane Ferbus. Tatínek se dává poroučet a vzkazuje vám –

Hostinský vypadal jako tygr, který se chce vrhnout na jehňátko. Přerušil Sirku:

– Přišel jsi teprve teď?

– Ano, pane, odpověděl Sirka hrozně udiveně, ač se mu hrdlo svíralo strachem.

Pan Ferbus se na něho ještě chvíli podezřívavě díval a pak řekl zpola starostlivě a zdvořile:

– Myslil jsem jenom, jestli tu nečekáš příliš dlouho. Rozzlobil jsem se na svého číšníka, je to takový lenoch a ničema, a tak jsem tě mohl přeslechnout. Snad jsi slyšel, jak jsem se rozčiloval?

Ale Sirka se nedal chytit na toto vnadidlo a odpověděl nevinně:

– Neslyšel jsem nic, pane. Mám vám vyřídit od tatínka, abyste mu

připravil proutí, přijde k vám příští čtvrtek nakupovat.

Hostinský se zatím vzpamatoval docela, snad také Sirkovi uvěřil a začal se rozplývat zdvořilostí a vzkazovat Sirkovu tatínkovi pozdravy, poklony a pěkná poručení. Aby jen přišel, kdy se mu hodí, proutí bude připraveno. Sirkovi nabízel od cesty malinovou limonádu. Sirka mu však poděkoval a omluvil se, že spěchá. Opravdu spěchal, aby už byl z toho nebezpečného místa, a pak se přece nemohl dát hostit člověkem, který byl horší než sám zloděj, nebezpečnější než dravé zvíře a kdovíco všechno měl na svědomí.

Jistě si dovedete představit, s jakou chutí vdechl Sirka venku svěží vzduch. Když vyšel před hostinec, rozhlédl se a viděl zloděje, jak bere dcerušku do náručí a mazlí se s ní. A Sirkovi ho bylo znovu líto a nevěděl, co si o tom všem má myslet. Pak se rozběhl k domovu, a protože nikde neviděl kopaninské kluky, nemohl s nimi sjednat fotbalový zápas, ač by to byl rád udělal. Napraví to jindy. Na dnešní jeho výpravu bylo toho všeho až dost.

Tak tu nyní Sirka vypráví, Zrzek a Valnoha naslouchají, ani nedutají, a děd Zachariáš si může ukrotit hlavu.

– To je historie, povídá, když Sirka je hotov se svým vyprávěním, čím dál spletenější. Něco takového se mi ještě nepříhodilo a jsem už dosti stár, viděl jsem hezký kousek světa a všelijaké lidi. Teď vidíte, že opravdu měli spadeno na mne. A myslili, že vyzrát na dědka je žert. No, počkejte, chlapečkové, jako že se jmenuji Zachariáš, zahrají vám písničku, že se při ní smíchy ukuckáte. Ticho, hoši, nechte mne chvíli přemýšlet.

Stařec přemýšlí, až zapomene kouřit a dýmka mu vyhasne. Kluci jsou netrpěliví, každý z nich má na jazyku sto otázek a v hlavě sto nápadů. Ale jen to zkuste vyrušit děda Zachariáše, když přemýšlí. Počkejte hezky tiše, však to, co vymyslí, si pro sebe nenechá. Vidíte, už na to přišel, už to má, jen se podívejte, jak se usmívá, jak mu oči hrají, jak hledá sirky, aby si zapálil dýmku.

– Pojd'te sem, chlupci, hezky blízko ke mně, zve Valnohu, Zrzka a Sirku. Povíme si, kudy na to.

Začnou se radit. Zamkli dveře a povídají si šeptem, jak se na pořádné spiklence sluší. A protože je to šeptem a za zavřenými

dveřmi, tak jim nerozumíme ani slovo. Ostatně proč bychom tu naslouchali a napínali uši u klíčové dírky, když se to ani nesluší. Podíváme se raději, jak provedli, na čem se uradili.

Čtrnáctá kapitola

„CO SI PŘEJÍ MLADÍ PÁNI?“

Slavná obec kopaninská leží v klidu a v odpoledním slunci, domům je takové horko, že by se nejraději rozutekly a skryly se někde ve stínu nebo se ponořily do řeky. Před hostincem pana Ferbuse, pod starým kaštanem, si hraje ve špinavém písku malá holčička a uvnitř hostince její tatínek, ten číšník nebo zloděj nebo kdo to vlastně je, myje sklenice a pan Ferbus, široce rozvalen na židli, pokuřuje z dlouhé dýmky se sádrovou hlavičkou a chvílemi dříme. A nikdo, ani Kopanina, ani pan Ferbus, ani zloděj číšník netuší, že se k nim blíží zrada.

Jakápak zrada? Vždyť je to Valnoha, Zrzek a Sirka. Však uvidíme.

Všichni tři sedí na vršku nad Kopaninou, u hřbitovni zdi ve stínu osamělé borovice, jediné, která tu zůstala z lesa, jímž býval porostlý celý svah až ke hřbitovu. Pozorují hostinec kukátkem, které přinesl Valnoha. Dávají pozor, aby jim hostinský neodešel, protože pak by jejich plán selhal a museli by se sem vypravit znovu. Zatím se nic neděje, jenom ta holčička si hraje sama na dvorku před hostincem.

– Na mou duši, povídá Valnoha, když vidím to mrně, tak bych raději oželel svou dvoulampovku i s tlapačem. Co si počne, jestli jí zavřou tatínka?

– Mně je jí také líto, řekne Sirka. Ale musíme poslechnout děda Zachariáše, protože kdoví, co všechno by ta dvojice ještě natropila. Však on to děd už nějak spořádá. Nejraději bych se dostal na kobytku tomu Ferbusovi, ten je asi vším vinen.

Tak tu chlapci rozprávějí, tahají se o kukátko, pozorují Ferbusův hostinec a vůbec se dívají na kdeco, aby jim ušel čas, a málem zapomenou, proč tu vlastně sedí. Sirka však nezapomíná, přes tu chvíli mrkne na hodinky v zápěstí a najednou povídá: – Už je čas,

abyste šli. Bude půl šesté.

Valnoha se Zrzkem se podívá, jak jim čekání uteklo, zopakují si ještě se Sirkou, co mají povídat a jak se mají tvářit, a pustí se dolů k vesnici. Přeběhnou po mezi na druhý konec vsi, aby to vypadalo, že přicházejí z opačné strany, než je Bakalářka. Cestou se plouhají v prachu a víří jej, jak nejvíce mohou, až je štípe do očí a dráždí ke kašli, a to všechno proto, aby byli hodně zaprášeni a vypadali, jako že se vracejí z dlouhého výletu. Sirka zůstal sedět pod borovicí a dívá se za nimi kukátkem, které mu tam nechali.

Už jdou po návsi, už vcházejí na dvoreček. Děvčátko vstalo a dívá se na ně udiveně. Teď se zastavili u holčičky. Valnoha sahá do kapsy a něco jí podává. To je ten balíček čokolády, který pro ni vzali s sebou. Jdou dál a dveře hostince se za nimi zavírají. A teď necháme Sirku, ať se tu baví sám, jak nejlépe dovede, a pustíme se za Valnouhou a Zrzkem.

– Dobré odpoledne, řeknou chlapci, když vstoupí do výčepu. Zloděj číšník přestane mýt sklenice a podívá se na ně udiveně. Pan Ferbus procitne z dřímoty a zamračí se jak ďábel. Chlapci usednou za stůl. Hostinského ještě ani nenapadlo, aby vstal. Stále se na ně zkoumavě dívá a mračí. Konečně povídá:

– Copak si přejí mladí páni?

– Dejte nám, prosím, dvě malinové limonády, objednává Valnoha.

– Slyšel jste? obrátí se pan Ferbus na číšníka. Dvě malinovky. Můžeme vám je dát ven pod stromy, na čerstvý vzduch.

– Děkujeme, odmítá Valnoha, protože by to pokazilo jejich plán. Tady je větší chládek, a my jsme umořeni horkem.

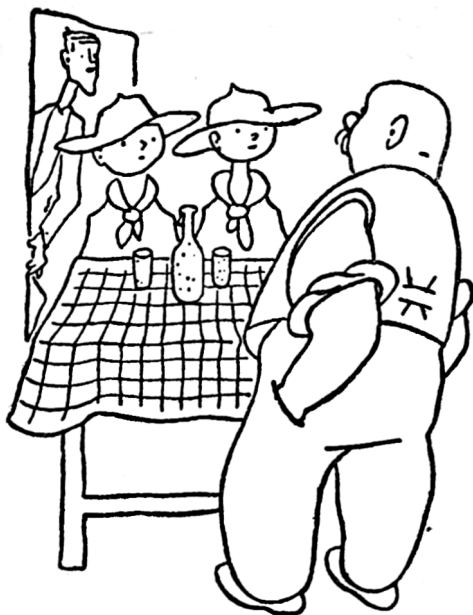
Valnoha nedbá, že se hostinský zamračil, a ptá se ho dále:

– Prosím, buďte tak laskav, nešli tu dnes odpoledne před námi nějací chlapci s panem profesorem?

– Nevím, odpovídá nevrle hostinský. Nejsem tu proto, abych hlídal kluky, kteří se toulají kolem.

Valnoha, jako by si vůbec nevšiml jeho nezdvořilosti, vykládá dále:

– Ztratili jsme totiž svou třídu a nevíme, jak dál. Mohl byste nám, prosím, říci, jak daleko máme na Bakalářku a jdeme-li vůbec

správně?

Hostinský se podívá na číšníka a oba vyprsknou smíchy. Tohle je dobré. Ti kluci mají Bakalářku u nosu a ptají se, jdou-li správně.

– Vy jste pěkní cestovatelé, řehtá se hostinský. Nejste snad dokonce z Bakalářky?

– Jsme, přiznává se Valnoha zkroušeně a jásá v duchu, jak se jim plán daří. Hostinský si myslí, že má před sebou hlupáky, jaké aby pohledal.

– A to jste nepoznali, že jste v Kopanině?

– Tak tady je Kopanina, díví se Valnoha. Nikdy jsme tu ještě nebyli, ale teď vím, že to máme domů jen pár kroků. Nediňte se, pane hostinský, bloudíme celé odpoledne a jsme úplně spleteni.

– To vidím, chechtá se hostinský a číšník mu přizvukuje.

– Tak vidíš, povídá Zrzek, a já jsem ti to hned říkal. Ale muselo být po tvém. Mohli jsme jít rovnou a zastavit se až u dědy Zachariáše a napít se tam. A byli bychom si ušetřili ostudu.

Zrzek mluví tak opravdově, jako by ho to bůhvíjak mrzelo a jako

by mu bylo líto i těch několika dvacetihaléřů za limonádu. Vnádillo je vrženo a kluci jsou zvědaví, zdali pan Ferbus zabere. Vida vida. Hostinský se nahne přes stůl a řekne:

– Zachariáš? Není to ten hlídač ze zámeckého muzea?

– Ano, to je on, odpovědí oba chlapci najednou.

– A vy se s ním znáte?

– Jakkak by ne, vyrazí honem Zrzek. Vyřezává nám pátky a dovolí nám někdy, abychom si hráli na zahradě.

– Hm, hm, mručí hostinský. Může to být docela hodný děda, ale na hlídače je trochu starý.

– Náš tatínek to taky říká, povídá Valnoha. Ale děd Zachariáš o sobě tvrdí, že ještě stačí na všechny darebáky na světě. Ostatně, co by kdo hledal v muzeu, kde jsou jen samé vykopávky, skrčenci, staré zbraně a zkameněliny.

– To máš pravdu, připouští honem hostinský, aby od sebe odvrátil podezření. Tam by toho moc nepopadl, chachacha.

Chlapci se také smějí jako dokonalí hlupáci, ani číšník se už nemůže zdržet a zasměje se.

– Proto je děd Zachariáš takový bezstarostný, řekne Zrzek, když se všichni dost nasmějí. Já na jeho místě bych přece jen nenechával otevřená okna, když jdu pryč. I kdybych tam měl jen samé staré kosti. To je jedno.

Panu Ferbusovi div nevylezou oči, ale pak se ovládne a zeptá se jakoby nic:

– To je tak bláhový, že nechává i okna otevřená a odejde si? To by přece neměl dělat.

– Taky jsme mu to říkali, ale on se nám jen směje. Každíe poledne mezi dvanáctou a druhou hodinou otevře některé z těch oken, co vedou na zahradu, sebere psa a jde s ním ven. Ještě že neotevře všechna najednou.

– Neotvírá všechna? ptá se hostinský.

– Ne, každý den větrá jiný pokoj.

– Nu, snad to tak nevádí. Jde si beztoho jen pro tabák a za chvíli je zpátky, vytahuje hostinský a myslí si, jak vyžrál na ty kluky, kteří mu nažvanili tolik důležitých věcí. Opravdu, ten Valnoha mu zrovna

všechno věší na nos.

– I co vás nemá, říká. Vydrží běhat se svým Bingem dvě hodiny po lesíku.

– A zatím by mu někdo mohl odnést půl muzea, dodává Zrzek.

– Mohl, mohl, bručí pan Ferbus, kdyby to vůbec stálo za to. I jen ho nechte, ať si běhá a větrá jak chce. Má to štěstí, že střeží poklady, o které nikdo nestojí.

– To je pravda, dotvrzuje Zrzek. Ačkoliv jsou tam v jednom pokoji takové věci ze zlata a slonoviny, které by mohly leckoho zajímat.

– I hleďme, díví se pan Ferbus. Ale to bude asi taková starodávná chamrad. Obyčejný zloděj by nevěděl, co s tím, a znalci u nás nekradou. To není jako v cizině.

Chlapci by v duchu zrovna křičeli radostí, jak se jim všechno pěkně daří a jak jim ten pan Ferbus i se svým pomocníkem sedá na lep. Teď už mu pověděli, co chtěli, je čas, aby šli. Zeptají se jako praví hlupáci na cestu a pan Ferbus jde s nimi před hospodu, aby jim ukázal, kudy se mají dát na Bakalářku.

Číšníková dceruška si ještě hraje pod kaštanem a pan Ferbus, sotva ji zahlédne, začne na ni křičet:

– Cos to zas udělala? Rozryješ mi svými důlky celou zahrádku. Hned to zahrab a koukej, ať zmizíš. Nebo tě popadnu a uvidíš, jak se ti povede.

Valnouhou a Zrzkem zalomcuje vztek. Zrzek by mu nejraději skočil na krk. Holčička celá poplašená zahrabe honem důlek a vyběhne před vrátka. Hostinský na obrátku pln laskavosti vysvětluje chlapcům nejkratší cestu na Bakalářku. Hoši hrají svou roli poctivě až do konce a spěchají, jako by zmeškali a měli nyní strach, že doma místo večeře dostanou výprask.

Sirka ze své vyhlídky vidí ještě, jak hostinský se na dvorku směje, až se ohýbá. Pak vstane a pospíchá naproti svým kamarádům.

Tady jdou a smějí se také na celé kolo.

– Tak co, ptá se jich Sirka, podařilo se to?

– A jak, vykládá Zrzek. Napovídali jsme jim toho, že nebýt pozdě, rozběhli by se na Bakalářku ještě dnes.

– Jen jestli vám věřili?

– Aby ne, měls je vidět, jak se na sebe šklebili a jakou měli švandu z naší hlouposti.

– Toho číšníka je mi na mou věru líto, ale ten hostinský je čert. Už za to, jak zachází s tou holčičkou, by si zasloužil kriminál, povídá Valnoha. Ale teď si musíme pospíšet, abychom ještě dnes připravili, co je třeba, protože zítra po poledni tam budou jistě jako na koni.

Den je dosti dlouhý, je druhá polovina června, ten čas, kdy prázdniny už přestaly ťukat na dveře a zrovna do nich kopou samou netrpělivostí. A tak chlapi, když se odvolali na děda Zachariáše, směli ještě ven a pobyli u něho téměř do deseti hodin večer. Dokončili důkladně všechny přípravy k přijetí zítřejší zlodějské návštěvy. Zejména připevnili důmyslnou konstrukci systému Valnoha na okenici toho okna, jež mělo zůstat otevřeno, a namazali zámek u druhých vrátek do zahrady, kterými kdysi chodívalo služebnictvo a která hrozně zrezivěla, protože se jich neužívalo už dobrých třicet let. Vidím vám na nose, jak byste rádi věděli, nač to všechno, ale dočkejte času, jako ta husa, která ať kejhá, jak chce, řekněme v dubnu nebo v květnu, musí čekat na klas až do července nebo do srpna. A vy budete čekat jenom do zítřka.

Představte si ještě, jaké asi ti chlapi měli sny, jak honili pana Ferbuse, anebo spíše jak pan Ferbus honil je, jak křičeli ze spaní, kopali do svých pokrývek a probouzeli se zpocením. Ale to patří k věci. Pan Ferbus nespal také celou noc, protože se hádal po zavření hostince se svým číšníkem, který se chudák bránil a zaklínal, že už nepůjde krást. Bránil se, bránil, ale neubráníl, protože pan Ferbus měl nad ním hroznou moc a on se bál jeho výhrůžek: vězení a toho, co by se pak stalo s jeho dceruškou.

Patnáctá kapitola

UŽ JE TAM!

Řekli jsme si, jestliže to všechno dobře dopadne a jestliže se pan Ferbus dal oklamat Valnouhou a Zrzkem, bude tu zítra po poledni jako na koni. A kolik že je nyní? Navlas půl jedné. A kdože to přechází a přešlapuje na silnici před zámečkem? Pan Ferbus a jeho číšník. Hostinský přišel taky, aby snad číšníka nenapadlo vyhnout se té škaředé práci a vymluvit se, že chlapci nemluví pravdu a že děd Zachariáš se vůbec nehnul ze zámečku. A také proto s ním přišel, aby ho střežil při práci, dělal mu zeď, jak říkají příslušníci zlodějského cechu.

Děd Zachariáš a chlapci pozorují tu podařenou dvojici u okna, jež vede na silnici. Zloděj si nese opět svůj kufříček jako na začátku tohoto příběhu. Ale jen se podívejte, Zrzku a Valnoho, ten kufr je větší, než byl páně Dobešův, a také není polepen nálepkami. Podívejte se, jak ti dva na silnici jsou netrpěliví, jak napínají krky směrem k muzeu a zároveň se snaží vypadat náramně nenápadně, jako dva páni, kteří se náhodou potkali a teď spolu rozprávějí o svých rodinách, o dětičkách a obchodních starostech. Právě přešel kolem nich strážník a oni se tváří jakoby nic, jako dva nejpočestnější občané. Strážník jde dál, ani si jich nevšimne. Kdyby tak věděl, co jsou zač, ten by je popadl za límce. Jen ať je raději nechá na pokoji, pokazil by nám příběh. Však my si to s nimi spravíme sami. Musíme si teď pospíšet, protože chlapi jsou už jako na trní a mohlo by je napadnout nějaké podezření.

Děd Zachariáš si ještě narychlo zopakuje s chlapi všechno, co se chystají udělat, a vyjde před zámeček. Zloději na silnici ho nenápadně pozorují. Půjde, nebo nepůjde ven?

Děd vnese své proutěné křeslo do chodby, zavře a zamkne zámecká vrata, zavolá na Bingu a jde. Teď jenom, aby nezavřel vrata

u zahrady. S tím nepočítali a přelézat zeď u cizí zahrady za bílého dne je věc po čertech nebezpečná. Děd Zachariáš však jimi projde, jako by tu ani nebyly, a loupežníkům spadne kámen ze srdce.

Hrkne v nich, když vidí, že děd Zachariáš jde přímo k nim.

– Fuj, odplivne si hostinský, když je stařec lhostejně minul. Už jsem se lekl, že jde na nás.

– To je špatné svědomí, řekne zasmušile číšník. Měli bychom toho raději nechat. Mám takové tušení, že to dnes špatně dopadne.

– Jen to zkus, zavrčí hostinský. Kašlu na tvé tušení, a pokazíš-li to, zakroutím ti krk jako kuřeti.

Děd Zachariáš se zastaví u nedaleké tabáčnické budky, koupí si tabák a noviny a zamíří rovnou k lesíku.

– Čert tě vem, dědku, žehná mu hostinský na cestu.

Děd zmizel v lesíku. Počkají chvíli, a když se nevrací, řekne hostinský číšníkovi:

– Tak, seber se a maž! Hleď, ať jsi co nejdřív hotov, nic pořádného tam nezapomeň a pozor, ať nic nepokazíš. Já budu hlídat tady, a kdybych viděl, že se vrací dřív, než budeš hotov, vejdu do zahrady a zapískám.

Ten dobrák, kdyby věděl, že děd Zachariáš je už zpátky v zámečku, že obešel jen malým obloukem v lesíku zahradu a vešel dovnitř vrátky pro služebnictvo, jejichž zámek včera tak pečlivě namazal a která byla ve zdi na druhé straně zahrady.

Číšník jde k zámečku jako pes, který se bojí svého pána. Hostinský se za ním dívá tak dlouho, dokud ho nevidí zmizet v zahradě za muzeem. Potom se prochází klidným, důstojným krokem spořádaného občana, který na někoho čeká. Nikoho, kdo jde kolem, by ani ve snu nenapadlo, že má před sebou pravého původce všech krádeží spáchaných v poslední době na Bakalářce. Ale je to jen rulík zlomocný, který se tváří jako lilie, je to ocún, který chce vypadat jako nevinná pampeliška.

Proč se mu nepodívají zblízka do očí, aby viděli, že v každém z nich mu sedí po deseti čertech? A každý ten čert juká neposedně sem a tam, na všechny strany, neblíží-li se odnikud nebezpečí. Necháme teď pana hostinského, ať si tu šlape svou cestu nepravostí, snad s ním ti čerti zatím něco provedou, a půjdeme raději za číšníkem.

Pane na nebi, tohle je mi ale zloděj, ten by tak měl jít ukrást korunní poklad králů anglických nebo vyloupit Národní banku. Ten

se něco naohlíží na všechny strany a třese se, až mu kuffík v ruce poskakuje. Jak tenhle človíček toho mohl tolik nakrást a že už dávno strachy neumřel? Praskne-li někde větvička, hned se leká a jde, jako by ho čtyři strkali a dva táhli. A celou cestu přemýšlí, že by bylo lépe, kdyby přeskočil zeď a utekl druhou stranou domů, popadl svou dcerušku a zmizel s ní někde ve světě. A přece jenom jde, jde a udělá to, bude zase krást, hlupák jeden, tak moc se bojí strašlivého pana Ferbuse.

Dojde konečně na druhou stranu zámečku, připlíží se tam tiše jako lasice a rozhlédne se opatrně. Kolem je ticho, ani lísteček na keři se nehne. Zvedne oči a hle, tady malý kousek nad zemí je opravdu otevřeno jedno okno. Jedno jediné v celé řadě snad dvaceti, snad třiceti oken. Druhé vedle něho je zabeďněno dřevěnou okenicí. Všechna okna mají dřevěné okenice, jen ta jedna je však zavřena. Zloděje ani nenapadne, aby uvažoval, proč. Hlavní je, že jedno okno je opravdu otevřeno. Pod ním jsou na zdi přibity laťky, po kterých se pne divoké víno. To se mu to poleze, to je zrovna, jako by tu postavili žebřík.

Zloděj se ještě naposled rozhlédne kolem sebe, po oknech zámečku a po křovinách a stromech zahrady. Kol dokola je odpolední ticho a klid, ani lístek nezašelestí, větvička nezapraská, a okna, jak se zdá, jsou slepá a hluchá. Zloděj začne lézt. Víno šelestí, laťky praskají, kuffíček mu překáží. To všechno zloděje děsí; leze pomalu, ohlíží se a ostražitě naslouchá. Konečně dosáhne okna. Zachytí se jednou rukou jeho spodního okraje a opět naslouchá. Ticho. Povystřící hlavu a nahlédne dovnitř. Je to pokoj zaplněný vykopávkami z cizích krajů, kostrami různých zvířat a jejich lebkami, rozvěšenými po zdech, zbraněmi a náradím divokých kmenů. Jedna polovina pokoje je v přítmí, protože druhé okno je uzavřeno okenicí. Vypadá to trochu strašidelně a zloději se příliš dovnitř nechce. Ale není-li tam živého člověka, všechny ty mrtvé předměty, třeba vypadaly sebepříšerněji, mu nemohou ublížit. Dodá si odvahy a položí svůj kuffíček na okno. Ještě chvíli zaváhá, ale všude je klid. Spustí tedy kuffík do pokoje a šups za ním. Bác! A zlodějovo neštěstí, trest a pokání začíná.

Šestnáctá kapitola

POZOR, VOJÁCI! CHOPTÉ SE HO!

Řekli jsme prve báb. A to báb znamená mnoho věcí, nebo aspoň dvě. Báb udělal především zloděj, který jakmile se spustil z okna dovnitř, po něčem sklouzl a bacil sebou na zem. To druhé báb udělala okenice, která se za ním s třeskem zavřela.

Zloděj leží na zemi napolo omráčen. Když se vzpomene, padne na něho hrozný strach. Co se stalo? A co se ještě bude dít? Zloděj to neví, zloděj to neuhádne. Ale my, než budeme vyprávět dále, si můžeme povědět, co to bylo.

Zloděj sklouzl po válci od klepadla, který, jak víte, se otáčí kolem železné osy. Dali jej sem Valnoha, Zrzek a Sirka právě proto, aby zloděj, až sleze z okna, po něm uklouzl. Ten válec je jedna část jejich nástrahy a druhou je právě ta okenice, která se s takovým hlukem zavřela. Je to Valnohův nápad, vynález a konstrukce. Připevnil zvenčí na zeď kladky a po nich zavedl k oběma půlkám okenice provázky, jež vedly do oken pokojů, sousedících zprava i zleva s tím, do něhož se vloupal zloděj. A tam provázky končily v ruku chlapců, neboť v pokoji napravo byl děd Zachariáš se Sirkou, a v pokoji nalevo Valnoha se Zrzkem. Zloděj nemohl vidět ani kladky, ani provázky, protože je zakrývalo divoké víno, jež se pnulo po celé zdi zámečku až ke střeše. Jakmile vlezl do pokoje a sklouzl po válci na zem, chlapci zatáhli za provázky a okenice se zavřela. Nyní začal účinkovat druhý díl Valnohovy důmyslné konstrukce. Valnoha připevnil na okenici závora, opatřenou silným pérem. Když se okenice přibouchla, péro spustilo a závora zapadla. Zloděj mohl bušit do okenice a lomcovat jí, jak chtěl, zmohl zrovna tolik, jako by chtěl prorazit zeď hlavou.

A on, chudák, podívejte se, jestliže vaše oči už přivykly šeru jako jeho, se o to také chce pokusit. Sotva se vzpomene, vyskočí a vrhne

se zpět k oknu. Ale zapomněl na nešťastný válec, sklouzne po něm podruhé a už se opět válí po zemi. Jeje, jeje, teď bych vám nepřál být na jeho místě. Jak se bojí, v hrdle ho dusí, srdce mu zděšeně skáče, pot na něm vyráží. Tady vidíte, jak se nevyplácí chodit po křivých cestách. To je však teprve začátek. Co ho ještě všechno čeká! Ach, kéž by sem raději nikdy nebyl vlezl!

Setmělým pokojem se ozve podivný křik, strašlivý skřek, hrozný hlas, který jako by ani nepatřil živé bytosti. Zloděj se zachvívá hrůzou, krčí se ke zdi pod oknem a napíná zrak, aby uviděl, odkud

ten neznámý volá a kdy se na něho vrhne. Jeho oči už přivykly pološeru a začínají rozeznávat předměty kolem. Ostatně sem padají dva úzké pruhy světla otvory, vyříznutými po starodávnu nahoře v okenicích. Zloděj vidí, co zhruba zahlédl, když sem lezl oknem: kostry neznámých zvířat a jejich lebky, rozvěšené po zdech, u dveří proti oknu dvě velké vycpané opice, černé a hrozivě vzpřímené, a u stěn množství oštěpů, luků a šípů nejrůznějších velikostí a tvarů. A třeba to všechno vypadá hrozně strašidelně, jsou to jen mrtvé předměty, kterých se nemusí bát. Nikde ani sledu po nějaké živé bytosti, a přece ten výhružný hlas nad ním nepřestává křičet. Zloději se zdá, že se nadobro zbláznil. Třeští oči do pološera, aby objevil,

odkud hlas přichází. Konečně se mu zdá, že to uhodl, ale není mu proto lépe. Naopak, strachy div neumře.

Nade dveřmi naproti němu visí na zdi obrovitá lebka nějakého zvířete a z ní vychází ten křik. Visí tam veliká, strnulá, nehybná, neklape čelistmi, jak byste myslili, vůbec se nepohybuje, ale to je tím horší, protože křičí, opravdu křičí, zloděj už o tom ani dost málo nepochybuje. Co křičí, ptáte se? Křičí:

– Pomóc! Pomóc! Zloději!

To je neuvěřitelné, což? Ještě podivnější však je, že ta lebka to křičí španělsky, ano, křičí „Pomóc, zloději,“ nejčistší španělštinou. A nejpodivnější a nejhorší ze všeho je, že zloděj tomu rozumí. Býval v mládí lodním číšníkem na zaoceánských parnicích, a tak pochytil mnohá slova ze všech možných řečí.

Hrůza roztrásá zlodějíčka. Teď se již docela pomátl. Padá na kolena a šourá se po nich ze svého místa pod oknem, leze k nehybné lebce na zdi a spíná k ní ruce, jako by byla jeho soudcem, a volá:

– Milost!

Lebka však nezná slitování a pokračuje:

– Pozor, vojáci! Chopte se ho! Teď!

Ach, to je příliš na toho nešťastníka. Ani se nerozhlíží, kde jsou v tom strašidelném pokoji jací vojáci, vyskočí a vrhne se ke dveřím, jež vidí před sebou. Marně jimi lomcuje, marně se do nich opírá ze všech sil. Jsou zamčeny na klíč a jsou to dobré a pevné dveře. A co tak s nimi zápolí, lebka nad jeho hlavou křičí dál, nyní však už jí nerozumí ani slova. Je poděšen ještě více, protože kdovíjaká neštěstí svolává ten hrozný nesrozumitelný hlas na jeho hlavu. Náhle cosi zasviští a udeří nad ním do dveří. Zloděj zvedne oči a vidí, že se do nich zaryl veliký oštěp, jeden z těch, jichž je tu plno ve stojanech kolem zdí.

Zloděj odskočí ode dveří, jako by se klika proměnila v hada. Rozhlíží se divoce kolem sebe. Kdo to tu po něm hází, když krom té křičící lebky a jeho tu není živé duše? Lebka snad může křičet, kdo však jaktěživ slyšel, že by házela oštěpem? Kdo to tedy byl?

Nikde nikdo. Strach třepe zlodějem, až mu zuby cvakají. Padne na všechny čtyři a plazí se zpět doprostřed pokoje. Jsou tu sice ještě

dvoje dveře, ale ztratil už všechnu odvalu a nedůvěru jim. Nepoleze přece k takovým dveřím, do kterých se zabodávají oštěpy. Uprostřed místnosti, kde na něj dopadá alespoň pruh světla štěrbinou v okenici, cítí se přece jen bezpečnější. A zůstane tu tak, jak je, na všech čtyřech, protože se bojí i postavit. Ach, jak lituje, že sem lezl, lituje všeho, co kdy natropil, všech svých krádeží, třebaže z nich nikdy nic neměl než strach a hrůzu. Napadá ho, že odtud nevyvázne živ, a najednou se mu zdá, jako by ty dvě ohromné černé opice sebou

pohnuly, ano, hýbají se, jdou k němu kolébavým krokem a mávají svýma dlouhýma rukama. Zloděj vidí, že se přiblížila jeho poslední hodinka. Padne na zem, přikryje si hlavu rukama a ječí:

– Pomóc! Pomóc!

To už je příliš mnoho i na takového hříšníka. Odbyl si své, dost jste ho vystrašili, vždyť to bylo horší, než kdyby seděl bůhvíjak dlouho ve vězení. Potrestali jste ho ažaž, smilujte se nad ním, vzpomeňte si na jeho dcerušku, která ho má ráda. Ručím vám za to, že už nikdy nepůjde krást. Dost, prosím vás, pomoc! pomoc! haló! haló! kde jste kdo, děde Zachariáši, Valnoho, Zrzku, Sirko, pospěšte honem a vysvobod'te toho človíčka, nebo se vám tu docela pomate na

rozumu.

Dveře napravo od zloděje se otevřely a v nich se objevil děd Zachariáš. V ruce třímá svou sukovici, protože čert věř člověku, který se tolikrát vloupal do cizího domu. Jde sám, jenom Bingo ho doprovází. Chlapci museli zůstat zpět, ať se vzpírali, jak chtěli. Děd Zachariáš je chce uvarovat každého zbytečného nebezpečí.

– Takový skrček, kam by se na mne hrabal, prohlásil Valnoha.

– Naložil bych mu jich, že by nestačil koukat, napařoval se Zrzek.

– A já bych mu podrazil nohy, hned by se válel po zemi, přidal se Sirka.

Věřím vám, kluci, že byste mu jich dali. Ale proč byste to dělali, povídám, když tak jako tak leží na zemi?

Hlavu má pod rukama a očekává svůj konec. Lebka přestala křičet. Na podlaze duní těžké kroky a blíží se k němu. „To jsou ty opice,“ myslí si, a když se Bingo svým vlhkým a studeným čumákem dotkne jeho ruky, je zloděj přesvědčen, že opice už sahá po něm; a zajechá znovu:

– Pomóc! Pomóc!

Bingo se lekne a chystá se hlasitým vrčením ke skoku. Děd Zachariáš ho zkrotí a řekne svým hlubokým, vážným hlasem:

– Co tu tak křičíte, člověče?

Zloděj, jak uslyší lidský hlas, mluvící jeho mateřštinou, zvedne hlavu. Spatří děda Zachariáše a bojí se ještě, není-li to zase nějaký přízrak, ale pak ho pozná a začne prosit:

– Zachraňte mne, pane. Proboha vás prosím, odved'te mě odtud.

Děd Zachariáš se zatváří udiveně a řekne drsně:

– Neválejte se mi tu po zemi, člověče, a vstaňte! Před čím vás mám vlastně zachránit?

Zloděj se rozhlédne kolem sebe, aby mu ukázal všechny hrůzy, které na něho útočily, vidí však s úžasem, že nemůže ukázat zhola nic. V pokoji je ticho a klid, věci jsou na svých původních místech, lebka visí na stěně, opice stojí tam, kde stály vždycky, a jsou zjevně vycpané. A co oštěp, který se zaryl do dveří nad zlodějovou hlavou? Ani ten tam není. (A bodejt' by byl, když děd Zachariáš, sotva sem vstoupil, postavil jej ke zdi mezi ostatní zbraně.) Zloděj nic nechápe,

nedovede si představit, co se to s ním dělo od té chvíle, kdy sem vlezl oknem. Musely se tu odehrát nějaké čáry nebo co.

– Já – já – nevím, pane, koktá, ale vyveďte mě, prosím vás, odtud.

Děd Zachariáš se má co držet, aby se nesmál a vypadal hodně přísně.

– Počkejte, človíčku, počkejte, nařizuje, napřed mi musíte povědět, co jste tu vlastně dělal.

– Povím, všechno vám povím, ke všemu se přiznám a nic nezamlčím, slibuje zloděj, ale jenom mne odtud odveďte.

Děd Zachariáš, když vidí, že by tu s ním nic nesvedl, svolí.

– Nemyslete si, že mi nějak uklouznete, varuje ho. Uděláte-li rychlejší krok, pes po vás skočí a zakousne vás jako veverka. Bingo, dej pozor!

Bingo se podívá na svého pána a výstražně zavrčí. Tak tedy jdou: napřed zloděj, příkrčený a strachy menší než kdy jindy, za ním Bingo a děd Zachariáš se svou sukovicí. V sousedním pokoji na ně čekají Valnoha, Zrzek a Sirka a každý z nich má pořádný oštěp. Zloděj, když je zhlédne, se znovu poleká. Nelekne se tak těch oštěpů jako Valnohy a Zrzka. Zastaví se a koktá:

– To – to jsou ti hoši, co byli včera u nás v hospodě.

– Ano, to jsou oni, odpoví děd Zachariáš. Jen jděte, však si všechno vysvětlíme.

Zloděj vykročí a děd Zachariáš kývne na Sirku:

– Jdi a přines za námi Koka, zašeptá mu, ať tam něco neprovede.

A zatímco průvod se zlodějem odchází, Sirka se vrátí do pokoje, pod medvědí lebku, zaťuká na ni oštěpem a zavolá:

– Haló, Koko!

V lebce to zaharaší a papoušek odpoví žvatlavou španělštinou:

– Koko je hodný pták, Koko je krásný pták.

– To víš, že ano, souhlasí s ním Sirka. Jsi vůbec nejhodnější, nejkrásnější a nejchytřejší pták, jaký se kdy narodil, a provedl jsi svou úlohu znamenitě. Teď polez ven, dostaneš cukr, moc cukru, až tě bude břicho bolet.

Papoušek, jak slyší o cukru, vyleze z lebky, v níž se mu asi velmi líbilo, a šplhá po nastaveném oštěpu na Sirkovo rameno. Tak, a tady

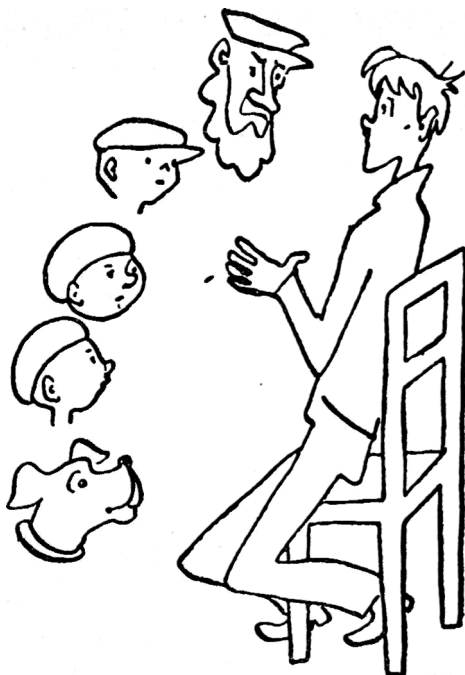
máte to strašidlo, které tak vyděsilo zloděje, že by byl málem duši vypustil. Děd Zachariáš usadil papouška do lebky, a Koko, jakmile uviděl v pokoji samotného cizího člověka, křičel, co vykřikoval na zloděje. Naučil ho tomu španělský koloniální důstojník, kterému dřív Koko patřival a který se tak zajišťoval, aby ho domorodí sluhové neokrádali. Ještě by vás asi zajímalo, jak to bylo s tím oštěpem a s těmi opicemi. Ale to ví sám čert, já ne. Napadlo mě, že by to mohl být jeden z těch kousků, jimž se naučil děd Zachariáš od starého Inda, který mu dal křišťálovou kouli. Děd Zachariáš však o ničem takovém nechce ani slyšet a zapírá i to, že jsme ho viděli tahat oštěp ze dveří. Říká, že všechnu tu hrůzu zažil zloděj jen ve své obrazotvornosti, podrážděné strachem a špatným svědomím. Ať je to jakkoliv, hlavní je, že jsme zloděje chytili a pořádně vytrestali.

Sedmnáctá kapitola

NYKLÍČEK SE ZPOVÍDÁ

Zloděj sedí v pokoji děda Zachariáše jako před soudem a zpovídá se.

Ach, raději kdybychom ho nemuseli poslouchat, kdyby nám tu neseseděl na očích tak zkroušený a ubohý. Je to smutná povídka, jak tenhle ubožák, Nyklíček se jmenuje, přišel k svému nepočetnému řemeslu. Jako mladík po vyučení měl to štěstí, že se dostal za číšníka na zámořské lodi a vydělával pěkné peníze, až ho zachvátil stesk po domově. Vrátil se se svými úsporami do vlasti, dostal dobré místo, oženil se, narodila se mu hezká dceruška a zdálo se, že bude pěkně živ. Po dvou letech se náhle štěstí obrátilo. Napřed se rozstonal on a byl nemocen celý rok. Ztratil své dobré místo a jiné pak nemohl najít, protože byl sláb a nemocí poničený. Měl něco nastřádaných peněz a doufal, až se zotaví, že opět místo nalezne. Tu se však rozstonała jeho žena, dlouho ležela a zemřela. Peníze se jim rozběhly již před její smrtí. Nyklíček prodával a zastavoval, dokud co měl. Pak přišla bída. Zdálo se, že zahynou všichni hladem. A tehdy se ho ujal pan Ferbus. Dal mu pokojík u sebe v hospodě a Nyklíček by byl pro něho do ohně skočil, neboť tehdy ještě netušil, co s ním hostinský zamýšlí. Měl mu dělat číšníka, ale číšník na takové hospodě, která měla hosty jen v neděli, a to jen nejvíc v létě, se nevyplácí. Mnoho mu tedy pan Ferbus neplatil. A Nyklíček potřeboval mnoho peněz na lékaře i na léky a na stravu pro své děvčátko. Hostinský ho začal navádět a přemlouvát, až Nyklíček, který by býval dal život za svou ženu a stále ještě doufal, že lékařům se podaří ji zachránit, poslechl a stal se zlodějem. Kradl a nosil nakradené panu Ferbusovi, který věci prodával a Nyklíčkovy z toho dával, co za dobré uznal. Bylo toho pramálo a po smrti Nyklíčkovy ženy nedával mu, krom bytu a mizerného jídla, téměř nic. Krást ho

však nutil dál a vyhrožoval mu, neposlechne-li, že ho vydá policii. Kolikrát chtěl Nyklíček utéci, aby se zbavil pana Ferbuse a jeho moci nad sebou, nevěděl však, kam by se ve světě poděl, a bál se o svou dcerušku. Chodil, běhal, sháněl místo, jakékoliv poctivé zaměstnání po městě a jeho dalekém okolí. Marně. Statní a zdraví byli propouštěni, jak měl dostat místo on, který vypadal, jako by smrt číhala na něho za každým rohem.

Nyklíček dokončil svou zpověď a v pokoji je ticho jako v kostele. Chlapci mlčí zaraženě a děd Zachariáš se škrábe dýmkou ve věnci vousů.

– Hm, hm, bručí děd a dívá se do země. To je opravdu smutná historie. Ale ještě jste nám nepověděl všechno. Copak jste dělal v té jeskyni na stráni u Bakalářky a proč jste tam vzal to rádio?

Zloděj, jak to slyší, zbledne, že by se na něm krve nedořezal.

– Pane Bože, řekne, i tohle na mne víte? Jen jedinkrát bych se byl stal zlodějem ze své vlastní vůle: a to bylo právě tehdy. Měl jsem

dost toho, jak mě Ferbus okrádá a chtěl jsem si ukrýt, co jsem tenkrát sebral v jedné prázdné vile na Bakalářce. Jak jsem v té jeskyni hrabal, našel jsem ty plechové krabice. Myslil jsem, že si je tam předtím schoval jiný zloděj. Trochu mi byla divná ta spousta hraček, ale rádio se mi hodilo. Říkal jsem si, že okrást jiného zloděje není hřích.

– Neměl jste daleko k tomu, aby se z vás stal opravdový a hanebný zloděj.

– Neměl, přiznává Nyklíček kajícíně. Ale byl jsem vyrušen a honili mne strážníci. Zažil jsem takového strachu, že vám to nepřeji. Zapřísahal jsem se, že již nebudu krást. Sem už jsem nechtěl za živý svět jít. A přece mě Ferbus přinutil.

– Víme, že jste se tomu vzpíral, praví děd Zachariáš. Tadyhle Sirka vás náhodou vyslechl. Teď nám ještě povězte, co se děje s těmi nakradenými věcmi.

– A jestli jste ještě neprodali mou dvoulampovku, vyhrkne Valnoha.

– Ferbus opravdu všechno prodává, ale nevím komu, přiznává Nyklíček. To rádio však a většina věcí, které jsem přinesl v poslední době, je schováno ve starém sudu v kůlně, mezi hospodářským harampádím. Tam by to jistě nikdo nehledal. A vůbec, koho by napadlo, že Ferbus je takový darebák. Vždyť býval starostou v Kopanině.

– Tak, to je vše, co od vás chceme, řekl děd. A teď se poradíme, co s vámi. Bingo, hlídej ho!

Bingo se posadí k Nyklíčkovu a děd Zachariáš s chlapci jdou na druhou stranu pokojíka a tam se šeptem radí.

Tak co myslíte, chlapci, co s ním máme dělat? Tady mohou být mínění všelijaká. Někteří třeba začnete křičet: Jaképak dlouhé cavyky s takovým chlapíkem? Strážníky zavolejte a do vězení s ním! Kradl, ať sedí, ať bručí v base, až zčerná. Zatočte s ním po právu a spravedlnosti. Ach vy krvežíznivci! Není spravedlivý každý, kdo se kryje štítem práva a ohání mečem spravedlnosti. Pře pana Nyklíčka, číšníka bez zaměstnání a zloděje, není tak jednoduchá. To není jenom zloděj, nýbrž také nešťastný člověk, je to táta, který chtěl

uchránit své dítě před bídou, to děcko, jemuž tak brzy smrt vzala maminku. Máme to tu pomícháno: dobro se zlem, neštěstí se zločinem. Cožpak jste neviděli, jak se ten člověk bránil a jak se bál? Panečku, z takových strašpytlů se nedělají zločinci. Což, abychom to zkusili s něčím jiným než se strážníky a vězením? Poslechněme děda Zachariáše.

– Pošleme-li ho do vězení, povídá děd, stane se z něho nakonec opravdový darebák. A co bude s jeho dceruškou, kdo se o ni postará? Jestliže ten človíček nelže, měli bychom mu nějak pomoci. Pan Dobeš si dávno přál, abych si sem vzal nějakého pomocníka, což abych to zkusil s ním?

– Zkuste, děde Zachariáši, udělejte to, volají chlapi, však on se napraví, vždyť je to bačkora a dobrák.

– Tak dobře, řekne děd. Když myslíte, že je bačkora, tak já se do něho obuju. Napřed mu pořádně vyčiním a pak mu dám rozhřešení. Nevím, jedná-li docela správně, ale jsem starý člověk a nechci umřít s myšlenkou, že jsem zahubil někoho, komu jsem mohl pomoci. A vy byste si něčím takovým pokazili celý život. Uvidíme. Nebude-li dělat dobrotu, na kriminál je vždycky dost času.

Děd Zachariáš jde k panu Nyklíčkovvi a spustí na něho bandurskou. Řekne mu hezky od plic, co si myslí o zlodějích a kam takoví chlapi patří. Zloděj se krčí na židli, jako by na něho kameny padaly. A když děd Zachariáš domluvil, řekne:

– Máte pravdu, pane, do posledního slovíčka máte pravdu. Byl jsem darebák, teď si to odnesu. Jděte a zavolejte na mne strážníky.

– Strážníky, vykřikne děd Zachariáš. Tak se na něho podívejte! Milostpán poroučí, my máme poslouchat a běhat mu pro strážníky.

A vyloží zkoprnělému Nyklíčkovvi, co a jak, na čem se s chlapi uradil. To víte, že se to neobejde bez dalšího mravního naučení a bez upozornění, že ta milost není udělována panu Nyklíčkovvi, ale jeho dcerušce, která by nevinně trpěla, a že nebude-li nyní pan Nyklíček živ jako pořádný a příčinlivý člověk a svědomitý otec, půjde při prvním poklesku tam, kam patří – do vězení.

A teď se, děti, na chvíli odvrátíme, tahle podívaná není pro nás. Nebo by vás těšilo dívat se na člověka, kterému se zdálo, že padá do

propasti a nyní je vysvobozen, pošklebovat se chudákovi, který si radostí vede jako blázen, kleká před dědou Zachariášem, blábolí, co mu radost na jazyk přinese, a tiskne všem ruce, div ne i packy Bingovi? Odvráťme se a počkejme, až s ním zase bude rozumná řeč. Musí nám ještě jednou pořádně vysvětlit, kde je ten sud s nakradenými věcmi, a my v klidu rozumně uvážíme, co dál. Neboť, jak vidíte sami, chytili jsme vrabčáka, ale to káně loupežné, ten opravdový dravec, ničema a strůjce veškeré špatnosti si běhá po svobodě, prochází se po silnici před zámečkem a my nevíme, kudy a jak na něho.

S tím chlapíkem bude asi zlé pořízení. Kdepak máme proti němu opravdové a vážné důkazy? Nestačí jenom slova pana Nyklíčka, nebo že se nám ten člověk nelíbí, to by se nám každý soudce jen vysmál. Jářku, nebude to tak lehké. Děd Zachariáš si to také myslí a povídá:

– Nejlépe bude, chlapci, když vyklouznete zadem ze zahrady a vypravíte se na Kopaninu. Podíváte se tam po té skryši, a jestliže tuhle pan Nyklíček mluvil pravdu, vyberte ji, a co tam najdete, přinesete sem. Vezměte si s sebou kufr pana Nyklíčka. Takhle zabijeme několik much jednou ranou: poznáme, jak poctivě to pan Nyklíček myslí se svou nápravou, dostanete zpátky svou dvoulampovku a pana Ferbuse připravíme o jeho kořist. Až se vrátíte, vyjdu já na silnici a přivedu si hostinského sem. Pak mu tady ukážeme, jak jsme prohlédli jeho hru. Možná, že se přizná, a my mu pohrozíme, že ho udáme, jestliže nenahradí do roka škodu všem okradeným a nevzdá se nadosmrti svého lupičského řemesla. Povídám možná, protože je to třeba takový darebák, na kterého neplatí nic na světě, natož dobré slovo. Pak ale na mou věru nevím, co s ním počneme. Dáme-li ho zatknout, bude s ním zavřen taky pan Nyklíček. Nu, však uvidíme. Musíme věřit ve spravedlnost a v to, že vina nezůstane nikdy na světě nepotrestána.

– Dovolte, pane, ozve se nesměle pan Nyklíček. Ale co bude s mou dceruškou? Nemohli by mi ji mladí páni přivést s sebou? Zůstala tam chudinka zavřena sama v hospodě. Já bych dal mladým pánům klíče.

– Tak vidíte, člověče, rozkřikne se děd Zachariáš, neboť ho mrzí, že na něco takového mohl zapomenout. My tady vykládáme a na to nejdůležitější bychom zapomněli. Dejte sem honem ty klíče!

Nyklíček je vysouká z kapsy, vyloží chlapcům, který klíč je od kterých dveří, děd Zachariáš jim k tomu přidá klíč od zahradní branky a kufr páně Nyklíčkův.

– Opravdu, děde Zachariáši, takhle to bude nejlepší, povídá Valnoha. My to tam tomu hostinskému vybereme, že mu nezůstane ani střípek. A holčičku v pořádku přivedeme.

– A zotvíráme mu pípy u sudů, aby mu vyteklo všechno pivo, rozhorlí se Zrzek. Ať má taky nějakou škodu.

– Nic takového, Zrzku, napomíná ho děd. Jen žádné hlouposti a lehkomyšlnosti. Udělejte hezky rychle, co máte udělat, a pospěšte si zpět. On už ten chlapík na silnici je beztoho jak na trní, a kdyby musel příliš dlouho čekat, mohla by ho přejít trpělivost, vrátil by se předčasně domů a přistihl by vás tam. To by pak byla pěkná mela. Pospěšte si, ať jste tu na obrátku zpět.

A chlapci jdou. Jen aby se jim to povedlo. Držme jim palec!.

Osmnáctá kapitola

POMOC! HOŘÍ!

Sirka, který to zná na Kopanině nejlépe, vede chlapce pěšinami, aby se dostali k Ferbusově hospodě po humnech, nikým ze vsi neviděni. Ale kdo by je mohl vidět v tuto hodinu? Vesnice je liduprázdná, není v ní takřka človíčka, snad jen někde ve stínu pod jabloní spí nějaký starý výměnkář, který už pracovat nemůže, nebo si někde na zahradě hrají malé děti. Všichni ostatní, každý, kdo může chodit a rukama hýbat, jsou v lukách u řeky, sečou, suší, obracejí a kopí seno. Vesnice je ponechána sama sobě, Pánubohu, Vořechům, Barykům, Cikánům a Brokům, kteří se povalují na slunci před svými boudami, plazí jazyky horkem a žízní, leží jako mrtví, nebo se drbou a probírají v kožiše a klepají vztekle čelistmi po drzých mouchách. Takový pozeňnaný den to je, horko, jen se slévá, obloha bez mráčku, všude plno slunce, mouchy létají a bzučí jak opilé, ale jinak ani lísteček se nepohne. Kdopak by myslil dnes na zloděje a skryše lupičů? Nebylo by lépe seběhnout k řece a pořádně se vyplavit? Ovšemže by to bylo příjemnější, ale našim chlapcům to není nic platné, ti musí za svou povinností. Pospíchají, aby už raději byli na místě, a Valnoha vzdychá a běduje, že tu nemá své kolo a musí se takhle štvát po světě pěšky.

Když jsou pár kroků od kůlny za Ferbusovou hospodou, zastaví se na chvíli a radí se, co dřív. Valnoha se Zrzkem jsou pro to, aby nejdříve vybrali Ferbusovu skryši a pak teprve šli pro holčičku.

– Zbytečně by nám to mrně překáželo při práci, povídá Zrzek a Valnoha mu dává za pravdu, protože se nemůže dočkat své dvoulampovky. Pane, ti jí asi dali co proto! Obává se, že bude potřebovat plno oprav. Už aby ji měl v rukách a přesvědčil se, co s ní je.

– Ba ne, mládenci, namítne Sirka. Napřed si půjdeme pro holčičku

a pak se dáme do práce. Co kdyby se ten hostinský opravdu vrátil dřív? Nechtěl bych bez ní přijít Nyklíčkoví na oči. Kdo ví, co by hostinský provedl, až by poznal, že je obrán o svou kořist a Nyklíček že se nevrací. Ba ne. Teď půjdeme pro holčičku, já ji budu hlídat a vy můžete vybrat skryši.

– Sirka má pravdu, přizná Valnoha, protože by si ani za svou dvoulampovku nechtěl vzít na svědomí, aby se něco stalo tomu děvčátku. Ale mohli bychom to udělat také tak: ty, Sirko, zajdi do hospody pro holčičku a zatím já se Zrzkem se dáme do hledání. Alespoň budeme dřív hotovi.

Chlapci se zvednou, rozhodnutí, že to tak provedou. Zrzek však náhle vykřikne.

– Kluci, podívejte se! Co je to?

Valnoha se Sirkou se podívají na hospodu a vidí, že ze dvou přízemních oken vychází kouř. Okna jsou sice zavřena, ale tenké pramínky kouře se plouží zpod rámečků a za okny jako by chvílemi poskakovalo něco červeného. Poskočí to a zmizí. A zas a zas.

– Kluci, vždyť ono tam hoří! vykřikne Sirka.

– Počkej, povídá Valnoha rozvázně. Možná, že se vrátila domů kuchařka, rozdělává oheň a kouří jí kamna.

– Jaká kuchařka, odporuje Sirka. V tomto hostinci se nikdy pro hosty nevařilo. K jídlu se tu dostala vždycky jen uzenina a syrečky. A hospodářství obstarává Ferbusovi služka s čeledínem, a ti suší u řeky seno.

– Musíme se podívat zblízka, co se to vlastně děje, usoudí Valnoha. Doplížíme se k oknu a nahlédneme dovnitř.

Chlapci se chystají poslechnout Valnohovy rady, když najednou zvonivě cinkne sklo a okenní tabulka se vysype z rámu, jako by ji někdo kamenem vyrazil. A vzápětí se vyvalí z okna celé mračno dýmu a růžová záře, dosud kmitavá a neurčitá, se mocně vzedme a ohnivě vzplane.

Není pochyby: v hostinci hoří.

Dým se valí stále hojněji, sklo opět cinká, druhá a třetí tabulka praskla, okno dýmá jako lokomotiva divoce uhánějící. Jiskry už v tom kouři poletují a uvnitř jako by čerti tančili a v tom tanci sekali po sobě dlouhými rudými jazyky. Hoří, hoří! Chlapci tu stojí jako přimrazení tím strašným objevem. Co si počnou, co mají dělat? Pane na nebi!

– Hoří! vyjekne Zrzek, zvedne ruce nad hlavu a chce utíkat pryč. Ale Sirka se vzpamatuje.

– Počkej, Zrzku, neblázni, vykřikne a chytne ho za ruku. Musíme přece něco udělat, vždyť je tam ta holčička.

Opravdu, to děvčátko je uvnitř, což jste na to zapoměli? Je tam samo s těmi strašnými plameny, s těmi dábly rudých jazyků a ohnivých tlap. Honem, chlapci, pospěšte si, dělejte něco! Zaplat' pámbu, už se vzpamatoval i Valnoha. Ty náš rozum, ty vtělená rozvaha, promluv a porad'!

– Poběžme před hospodu, povídá Valnoha a hlas se mu zajíká vzrušením a chvatem. Možná, že ještě všude nehoří.

A už běží všichni tři. Doběhnou bez dechu na náves, a jak se otočí tváří k hostinci, vidí: za všemi okny se valí kouř jako mlha a růžová záře jím prosvítá. Nad hlavami chlapců se ozve pláč a úzkostlivý křik. V malém okénku podstřešní světnice Nyklíčková dceruška, vykloněna přes rám, pláče a volá:

– Tatí, tatínku!

Ach, to nám spadl kámen ze srdce. Jen když je to děvčátko ještě naživu. Ale jak se k němu dostat, jak mu pomoci?

– Neplač, maličká, volá na ni Valnoha, a pověz nám, jestli tam u tebe také hoří.

– Je už tam taky ohníček? překládá jí to Sirka do srozumitelnější řeči.

Holčička je však příliš vystrašena a neodpovídá na jejich otázky. Pláče dál a volá tatínka. Nechte ji raději, kluci, se ženskými byla odjakživa potíž, neztrácejte drahocenný čas a hleďte, jak byste se k ní nejrychleji dostali. Sirka pochopí první, že všechno vyptávání je zbytečné, a rozběhne se ke dveřím hostince. „Ještě, že mám ty klíče,“ myslí si vděčně, když je loví z kapsy. Sotva však sáhne na kliku, ucukne, jak je horká. Klíč nechce dovnitř, zámek dlouho vzdoruje odemknutí. Když konečně povolí a dveře se otevřou, vyvalí se z nich tolik kouře, že Sirka úplně zmizí očím svých kamarádů.

– Sirko, vykřiknou oba současně a zdá se jim, že s jejich kamarádem je konec, že ta obluda kouřová ho nadobro pohltila. Sirka se však přece vypotácí z toho oblaku, drží si ruce na očích a dusí se kašlem.

– Tudy – to ne-půj-de, oznamuje mezi tím hrozným kašlem. Je to vidět, neboť ze dveří se valí kouř, jako by uvnitř vřela sopka, a za ním se divoce roztančily rudé plameny. Kudy se dostanou k děvčátku a hlavně, kudy je dostanou ven?

Valnoha se rozhlédne bezradně po návsi, hledá, kdo by jim

pomohl, ale náves je prázdná, leží si pokojně v teplém odpoledním slunci, zatímco tady řádí plameny. A z té hrozné bezmoci Valnoha zařve, až mu selže hlas:

– Pomóc! Hoří!

Ale nic mu neodpovídá, jenom praskot ohně, najednou jasně slyšitelný, pláč děvčátka a slyš – jeden, druhý, třetic čtvrtý pes se divoce rozštěkali. Ach hoši, hoši! Takoví junáci jste, přece to tu neprohrajete. Copak již není žádné pomoci?

Dým se valí proti chlapcům, dusí je a nutí ustupovat dál a dál.

Devatenáctá kapitola

ZRZKOVO HRDINSTVÍ

– Kdyby tu byl alespoň nějaký žebřík, abychom mohli vylézt nahoru, vzdychne Valnoha, a zaplat' pámbu, že to řekl.

– Vylézt nahoru? chytne se jeho slov Zrzek. Co kdybych to zkusil po té okapové rouře?

Nedaleko dveří od země ke střeše a právě podle okna, v němž pláče holčička, je připevněna odpadová roura. Zrzku, kluku zlatý, to je nápad! Jen se teď dlouho nerozmýšlejte a pusťte se do práce. Kouř nekouř, kašel nekašel, chlapani již stojí u roury. Valnoha popadne Zrzka za jednu nohu, Sirka za druhou, volnou rukou mu podepřou záda a nadhodí ho, aby měl Zrzek kus lezení ušetřeno. Tady vidíte, že když se člověk něčemu v mládí naučí, nemusí čekat ani na stáří, aby se mu to hodilo. Co jsou všechny ty boule na čele, poškrábané ruce, rozbitá kolena a roztrhané kalhoty, maminčiny nářky a tatínkovy hrozby proti tomu, nač se nám dnes Zrzkova dovednost hodí. A pane, Zrzek leze jako akrobat, jak opice. Už je nahoře! Holčička přestala plakat a dívá se na něho plna údivu a zájmu. Teď však přišla chvílka nejtěžší: jak se dostane Zrzek s roury do okna? Chytil se jednou rukou, pak druhou, nohy má ještě na rouře a rukama visí na okně. Já vím, že trnete úzkostí a strachy. Zrzek se však odrazí jednou nohou a přitáhne rukama, už leží břichem na okně, už se vhoupl do pokoje.

– Neplač, maličká, neplač, konejší holčičku. Vynesu tě odtud a půjdeme spolu k tatínkovi.

Vynesu, řekl Zrzek, a jak to vyslovil, hned se polekal. Vynese, to se hezky řekne, ale jak to udělat? Nemůže přece lézt po okapové rouře s holčičkou v náručí. Jakž takž ji pozdvihne, ale neudrží ji tak dlouho. Zrzek se rozhlédne bezradně po pokojíčku: nalevo i napravo podle stěn stojí postele, uprostřed mezi nimi stůl se třemi židlemi a

vzadu vedle dveří je skříň. Ale těmi dveřmi sem vniká kouř, a Zrzek, sotva to zpozoruje, dostane takový strach, že se k nim ani neodváží popojít. Jistě za nimi hoří, a kdyby jimi i prošel a sestoupil po schodech, uvítají ho plameny v přízemí. Ta cesta je mu zatarasena. Která mu teď zbývá? Sám by se ještě dostal dolů tak, jak sem přišel, ale co s holčičkou? A v Zrzkovi, ačkoliv má velký strach, se zrodí hrdinské odhodlání, že ji buď zachrání, nebo tu jako čestný chlapec uhoří s ní.

– Zrzku, Zrzku, volají dole pod oknem Valnoha a Sirka. Vyhnali Zrzka nahoru, ale sotva seskočil do, pokoje, napadlo je také, jak se vlastně odtud dostane. Ale Valnoha neztratí hlavu ani v tomto zmatku a má už svůj plán. Zrzek se vykloní z okna:

– Haló, mládenci, za dveřmi už také hoří. Co mám dělat?

– Je tam nějaká postel s peřinami? volá na něho Valnoha.

– Jsou tu dvě.

– Tak se podívej: jdi a naházej nám dolů všecko, co je na nich. Pokrývky, peřiny, polštáře, prostěradla, všecko, co najdeš, a také slamníky nebo žíněnky nebo co v nich je. Rozumíš, co chci?

Zrzkovi se rázem rozjasní. To je nápad!

– Haló, Zrzku, volá Valnoha znovu a tišeji. Ta maličká ale nesmí tušit, oč jde, nebo bys ji nedostal z okna. Rozuměls?

– To se ví, odpoví Zrzek skoro vesele a skočí zpátky do pokoje. Netrvá to ani, co bys okem mžikl, a už létají z okna pokrývky, polštáře, peřiny, prostěradla a nakonec i dva veliké slamníky. Zrzek je sotva dovlekl k oknu a z okna to s nimi šlo ještě hůř. Holčička je tím tak vyděšena, že přestala plakat.

Dole se toho nadělení hned ujmou Valnoha se Sirkou a nastelou na zemi ze slamníků, peřin a polštářů vysoké lůžko.

– Haló, vzpomene si Valnoha, podívej se, je-li tam šatník. Není-li zavřený, tak sem naházej, co v něm je.

Zrzek tedy vyhází z okna ještě trochu šatstva, je toho sotva náručí. A na té narovnané hromadě Valnoha se Sirkou rozestrou obě prostěradla, jedno na druhé, popadnou každý dva cípy a ovinou si je kolem zápěstí.

Uhodli jste, co se tu chystá? Slyšeli jste někdy o tom, že hasiči,

když se nemohou dostat k lidem v hořícím domě, vyzvou je, aby seskočili do napjatých plachet?

– Můžeš začít, volá Valnoha na Zrzka, jsme připraveni.

– A nemůže se opravdu nic stát? ptá se Zrzek úzkostlivě.

– Neboj se, vždyť to není tak vysoko a ona je ještě lehoučká. Kdybychom tu ani nedrželi ta prostěradla, mohla by skočit rovnou do té hromady a nic by se jí nestalo.

Zrzek se otočí k holčičce, která stojí za ním a už zase pláče.

– Kde je tatínek? vzlyká. Chci k němu.

– Tak pojď, povídá jí Zrzek, jak nejměkčeji to jeho klukovské hrdlo dovede. Pojď a neboj se. Vynesu tě odtud a půjdeme k němu.

Zvedne ji ze země, holčička se nebrání, ale v okamžiku, kdy ji vysazuje na okno, vyklouzne mu z náručí a rozběhne se ke stolu.

– Má panenka, vykřikne a sebere se stolu svou celuloidovou panenku. Kdybyste se zeptali Zrzka, tak nebude sám vědět, zdali škytl vzteky nebo dojetím.

– Pojď honem, vykřikne a zdvihne holčičku podruhé. Vysadí ji na okenní rám a klekne si vedle ní. Jednou rukou se přidrží okna a druhou vezme holčičku pod paží. Ještě jeden pohled dolů, jsou-li hoši na svých místech. Všechno je v pořádku, hromada je narovnána přímo u zdi a Valnoha se Sirkou vzepření na patách napínají prostěradla ze všech sil.

– Pozor, už to bude, zvolá Zrzek. Vysune nic netušící holčičku z okna a pustí ji dolů. Holčička nemá ani dost času vykřiknout a už se válí v peřinách. To víte, že kluci ten pád nevydrželi, jako to dokáží dospělí muži, ale zmírnili jej a zbytek dokonaly za ně peřiny. Děvčátko jako by dolů snesl andělíček. Nestalo se mu toho nejmenšího. Než je vyhrabali z peřin a postavili na nohy, sjel Zrzek dolů po okapní rouře.

– Pro pána krále, vždyť ono tu hoří, povídá za nimi nějaký hlas. A co vy tu děláte, chlapci, a čím jste?

Hoši se ohlédnou a on tu nějaký stařeček za plotem sousední zahrádky, jen tak v kalhotách a košili, jak se probudil z odpoledního spánku pod stromem. Stojí a ústa má dokořán údivem. Pane, to jsou otázky, tady hoří barák a dědeček se vyptává, odkud a čím jsou. Aby

vás pečená husa kopla, dědečku, raději nám honem povězte, kde je tu hasičské skladiště, a sám, slouží-li vám tolik nohy, běžte a zvoňte na poplach, ať lidé v lukách nechají seno senem a běží honem hasit, než jim lehne celá ves popelem. Dědeček se vzpamatuje z údivu, zavře ústa a najednou je náramně čilý. Bodejť by ne! Rozbřesklo se mu, že by mu mohla chytit střecha nad hlavou, Vyjde najevo, že dědeček je strážcem hasičského skladiště a že má od něho klíče. Dědečku, dědečku, vy jste tu pěkně hlídal! Doufejme, že alespoň teď to napravíte. A dědeček pospíchá, napřed do stavení a potom ven, zase jen tak v kalhotách a košili, ale na hlavu si posadil hasičskou helmu. Sirka nemá úctu k jeho hodnosti, skočí k němu, popadne mu klíče z ruky a uhání ke skladišti, které je naštěstí uprostřed návsi. Otevře vrata dokořán, chytí provaz poplašeného zvonku a začne vyzvánět.

Když sem doběhnou Zrzek s Valnouhou, který vede holčičku za ruku, a nakonec i dědeček, nechá Sirka zvonění a na jeho povel se všichni oboří do stříkačky a vytlačí ji ven.

– A teď, dědečku, zvoňte dál a dejte nám tu pozor na to děvčátko,

komanduje Sirka. My zatím dotlačíme stříkačku na místo.

– I to je Nyklíčková malá, podíví se jenom dědeček, ale poslechne na slovo. A zvonek vyzvání dál do širého okolí svou poplašnou zvěst: Hoří! Hoří!

Chlapci zatím neztrácejí ani vteřinu a tlačí stříkačku k hospodě. Je těžká dost, ale protože je to trochu s kopce, jde jim to poměrně snadno. Začnou hned odvíjet hadici. Valnoha velí, co a jak. Teď přišla jeho chvíle. V takových věcech ví si vždycky rady. Přitom však nezahálí a činí se zrovna tak jako jeho kamarádi. Kde se vzaly, tu se vzaly, přibývají jim pomocné ruce.

Napřed jenom stařečkové a stařenky, vypadá to hnedle, jako by v Kopanině bydlili jenom samí dědečkové a babičky, a pak ještě nějaká děcka školou nepovinná. Všichni dohromady nadělají mnoho křiku, k pořádné práci však nejsou, jenom abys je honil dál od ohně, aby jim nějaká jiskra nezapálila šaty. Oheň již zuří v plné síle, všechna okna rozpukala, plameny jimi prorazily a šlehají ven, vzpínají se a vzdouvají, bijí jako prapory v divokém větru a šíří kolem sebe nesnesitelný žár.

Valnoha s kamarády spustili hadici do studně na dvoře hostince, ale kdo bude nyní pumpovat a kdo držet hadici a řídit směr vodního proudu, aby tryskal na místa, kde je oheň nejprudší?

Konečně přibíhají lidé z luk od řeky. A první jsou na místě kopaninští kluci.

– Hele! křičí, když poznají, kdo je to u stříkačky. Vždyť to jsou kluci z Bakalářky, Valnoha, Zrzek a Sirka!

A hned, aby za nimi nezůstali pozadu, se ženou ke stříkačce, bez hádky a sváru, protože teď je opravdu vážná chvíle. Popadnou, jak jim Valnoha nařizuje, páky stříkačky a pumpují ze všech sil. Valnoha s kamarády se ujme hadice a stříkají do plamenů. Divíte-li se, že drží tu hadici všichni tři, tak to někdy zkuste sami, postavte se k ní a držte ji, když do ní tryská mocný proud vody.

Když se dostanou na místo dospělí a především řádní dobrovolní hasiči, mají co dělat, aby kluky vypudili od stříkačky. Ale Valnoha s kamarády ani kopaninští kluci se nedají jen tak vystrnadit. Přenechají stříkačku dospělým a hned si najdou jinou práci. Valnoha je spořádá

do tří čet, první je v čele on, druhé Sirka a třetí Zrzek. Na jeho rozkaz snesou kluci ze svých domovů kdejakou putnu, štoudev, konev, hrnec nebo džez. Pak od míst, kde plameny nejvíc hrozí přeskočit na sousední stavení, se hoši rozvinou v řetězy k nejbližším studním. Jeden čepuje vodu, druzí z ruky do ruky si podávají naplněné nádoby až k těm dvěma, kteří stojí nejbliže ohrožených míst a hasí.

Dospělí vidí, jak se chlapci činí, jak nedbají nebezpečí a posmívají se poletujícím jiskrám, jak jsou všude, kde oheň se chce zmocnit nové kořisti, a následují jejich příkladu. Tak se ještě podaří zachránit jedinou Ferbusovu kravku (koně naštěstí byli na louce) z chléva, na jehož střeše už červený kohout mává svými ohnivými křídly. A pak plameny zachvátí vše, kdejaký chlívek, dřevník a kůlnu, ano i tu kůlnu, v níž podle Nyklíčkova tvrzení měl být ukryt sud s nakradenými věcmi a Valnohovou dvoulampovkou.

Hoří kdeco, i větve stromů na dvorku syčí v tom hrozném žáru. Tomuto stavení se vším, co k němu náleželo, je souzeno, aby lehlo popelem do základů, aby se proměnilo v kouřící a páchnoucí hromadu zčernalých trosek.

Dvacátá kapitola

TŘIKRÁT: SLÁVA!

V tu chvíli asi, kdy kopaninský stařeček začal vyzvánět na poplach a chlapci vlekli stříkačku k požářišti, děd Zachariáš, znepokojen jejich dlouhou nepřítomností, rozhodl se k činu. Jaképak fraky a dlouhé tahanice s takovým ničemou, jako je pan Ferbus, usoudil děd. Půjdem k němu, vezmeme ho za ručičku a dovedeme ho spolu na Kopaninu. A tam pěkně na místě s ním zúčtujeme. Mělo mne to napadnout hned a nemusel jsem ty hochy posílat zbůhdarma napřed.

– A bude-li odporovat, pohrozíme mu strážníkem, pokračuje děd Zachariáš. Však on zkrotne. Co tomu říkáte, Nyklíčku?

Nyklíček neříká raději nic, ví, že musí být pro všechno, ať děd Zachariáš rozhodne jakkoliv. Však je taky jako na trní, protože začíná mít starost o svou dcerušku. Ještě než děd Zachariáš vykročí ze zámečku, varuje Nyklíčka před každou nerozumností:

– Ne, aby vám napadlo utíkat, Nyklíčku. Pamatujte, že při rychlejším kroku máte Binga na krku. Bingo, hlídej!

Ale pana Nyklíčka ani nenapadne, aby utíkal. Celý ten čas, co byl zlodějem, netoužil po ničem víc, než aby se mohl živit poctivě, a nyní se mu konečně naskýtá příležitost. Zatím si ovšem musí dát líbit dědovu nedůvěru; však přijde čas, kdy ho přesvědčí, že si nemohl vybrat člověka spolehlivějšího a vděčnějšího.

Vyjdou ze zámečku a rovnou k panu Ferbusovi, který už pobíhá po silnici zuřivý strachy a netrpělivostí. Sotva je zhlédne, pochopí, že je všecko prozrazeno a ztraceno. Zrovna jako by mu do uší zazvonila pouta a do očí se mu zašklebily černé mříže vězení. Ten na ně čekat nebude! Otočí se a uhání, jako by mu za patami vystřelil. Kam utíká, kde se chce skrýt, co si vůbec chce počít? Přece si nevezme svou hospodu do kapsy a nezmizí s ní ve světě? Snad chce jen narychlo

složit svůj nakradený poklad a utéci s ním. Ať běží, jen ať běží, shledá se s pěkným nadělením!

Děd Zachariáš se pustí s Nyklíčkem za ním. Mohl by potkat děti na zpáteční cestě a kdoví, čeho by ten ničema byl v zuřivosti schopen.

Když hostinský uběhne polovinu cesty, vidí před sebou stoupat mohutný sloup dýmu z míst, kde leží Kopanina. Zmocní se ho strašné tušení. Pospíchá, jak nejvíc mu jeho dýchavičné plíce dovolí. Sotva uběhne druhou polovinu cesty, vidí, že jeho tušení se naplnilo. Tam dole hoří jeho hospoda, plane jako slaměný vích v tom slunečném dni, plameny zdají se šlehat až k nebi. Všecko je ztraceno. Nic, zhoľa nic mu nezbyvá. Stal se z něho úplný žebrák, neboť ve své lakotě si ani nedal pojistit svůj hostinec. Jeho poklad byl asi objeven a přispěje k jeho usvědčení více než Nyklíčková zrada.

Pronásledovatelé jsou mu v patách, co mu zbývá?

Obrátí se a prchá dál. Utíká kolem hřbitova a zmizí v lesíku. Jen ať utíká, jen ať běží, odplatě neunikne. Míra jeho trestu nebyla ještě dovršena. Ať pospíchá, ať uhání, není na světě tak rychlého běžce, aby utekl svému osudu. A jaký může být osud darebákův?

Na místo, kde před chvílí stál pan Ferbus, doběhl nyní děd Zachariáš s Nyklíčkem. Také oni celou cestu viděli veliký sloup dýmu, vystupující z údolí, a to je ještě více popohánělo. Sotva doběhnou ke Kopanině, hned zapomenou na pana Ferbuse pro hroznou podívanou, která jim vyvstala před očima.

– Kde je má Liduška? vykřikne Nyklíček a pustí se ohromnými skoky dolů do vsi. Kdež by si vzpomněl, že nemá utíkat, když jeho dítě je v nebezpečí! Hej, děde Zachariáši, zastavte svého Binga, než srazí Nyklíčka k zemi a zakousne se mu do krku! Jen tak tak, v poslední chvíli zavolá děd Zachariáš na psa a Bingo se zastaví a nespokojeně vrčí. Nyklíček však nedbá ničeho, žene se rovnou k ohni a div se nevrhne do plamenů. Kampak byste to skákal, človíčku, jděte jen klidně do hasičského skladiště a tam na hromadě peřin a

všeho, co se dalo zachránit z vašeho skrovného majetku, najdete svou holčičku, trochu ještě vyděšenou, ale zdravou a bez úhony.

Co máme ještě vyprávět? Naše povídka se blíží ke konci, už jí dochází dech jako těm plamenům, co strávily Ferbusovu hospodu.

Ba, ano, shořela docela, ač se k ní sjeli hasiči z celého okolí. Zbyla z ní než hromada popela, ohořelých trámů a několik učouzených zdí. Jistě uznáte, že to byl zasloužený trest pro ničemu, který měl víc, než kolik je třeba k spokojenému a poctivému živobytí, a přece z lakoty a chamtivosti kradl a nutil krást druhé. Dobře mu tak. Teď nemá, kde by hlavu složil, a má-li hřebík, nemá zeď, do níž by jej zatloukl. Říkám vám však, že toho nebylo dosti. Ten člověk nezmoudřel a nehledal cestu poctivosti. Kradl a loupil dál. A tak lidé z Kopaniny, když později čtli v novinách, že kdesi byl zatčen lupič Ferbus, který o sobě tvrdí, že býval hostinským a starostou v Kopanině, pochopili, proč tenkrát po tom požáru zmizel, jako by se po něm země slehla, a proč se v popelu kůlny našel slítek stříbra a zlata, o němž nikdo, ani Nyklíček, nechtěl nic vědět.

Jak ten oheň vznikl? To Liduška, Nyklíčková dcera. Dostala se k sirkám a hrála si v kuchyni na kuchačku. Ještě štěstí, že neuhorela sama, vždyť takhle už přišlo o život mnoho dětí.

Teď se má Liduška dobře. Vždycky bývala sama a nyní má společnost. Zrzek ji učí lézt na stromy, Sirka běhat a házet kamením a Valnoha ji učí jezdit na kole. Pane, ti ji vyučí. To ani nebude holka, to bude kluk. Nyklíček splnil vše, co se od něho očekávalo. Lepšího pomocníka si děd Zachariáš ani nemohl přát. Rozumějí si dobře,

protože oba sjezdili kus světa a mají o čem povídat. Ale kdybyste přišli do muzea na Bakalářce a setkali se s Nyklíčkem, nemluvte před ním o zlodějích. Nerad to slyší a v novinách ani nečte zprávy o krádežích. Připomíná mu to smutnou dobu jeho života.

A co kluci? ptáte se. Ti jsou náramně slavní po celé Bakalářce, Kopanině, po okolí, ba i po celé zemi. Zpráva o jejich hrdinství při požáru kopaninské hospody prošla všemi novinami. Jak by ne! Neboť Valnoha, Zrzek a Sirka byli vyznamenáni ministerstvem za záchranu lidského života. To byla veliká sláva na gymnasiu, kam oni chodí. Všechny třídy byly svolány do tělocvičny, museli přijít i milostpáni-oktaváni a poslouchat vzletnou řeč, kterou měl pán z ministerstva k Valnohovi, Zrzkovi a Sirkovi, když jim odevzdával vyznamenání za zachránění života pětileté Lidušky Nyklíčkové a za hrdinské chování při hašení požáru. Pak jim všichni provolali hromové „Sláva!“, div nepopraskala okna tělocvičny. A Zrzkova maminka jim v zahradní besídce uspořádala hostinu, k níž pozvala také Valnohovy a Sirkovy rodiče, děda Zachariáše a pana Nyklíčka s Liduškou. A zatímco dospělí slzeli dojetím nad zdárností svých synů, Valnoha, Zrzek, Sirka i Liduška se šťastně přecpali všech dobrot, které jim připravila Zrzkova maminka.

Tak vidíte, že se vyplácí být čiperný a nebojácný. Pravda, podnikli to všechno, aby zachránili Valnohovu dvoulampovku, a tu zrovna nedostali, protože shořela se vším všudy ve Ferbusově hospodě. Ale co je ta nejlepší dvoulampovka na světě proti záchraně lidského života! Ostatně Valnoha si udělal novou a lepší. Udělal vlastně dvě a jednu dal dědu Zachariášovi a panu Nyklíčkově, aby měli nějakou zábavu, když jim dojde řeč.

OBSAH

VALNOHA, ZRZEK A SIRKA SE PŘEDSTAVUJÍ.....	4
LESNÍ SKRÝŠE.....	9
KDO JE TAM?	15
KLUCI, HURÁ ZA NÍM!.....	22
STRÁŽCE POKLADŮ.....	29
KDO BYL DĚD ZACHARIÁŠ.....	33
KDO NÁM PORADÍ?	36
KŘIŠŤÁLOVÁ KOULE	40
CO VIDĚL SIRKA	45
UŽ HO MÁME!.....	49
PROČ JSTE HO PUSTILI?	57
SIRKA SLÍDÍ	63
PŘÍBĚH SE NÁM ZAMOTÁVÁ	67
„CO SI PŘEJÍ MLADÍ PÁNI?“	74
UŽ JE TAM!	80
POZOR, VOJÁCI! CHOPE SE HO!.....	84
NYKLÍČEK SE ZPOVÍDÁ.....	91
POMOC! HOŘÍ!	97
ZRZKOVO HRDINSTVÍ.....	102
TŘIKRÁT: SLÁVA!	108

KNÍŽNICE ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ
Řídí Milan Korejs
svazek 32

PRO ČTENÁŘE OD 9 LET

VÁCLAV ŘEZÁČ

**Kluci,
hurá za ním!**

Ilustroval Josef Čapek

Vydalo jako svou 1391. publikaci Státní nakladatelství dětské knihy,
n. p. v Praze roku 1958. Odpovědná redaktorka Jitka Bodláková.
Výtvarný redaktor František Tručka.

Z nové sazby písmem Garamond, s 30 obrázky v textu vytiskla Stráž,
tiskařské závody, n. p., závod 4, Vimperk. Formát papíru 86X122, 80
g. 5,87 AA (text 5,21, ilustrace 0,66), 5,92 VA, D – 588209. Náklad
30 000 výtisků. Tematická skupina 14/3– Vydání 4., (v SNDK 1.).

*Cena váz. 9,– Kčs.
56/VII-5*